

Wademekum dla rad parafialnych

Odpowiedzialność i misja ♦ Zaangażowanie ♦
Administracja i majątek ♦ Relacje w parafii
i ich wspieranie ♦ Prawo w praktyce parafialnej ♦
Wzory uchwał Zgromadzenia Parafialnego ♦
Wzory uchwał rady parafialnej

Wademekum dla rad parafialnych

pod redakcją

Bożeny Giemzy i Jerzego Sojki

Warszawa 2024

**centrum
mediacji
i poradnictwa**

Spis treści

- 9 **Wstęp**
- 11 **Rozdział 1**
Odpowiedzialność i misja
Jerzy Sojka
- 41 **Rozdział 2**
Zaangażowanie
Marek Michalik, Tomasz Wigłasz
- 77 **Rozdział 3**
Administracja i majątek
Marcin Orawski, Michał Makula
- 105 **Rozdział 4**
Relacje w parafii i ich wspieranie
Joanna Koleff-Pracka, Grzegorz Giemza
- 139 **Rozdział 5**
Prawo w praktyce parafialnej
Agnieszka Filak
- 187 **Aneks 1**
Wzory uchwał Zgromadzenia Parafialnego
Ewa Śliwka
- 215 **Aneks 2**
Wzory uchwał rady parafialnej
Ewa Śliwka

Wstęp

Wademekum to zaproszenie, dosłownie w tłumaczeniu z łaciny znaczy „chodź za mną”. Książka ta powstała także jako rodzaj zaproszenia skierowanego do osób, które są członkami rad parafialnych lub o tym myślą. W kolejnych jej rozdziałach autorzy i autorki oprowadzają czytelników po podstawowych zagadnieniach, które bezpośrednio związane są z tą formą zaangażowania.

Książkę podzieliliśmy na pięć rozdziałów. W pierwszym zastanawiamy się, co to znaczy być Kościołem, jakie są teologiczne podstawy naszego zaangażowania i brania odpowiedzialności za życie parafialne, a także jak rozumieć misję Kościoła. Drugi skupia się na konkretnej pracy parafialnej i zajmuje różnymi jej obszarami działania. W rozdziale trzecim tematem jest także praca parafialna, ale skupiająca się na administracji i zarządzaniu majątkiem. Rozdział czwarty zawiera praktyczne wskazówki dotyczące komunikacji, od podpowiedzi, jak zorganizować prace rady, po sugestie odnośnie do radzenia sobie z konfliktem, do prezentacji narzędzi, które mogą być pomocne dla rad parafialnych – superwizji i mediacji. Wreszcie w rozdziale piątym zaprezentowane zostały ramy prawne, w jakich porusza się rada. I na końcu w aneksach znajdują się wzory uchwał zgromadzenia i rady parafialnej jako pomoce w realizacji ich zadań.

Zachęcamy, by korzystać z tej książki niekoniecznie w zaproponowanym porządku, ale sięgać do tego, co nowe, interesujące czy akurat potrzebne, jak do każdego wademekum. Mamy nadzieję, że wskazując na istotne kwestie i wyzwania, może ona posłużyć za punkt wyjścia do dalszej drogi.

*Z wdzięcznością za pracę wszystkich
rad parafialnych w naszym Kościele
Zespół Wademekum*

ROZDZIAŁ 1

Odpowiedzialność i misja

Rozumienie Kościoła · 13

Odpowiedzialność za Kościół · 23

Rozumienie Ewangelii · 27

Misja Kościoła · 34

W pierwszym rozdziale przyjrzymy się teologicznym podstawom bycia Kościołem wierzących. Wrócimy do reformacyjnych korzeni, by poszukać znaczenia wspólnoty kościelnej we współczesnym świecie, w którym jednym z zasadniczych wyzwań jest dążenie do jedności pomiędzy podzielonymi chrześcijanami. Odwołując się do reformacyjnych koncepcji i źródeł biblijnych uważanych za podstawę zaangażowania w Kościele, odpowiemy na pytanie, co to znaczy być odpowiedzialnym chrześcijaninem i jak można realizować swoje powołanie we wspólnocie parafialnej. Przyjrzymy się także misji Kościoła oraz treści Ewangelii, do której zwiastowania jest powołany.

Rozumienie Kościoła

Jedną z najgłębszych zmian, jakie przyniosła ze sobą XVI-wieczna Reformacja, była zmiana rozumienia pojęcia Kościoła. Dobrze oddaje ją definicja zawarta w podstawowym wyznaniu wiary wittenberskiej Reformacji – „Wyznaniu augsburskim” w artykule VII:

Kościół nasze ucza, że jeden święty Kościół trwać będzie po wszystkie czasy. Kościół zaś jest zgromadzeniem świętych [tekst niemiecki: wierzących], w którym się wiernie naucza [tekst niemiecki: zwiastuje się] Ewangelii i należycie udziela sakramentów. Dla prawdziwej tedy jedności Kościoła wystarczy zgodność w nauce Ewangelii i udzielaniu sakramentów. Nie jest to konieczne, aby wszędzie były jednakowe tradycje ludzkie albo obrzędy czy ceremonie ustanowione przez ludzi, wedle słów Pawła: „Jedna wiara, jeden chrzest, jeden Bóg i Ojciec wszystkich” (KWKL, s. 144).

Przekład „Wyznania augsburskiego” z niemieckiego i łaciny dostępny jest w tomie 1 „Biblioteki Klasyki Ewangelickiej” wydawanej przez Wydawnictwo Augustana (wyd. 2: Bielsko-Biała 2014).

W tej definicji szczególnie istotna wydaje się myśl o istnieniu Kościoła po wszystkie czasy. Współgra ona z treściami obecnymi w starokościelnych wyznaniach wiary – apostołskim i nicejsko-konstantynopolitańskim – które są zmagawiane na nabożeństwach. Według tych wyznań Kościół jest dziełem Ducha Świętego, który dba, by było w nim zwiastowane Słowo Boże, a więc Ewangelia o Chrystusie. Jedność Kościoła jest również dziełem i darem Ducha

Świętego. Od Niego pochodzi także świętość Kościoła, która wynika z obecności Słowa Bożego w nim. Dzięki Duchowi Świętemu, który działa przez Słowo, Kościół powstaje, i jest utrzymywany przy życiu.

Teologiczna myśl o ugruntowaniu Kościoła w Słowie zakorzeniona jest w interpretacji biblijnego przekazu o powstaniu Kościoła w dniu Pięćdziesiątnicy (Dz 2). Zstąpienie Ducha Świętego na apostołów dało im odwagę, by zwiastować Ewangelię, a skutkiem kazania Piotra było powstanie pierwszego zboru chrześcijańskiego w Jerozolimie.

Zob. objaśnienie III artykułu wyznania wiary w „Dużym katechizmie” (KWKL, s. 99).

Tam, gdzie nie jest zwiastowane Słowo Boże lub go zabraknie, nie można mówić, że istnieje Kościół.

Kościół jako wspólnota

Kościół jest także wspólnotą świętych, a święci to wierzący, gdyż ich świętość nie jest wynikiem ich własnej moralnej doskonałości, ale jest darowana im przez Boga.

Takie rozumienie świętości nawiązuje do starotestamentowego przekonania, że świętym jest to, co do Boga należy. O Kościele jako wspólnocie wierzących mówią też Dzieje Apostolskie, opisując prazbór jerozolimski jako wzór dla Kościołów.

Trwali oni w nauce apostołów i we wspólnocie, w łamaniu chleba i na modlitwach. Bojaźń ogarniała każdego, ponieważ apostołowie czynili wiele znaków i cudów. Wszyscy, którzy uwierzyli, przebywali

razem i wszystko mieli wspólne. Sprzedawali majątki i dobra i rozdzielali je każdemu według potrzeby. Codziennie trwali jednomyślnie w świątyni, łamali chleb po domach i przyjmowali pokarm z radością i prostotą serca. Wielbili Boga i cieszyli się przychylnością całego ludu. A Pan dołączał do nich codziennie tych, którzy dostępowali zbawienia (Dz 2,42–47).

Była to wspólnota skupiona wokół nauki apostoelskiej, wspólnego „łamania chleba”, a więc Wieczerzy Pańskiej oraz modlitwy. Czytając Dz 2,41, dowiadujemy się, że wstępem do tej wspólnoty był chrzest. Powyższą myśl przejmuje „Wyznanie augsburskie”, opisując wspólnotę Kościoła jako tę, w której wiernie naucza się (w j. niem. zwiastuje się) Ewangelię i w zgodzie z nią udziela sakramentów – Chrztu Świętego i Wieczerzy Pańskiej. W „Wyznaniu augsburskim” (art. V) określa się je jako narzędzia, przez które działa Duch Święty, by budzić wiarę – wiarę będącą warunkiem zbawienia.

Zwiastowanie i sakramenty

Słowo zwiastowane w kazaniu i udzielane w sakramentach w teologii ewangelickiej określane jest łacińskim terminem *notae ecclesiae*, a więc jako znaki bądź znamiona Kościoła. Są to nie tylko fundamenty istnienia Kościoła, ale również elementy, po których można poznać prawdziwy Kościół.

Reformacja w ramach znaków rozpoznawczych Kościoła świadomie nie wskazała na jakieś moralne czy osobiste walory członków Kościoła, mając na uwadze ludzką grzeszność. Świadomość grzeszności tych, którzy są w Kościele, nie unieważnia obecnych

w nim środków działania Ducha Świętego. Jednocześnie człowiek jako grzesznik obecny we wspólnocie nie staje wobec wezwania, by życie wiary było także życiem, które go zmienia. Ta zmiana jest owocem działania Ducha Świętego:

Wierzę, że ani przez własny rozum, ani przez siły swoje w Jezusa Chrystusa, Pana mego, uwierzyć ani z Nim połączyć się nie mogę, ale że mnie Duch Święty przez Ewangelię powołał, darami swymi oświecił, w prawdziwej wierze pościelił i utrzymał... (KWKL, s. 46).

Jedność w Słowie i sakramentach

Słowo i sakramenty mają jeszcze jedną zasadniczą funkcję – są podstawą i kryterium jedności Kościoła. W artykule VII „Wyznania augsburskiego”, z odwołaniem się do Listu do Efezjan, tak jest napisane:

Dla prawdziwej tedy jedności Kościoła wystarczy zgodność w nauce Ewangelii i udzielaniu sakramentów. Nie jest to konieczne, aby wszędzie były jednakowe tradycje ludzkie albo obrzędy czy ceremonie ustanowione przez ludzi, wedle słów Pawła: „Jedna wiara, jeden chrzest, jeden Bóg i Ojciec wszystkich” (KWKL, s. 144).

Jedność Kościoła opiera się na zgodzie co do nich, a nie na jakichkolwiek rozwiązaniach ludzkich, czy to dotyczących struktury Kościoła, rozwiązań organizacyjnych, czy też form służby albo zwyczajach lub tradycjach. To oznacza, że jedność Kościoła jest z jednej strony darem Ducha Świętego dla Kościoła, tak jak Ewangelia w zwiastowanym Słowie kazania i widzialnym Słowie sakramentów. A z drugiej – zadaniem,

Więcej na temat jedności jako daru i zadania: zobacz dokument studyjny Światowej Federacji Luterskiej: „Samorozumienie wspólnoty Kościołów”.

które stoi przed nami jako chrześcijanami w duchu arcykapłańskiej modlitwy Jezusa: „Aby wszyscy byli jedno” (J 17,21).

Kościół, pozostając jednością, może być w swoich aktywnościach, przejawach i sposobach przeżywania wiary bardzo różnorodny. Ciekawe jest podejście do tradycji w artykule XV „Wyznania augsburskiego”, które w różnego rodzaju ustaleniach ludzkich, odnoszących się czy to do porządku nabożeństwa, czy też porządku roku kościelnego lub szeroko rozumianej organizacji życia Kościoła, widzi pożyteczne narzędzia, które pomagają utrzymać ład i porządek. Jednocześnie stawia przed nimi jedno zasadnicze wymaganie – nie mogą one być ważniejsze od Ewangelii i nie mogą być z nią sprzeczne. Przykładem takiej praktyki, ważnej w życiu Kościoła porządkującej jego funkcjonowanie, a jednocześnie będącej ludzką tradycją, jest konfirmacja.

Na temat rozumienia konfirmacji zob. dokument studyjny KEA w RP „Potwierdzenie dojrzałości chrześcijańskiej”,

a także tom studiów Światowej Federacji Luteranckiej: *Konfirmacja w dokumentach i opracowaniach Światowej Federacji Luteranckiej*, Wydawnictwo Augustana, Bielsko-Biała 2017.

Jedność w różnorodności

Mierzenie się z jednością i różnorodnością pozostaje znakiem rozpoznawczym współczesnej myśli luteranckiej o Kościele. W jej ramach rozwinięto hasło „jedność w pojednanej różnorodności”, które oddaje ten model rozumienia jedności Kościoła, a zostało ono opisane w 1977 roku w trakcie Zgromadzenia Ogólnego Światowej Federacji Luteranckiej w tanzańskim Dar-es-Salaam.

Modele jedności, w: Dorobek Zgromadzeń Ogólnych Światowej Federacji Luteranckiej, red. J. Sojka, Bielsko-Biała 2023, s. 288–290.

Opis ten wskazuje, że jedność rozumiana po luterańsku jest jednością w różnorodności. To nie dotyczy tylko szeroko zakrojonej perspektywy ekumenicznej, obejmującej inne wyznania, ale również rzeczywistości poszczególnych Kościołów. Także w naszym Kościele w Polsce spotykamy się z różnymi doświadczeniami wiary, sposobami jej przeżywania, lokalnymi tradycjami, osobistymi historiami czy historiami poszczególnych wspólnot, nie raz od siebie bardzo odmiennych. Model jedności w pojednanej różnorodności mówi, że różnice nie stanowią przeszkody dla życia we wspólnocie. Jedność bowiem nie jest jednolita, ale jest wspólnotą różnorodnych. Jedynym warunkiem jest to, by poszczególne różnice nie godziły w istotę wiary chrześcijańskiej, a więc w przesłanie Ewangelii o Jezusie Chrystusie, realizowane poprzez zgodę co do zwiastowanej Ewangelii i udzielanych sakramentów – Chrztu Świątego i Wieczerzy Pańskiej. To też jedność, w której wzajemnie są uznawane urzędy kościelne, a wszyscy jej uczestnicy czują się zobowiązani do wspólnego świadectwa i służby wobec świata. W takiej wspólnocie jest miejsce na różnorodność, która pozostaje ze sobą w dialogu. To w niej spotykają się ludzie o różnych osobistych historiach, typach pobożności czy oczekiwaniach, a ich wzajemne życie i możliwość spotykania się wokół Słowa i sakramentu jest uwidocznianiem owej jedności.

Nabożeństwo

Miejszem, gdzie spotkanie różnorodnej wspólnoty się dokonuje i gdzie jest ono widoczne, jest nabożeństwo. Przyjęło się, że przygotowana przez Marcina Lutra definicja nabożeń-

Tłumaczenie tego kazania dostępne jest w „Gdańskim Roczniku Ewangelickim”, t. 11: 2017.

stwa znajduje się w kazaniu na poświęcenie kościoła zamkowego w Torgawie (1544).

Nabożeństwo jest tam przedstawione jako dialog między Bogiem i Jego ludem. Bóg zwraca się do Kościoła poprzez to, co jest fundamentem Jego jedności i Jego znakiem rozpoznawczym – przez Boże Słowo, a zbór odpowiada w modlitwie i pieśni. Słowo ma słyszalną postać kazania i widzialną postać sakramentu. Oczywiście Chrzest Święty jako sakrament inicjacji był udzielany raz, gdy nadarzyła się taka potrzeba, natomiast Wieczerza Pańska była stałym elementem głównego niedzielnego nabożeństwa, tworząc obok kazania jego drugi punkt kulminacyjny.

Nabożeństwo niedzielne, na którym spotyka się cały zbór, w swej różnorodności jest zatem także świętowaniem jedności Kościoła. Co więcej, ma ono w sobie elementy jedności z innymi zborami, a szerzej – całym Kościołem wszystkich miejsc i czasów. Do nich należy kontynuacja znajdujących się w liturgii części, które sięgają bardzo starej tradycji liturgicznej, czasami nawet tej z pierwotnego chrześcijaństwa. Należy do nich wykorzystywanie pieśni odwołujących się do wspólnego dziedzictwa pieśniarstwa luteranckiego i szerzej chrześcijańskiego oraz perykop czytań niedzielnych, które w polskim Kościele dzielimy z luteranami z niemieckiego obszaru językowego. Czy wreszcie najważniejszy przejaw – wspólne wyznanie wiary, które składamy z wykorzystaniem tekstów sięgających swą genezą starożytności chrześcijańskiej, niezależnie czy używamy „Apostolskiego Wyznania wiary” czy „Wyznania nicejsko-konstantynopolińskiego”.

Ekumenizm

Rozumienie Kościoła i jego jedności odnosi się także do kontaktów ekumenicznych z innymi wyznaniem. Model „jedności w pojednanej różnorodności” jest modelem ekumenicznego zbliżenia promowanym przez globalny luteranizm w ramach zaangażowania w Światowej Federacji Luteranckiej.

Zakłada on, że bazą wspólnoty kościelnej, a więc wzajemnego uznania Kościołów, jest zgoda co do Ewangelii i sakramentów. Dlatego też Kościoły członkowskie Światowej Federacji Luteranckiej uważają siebie za „złączone wspólnotą ambony i ołtarza” (Statut ŚFL, art. 3.1).

Oznacza to, że uznają one wzajemnie swoje zwiastowanie Ewangelii, udzielanie sakramentów, a także urząd kościelny. Innymi słowy, duchowni naszego Kościoła mogą zwiastować Ewangelię i udzielać sakramentów w innych Kościołach członkowskich ŚFL, a członkowie naszego Kościoła mogą w nich nie tylko brać udział w nabożeństwie, ale również przystępować do sakramentów (gł. do Wieczery Pańskiej). Natomiast duchowni innych Kościołów członkowskich ŚFL mogą w naszym Kościele zwiastować Słowo Boże i udzielać sakramentów, a ich członkowie mogą w naszym Kościele brać udział w nabożeństwie i przystępować do sakramentów.

Więcej na temat zaangażowania ekumenicznego luteranizmu zob. „Zobowiązania Światowej Federacji Luteranckiej na Ekumenicznej Drodze do Wspólnoty Kościelnej”.

Strona www Światowej Federacji Luteranckiej w języku angielskim

Więź wspólnoty ołtarza i ambony łączy nasz Kościół nie tylko z innymi Kościołami ŚFL, ale również Wspólnoty Kościołów Ewangelickich w Europie (WKEE), która powstała w 1973 roku, kiedy to Kościoły tradycji luterńskiej, reformowanej (wywodzące się z Reformacji szwajcarskiej) i unijnej (wywodzące się z XIX-wiecznej unii luteran i reformowanych na gruncie niemieckim) oraz Kościoły braci czeskich (spadkobiercy ruchu husyckiego i czeskiej Reformacji) oraz waldensów (spadkobiercy średniowiecznego ruchu waldensów, współpracujący z Reformacją szwajcarską) podpisały tzw. „Konkordię leuenberską”.

Jest to porozumienie, które w praktyce także realizuje założenia „jedności w pojednanej różnorodności”. Zawarto w nim formuły ustalające wspólne rozumienie Ewangelii i sakramentów, przewyższając XVI-wieczne podziały poszczególnych nurtów Reformacji w tym zakresie, zadeklarowano wspólnotę w świadectwie i służbie, a także gotowość do dalszej wspólnej pracy teologicznej.

Strona www
Wspólnoty Kościo-
łów Ewangelickich
w Europie w języku
angielskim

Polskie tłumaczenie
tekstu „Konkordii
leuenberskiej”.

Duża część
wyników tego
wspólnego
teologicznego
namysłu dostępna
jest w tomie:
„Wspólnota Kościołów
Ewangelickich
w Europie, Wybór
dokumentów
1973–2012”,
Wydawnictwo Warto
Warszawa 2018.

Polskiemu czytelnikowi udostępniono także refleksję WKEE na temat problemów bioetycznych (dokument „Czas życia, czas umierania”) oraz pandemii COVID-19 („Być razem Kościołem w czasie pandemii”).

Do „Konkordii leuenberskiej” przystąpiły również w latach 90. XX wieku Kościoły tradycji metodystycznej.

W Polsce obok naszego Kościoła członkami WKEE są Kościoły ewangelicko-reformowane i ewangelicko-metodystyczny. Wspólnota ołtarza i ambony między nami a tymi Kościołami opiera się zarówno na „Konkordii leuenberskiej”, jak również na dwustronnych porozumieniach.

W przypadku współpracy z Kościołem ewangelicko-reformowanym poza dokumentem na 400-lecie „Ugody sandomierskiej” (1970) w 2012 roku podpisane zostało porozumienie o współpracy, które reguluje różne kwestie praktyczne, m.in. wzajemną przynależność członków do parafii drugiego Kościoła, jeśli w danym miejscu nie ma parafii Kościoła macierzystego.

Wskazane wyżej porozumienia, które regulują bliską współpracę ekumeniczną, nie wyczerpują wachlarza naszych kontaktów ekumenicznych. Jako Kościół jesteśmy członkiem założycielem Polskiej Rady Ekumenicznej, a więc organizacji zrzeszającej na gruncie polskim Kościoły tradycji protestanckiej

Polski przekład aktu przystąpienia Kościołów metodystycznych do „Konkordii leuenberskiej” opublikowano w „Studiach i Dokumentach ekumenicznych” w z. 1–2 z 2005 roku.

Tekst porozumienia luterkańsko-reformowanego z 1970 roku.

Tekst porozumienia luterkańsko-metodystycznego z 1994 roku.

Tekst porozumienia luterkańsko-reformowanego z 2012 roku.

Strona www Polskiej Rady Ekumenicznej

(Kościół Ewangelicko-Augsburski w RP, Kościół Ewangelicko-Reformowany w RP, Kościół Ewangelicko-Methodystyczny w RP, Kościół Chrześcijan Baptystów w RP), starokatolickiej (Kościół Polskokatolicki w RP i Kościół Starokatolicki Mariawitów w RP) oraz prawosławnej (Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny).

Na płaszczyźnie europejskiej jesteśmy członkiem Konferencji Kościołów Europejskich, a na globalnej – członkiem Światowej Rady Kościołów.

Jako Kościół jesteśmy także stroną ważnego porozumienia ekumenicznego, które zostało zawarte między Kościołami członkowskim Polskiej Rady Ekumenicznej (z wyjątkiem Kościoła Chrześcijan Baptystów) a Kościołem Katolickim. Dotyczy ono wzajemnego uznania Chrztu Świętego, a co za tym idzie – wyklucza powtarzanie go w przypadku, kiedy dana osoba zmienia wyznanie między Kościołami sygnatariuszami.

Strona www Konferencji Kościołów Europejskich w języku angielskim

Strona www Światowej Rady Kościołów w języku angielskim

„Sakrament chrztu znakiem jedności. Deklaracja Kościołów w Polsce na progu trzeciego tysiąclecia”.

Odpowiedzialność za Kościół

Obok zasadniczej zmiany w rozumieniu Kościoła, Reformacja zmieniła również sposób postrzegania tego, kto jest odpowiedzialny za Kościół. Do kluczowych motywów tej zmiany należały koncepcja powszechnego kapłaństwa wszystkich wierzących albo wszystkich ochrzczonych i zmiana w rozumieniu chrześcijańskiego powołania.

To właśnie one mogą być widziane jako teologiczne podstawy dla zaangażowania chrześcijan, by brali odpowiedzialność za swój zбір także w ramach prac jego gremiów decyzyjnych, takich jak rada parafialna.

Powszechne kapłaństwo wszystkich wierzących

Nauka o powszechnym kapłaństwie wszystkich wierzących/ochrzczonych została sformułowana przez Lutra stosunkowo wcześnie, bo już w 1520 roku w tzw. „pismach programowych”. Była ona z jednej strony wnioskiem płynącym wprost z odczytania kluczowego przesłania Ewangelii, którym dla niego było przekonanie o zbawieniu jedynie z łaski przez wiarę, o czym można przeczytać w piśmie „O wolności chrześcijanina”.

Przekład „O wolności chrześcijanina” z niemieckiego dostępny jest w tomie 6 „Biblioteki Klasyki Ewangelickiej” wydawanej przez Wydawnictwo Augustana zatytułowanym „Pisma etyczne” (Bielsko-Biała 2009).

Z drugiej strony była narzędziem, by za Kościół uczynić odpowiedzialnymi nie tylko duchownych czy hierarchię, ale wszystkich jego ochrzczonych członków. Przesłanie to zawarł w kolejnym z pism: „Do chrześcijańskiej szlachty niemieckiego narodu o poprawie chrześcijańskiego stanu”, w którym motyw powszechnego kapłaństwa zaczerpnięty z 1 P 2,9 przynależy każdemu ochrzczoneму.

Tekst „Do chrześcijańskiej szlachty niemieckiego narodu o poprawie chrześcijańskiego stanu” dostępny jest po polsku w tomie: *Z problemów Reformacji*, t. 6, Wydawnictwo Augustana, Warszawa [1993].

Powszechne kapłaństwo to kluczowy argument w polemice z roszczeniami, by odpowiedzialność za Kościół ponosiły tylko osoby

stanu duchownego. Powszechne kapłaństwo unieważnia podział duchowni-świeccy, ponieważ wszyscy są stanu duchownego.

Wszyscy chrześcijanie są naprawdę stanu duchownego i nie istnieją między nimi żadne różnice, jak tylko przez urząd, jak mówi Paweł itd., żeśmy wszyscy jednym ciałem, każdy jeden członek ma swą własną czynność, która służy drugiemu. Wszystko to stąd się wywodzi, że mamy jeden chrzest, jedną ewangelię i wiarę jedną i równymi jesteśmy chrześcijanami (WA 6, 407).

Jednocześnie Luter nie neguje potrzeby istnienia urzędu kościelnego, któremu powierzone jest szafarstwo Słowa i sakramentów dla dobra całej wspólnoty. Myśl o nim jako służbie w ramach powszechnego kapłaństwa pojawia się także w krytyce szczególnego statusu, jaki miałyby wynikać z sakramentu święceń (w „O niewoli babilońskiej Kościoła” WA 6, 566). Święcenia (ordynacja) są w nim rozumiane jako powierzenie wybranym służby Słowa i sakramentu, która co do zasady przysługuje wszystkim chrześcijanom. Z czasem znaczenia nabrała myśl, że potrzebny w Kościele urząd kościelny, rozumiany jako służba Słowa Bożego głoszonego w kazaniu i udzielany w sakramencie, jest Bożym ustanowieniem (Wyznanie augsburskie, art. V). By móc tę służbę publicznie sprawować, konieczne jest odpowiednie powołanie – ordynacja (Wyznanie augsburskie, art. XIV).

Współczesny luteranizm przywraca znaczenie nauczania o powszechnym kapłaństwie, a jedną z licznych i różnorodnych form jego realizacji jest wzięcie odpowiedzialności za Kościół poprzez służbę w gremiach, które są

Więcej na temat relacji powszechnego kapłaństwa i urzędu kościelnego zob. dokument studyjny KEA w RP: „Urząd kościelny – teologiczne rozumienie

odpowiedzialne za wspólnotę Kościoła, np. takich jak rada parafialna.

Chrześcijańskie powołanie

Dokonując zmiany rozumienia chrześcijańskiego powołania, Reformacja odrzuciła wezwania do świętego życia w stanie duchowym. W to miejsce wskazała, że chrześcijanie powołani są do działania w codzienności, w swoich rodzinach, we władzach świeckich itd. Ta myśl została rozwinięta w „Dużym katechizmie” w objaśnieniu IV przykazania. Spełnianie tych powołań jest służbą na rzecz bliźniego i braniem odpowiedzialności za jego dobrostan. Lista powołań nie wyczerpuje się jednak tylko w trzech stanach: małżeństwie i rodzinie, władzy świeckiej i Kościele. Komentując psalm 147 w 1532 r., Marcin Luter stwierdził:

Ludzie powinni pracować pilnie i wiernie, każdy zgodnie ze swoim powołaniem i urzędem, a wówczas Bóg da im błogosławieństwo i sukces (WA 31 I, 437).

Tak więc tym sposobem różnorodne świeckie aktywności stały się w reformacyjnym myśleniu częścią powołania chrześcijańskiego. Jednocześnie powołanie chrześcijańskie nie unieważnia nadrzędnej roli przykazania miłości, które Luter widział jako nieodłączne zobowiązanie dla wszystkich powołanych. Realizuje się ono w braniu odpowiedzialności za wspólnotę Kościoła. Jest formą troski o bliźnich i ich dobrostan w postaci służby z innymi na rzecz tego, by wspólnota wiary, w której żyją, mogła istnieć i się rozwijać.

i praktyka we współczesnym Kościele luterzańskim”,

a także tom: „Kościoł i urząd kościelny w dokumentach i opracowaniach Światowej Federacji Luterńskiej” (Wydawnictwo Augustana, Białsko-Biała 2014).

Rozumienie Ewangelii

Jedność Kościoła rozumiana po luterzańsku zakłada zgodę co do rozumienia istoty Ewangelii. Dlatego warto tutaj przyrzeć się, co jest zasadniczą treścią, która powinna być przekazywana w życiu Kościoła, dla której zwiastowania został on powołany.

W luteranizmie istnieją różne możliwości opisanego tego, jak rozumie się kluczowe przesłanie Ewangelii. Dobrym przykładem jest pismo Lutera z 1520 roku „O wolności chrześcijanina”.

Współcześnie istotę luterńskiego pojmowania Ewangelii próbuje się oddawać także w formie tezy.

W naszym Kościele częstym podsumowaniem przesłania reformacyjnego jest odwołanie się do tzw. reformacyjnych „sola” – haseł: *solus Christus* [jedynie Chrystus], *sola gratia* [jedynie łaska], *sola fide* [jedynie wiara], *solo Verbo* [jedynie Słowo] oraz *sola scriptura* [jedynie Pismo]. Ze względu na ich popularność, także tutaj posłużymy się tym kluczem.

***Solus Christus* [jedynie Chrystus]**

W centrum reformacyjnego zwiastowania i teologii stoi osoba Jezusa Chrystusa. Dobrze oddaje to cytat z jednego z kazań, jakie wygłosił Luter:

Przekład „O wolności chrześcijanina” z niemieckiego dostępny jest w tomie 6 „Biblioteki Klasyki Ewangelickiej” wydawanej przez Wydawnictwo Augustana zatytułowanym „Pisma etyczne” (Bielsko-Biała 2009).

Zob. propozycję powiązanego z SFL Instytutu Badań Ekumenicznych w Strasburgu pt. „Luterańska tożsamość”.

Chrystus jest królem łask i wszelkiej pociechy, który ewangelią swoją biednym zasmuconym sumieniom chce dodać otuchy, pocieszać je w trwodze grzechu, i pomóc im ku życiu wiecznemu (*Kazanie na trzecią niedzielę adwentu*, WA 36, 385).

Syn Boży jest tym, który swoim wcieleniem, życiem na ziemi, a także ofiarą złożoną na krzyżu oraz zmartwychwstaniem przyniósł ludziom dar zbawienia, wyzwolenie od grzechu oraz życie wieczne. Dzięki Jego działaniu człowiek został przywrócony do wspólnoty z Bogiem, która została zniszczona wraz z nieposłuszeństwem człowieka i jego upadkiem w grzech. Tym samym w osobie Jezusa Chrystusa został rozwiązany podstawowy problem człowieka w jego relacji do Boga – Bóg podarował człowiekowi zbawienie w Chrystusie, w Jego krzyżu.

Dlatego też reformatorzy wittenberscy odrzucili wszelkiego rodzaju inne zbawcze pośrednictwo między człowiekiem a Bogiem. Pośrednikami między Bogiem a człowiekiem nie jest więc już szczególna warstwa kapłanów, ale także nie są nimi święci czy Maria Panna. To ostatnie znalazło swój wyraz w artykule XXI „Wyznania augsburskiego”:

Kościół nasz uczy o czci świętych, iż świętych można stawiać jako wzór do naśladowania ich wiary i dobrych uczynków, zależnie od powołania [...]. Atoli Pismo święte nie uczy, abyśmy wzywali świętych lub ubiegali się o ich pomoc, jedynego bowiem Chrystusa stawia przed nami jako pośrednika, prześląganie, najwyższego kapłana i orędownika (KWKL, s. 149).

Dla Lutra Chrystus był podstawowym punktem odniesienia w pytaniu o to, jak Bóg odnosi się do człowieka. To Bóg wybrał sobie swojego Syna – Jezusa Chrystusa – by w Nim zwrócić się do

człowieka, by się w Nim w pełni objawić. To objawienie nie podporządkowuje się wyobrażeniom ludzkiego rozumu. Wymaga ono naszego zaufania Bogu, nawet jeśli znakiem Bożego zwycięstwa jest znak cierpienia i hańby – krzyż.

***Sola gratia* [jedynie łaska]**

„95 tez” symbolicznie rozpoczyna Reformację. Nie da się w nich jednak znaleźć kompletnego programu reformy Kościoła. Jedną z tez, która chyba najbardziej zachowała swoje znaczenie w świetle późniejszego rozwoju teologicznego Lutra i luteranizmu, jest teza 62:

Prawdziwym skarbem Kościoła jest najświętsza ewangelia chwały i łaski Bożej (WA 1, 236).

Przeciwstawiała ona skarb, jakim jest Ewangelia, zasługom świętych. Logika działania odpustu zakładała, że człowiek musiał wykazywać się dobrymi uczynkami, by zadośćuczynić Bogu i spłacić dług, który wobec Boga zaciągnął, grzesząc. Każdorazowo po wyznaniu grzechów człowiekowi odpuszczano winę, pozostawała jednak kara, którą musiał odpracować dobrymi uczynkami. Pomocą w tym zadaniu miały być zasługi świętych zgromadzone w skarbie odpustowym zarządzanym przez Kościół. Z niego udzielano wsparcia tym, którzy wykupili odpust.

Polski przekład
„95 tez” jest
dostępny
w serwisie
luteranie.pl

Luter, studiując Pismo Święte, odkrył, że zgodnie z Ewangelią o Jezusie Chrystusie, to Bóg uczynił wszystko, by ratować człowieka. Człowiek jedynie może to przyjąć i cieszyć się дарowanym mu zbawieniem. Chrystus spłacił zarówno winę, jak i karę za

grzechy człowieka i ofiarował mu swoją sprawiedliwość. Dlatego centrum przesłania Kościoła nie stanowi wezwanie do zapracowania sobie na zbawienie, ale nowina o tym, że jest ono darowane darmo, z Bożej łaski.

***Sola fide* [jedynie wiara]**

Skutki przyjęcia Ewangelii, a więc obietnicy Bożej głoszącej zbawienie dzięki Chrystusowi, Luter opisywał jako wolność. To, co przez nią rozumiał, przedstawił w traktacie „O wolności chrześcijanina” z 1520 roku. Jest to wykład nauki o zbawieniu albo, inaczej rzecz ujmując, o usprawiedliwieniu człowieka. Rozpoczyna go zestawienie dwóch, pozornie paradoksalnych, tez:

Chrześcijanin jest wolnym panem względem wszystkiego i nikomu niepodległym. Chrześcijanin jest najbardziej uległym sługą wszystkich i każdemu podległym (WA 7,21).

W zakończeniu pisma Luter tak je objaśnił:

Chrześcijanin nie żyje w sobie i dla siebie, lecz w Chrystusie i dla swego bliźniego – w Chrystusie przez wiarę, w bliźnim i dla bliźniego przez miłość. Poprzez wiarę wznosi się ponad siebie do Boga, od Boga zaś zstępuje poprzez miłość (WA 7, 38).

Podstawą wolności jest tu wiara w Boże Słowo, które ma dla Lutra dwojaką postać: Zakonu i Ewangelii. Należy je uważnie rozróżniać, nie można ich też ze sobą mieszać ani od siebie odrywać. Zakon to diagnoza człowieka jako grzesznika odciętego od Boga. Zakon prowadzi do pokuty, jednak samo przerażenie człowieka swoim stanem jeszcze nie jest zbawcze. Gdyby człowiek w tym momencie został pozostawiony sam sobie, byłby skazany na pogrążenie się

w rozpacz. Zaś Ewangelia jest pocieszeniem mówiącym o tym, że człowiek może zostać uleczony z konsekwencji tego stanu dzięki wierze w obietnicę zbawienia przez Chrystusa.

Wiara w zbawczą obietnicę skutkuje darem sprawiedliwości – Bóg zaczyna widzieć w człowieku nie jego grzeszność, ale sprawiedliwość swojego Syna, który poniósł karę za grzech człowieka na krzyżu. Dzięki wierze mamy udział w tym zwycięstwie Chrystusa. Dopiero dzięki wierze człowiek jest zdolny do przestrzegania Bożych przykazań. Wiara niesie ze sobą także godność królewską i kapłańską. Odwołania do tych ważnych postaci Starego Testamentu – króla i kapłana – Luter używał, by po pierwsze powiedzieć, że dzięki Bożej obietnicy i Jego wierności możemy ufnie oczekiwać naszego zbawienia. I po drugie, by pokazać i zachęcić do bezpośredniego zwracania się do Boga z naszymi prośbami i wstawiania się przed Nim w modlitwie za innych ludzi.

Jako chrześcijanie jesteśmy wolni od konieczności zasłużenia sobie na zbawienie, ale nie jesteśmy zwolnieni od posłuszeństwa Bogu i odpowiedzialności za bliźniego. To z wdzięczności powinniśmy wszystkie swoje siły, które wcześniej zużyliśmy na próbę zasłużenia sobie na Bożą miłość, wykorzystać, by tę miłość przekazywać dalej. Dlatego jako wewnętrznie wolni jednocześnie jesteśmy w miłości sługami wszystkich.

***Solo Verbo* [jedynie Słowo]**

Ewangelia o zbawczym dziele Jezusa Chrystusa дарowanym człowiekowi w wierze nasuwa pytanie o to, jak praktycznie przyjąć

ten dar. Kluczowy dla tego procesu jest Duch Święty, który działa przez Słowo Boże w dwóch postaciach: Słowie zwiastowanym – kazaniu i Słowie widzialnym – sakramentach.

Znaczenie pierwszej można dostrzec w luturskiej definicji nabożeństwa, w której Bóg zwraca się do swojego ludu w zwiastowanym Słowie. Drugą były sakramenty. Luter rozumiał je zgodnie z tradycją augustyńską jako Słowo Boże w widzialnej postaci, w której obietnice łączą się z zewnętrznymi znakami, uchwytymi dla smaku, wzroku czy dotyku. Rozwijając tę myśl, tak opisywał chrzest w „Małym katechizmie”:

Chrzest nie jest samą tylko wodą, ale wodą przykazaniem Bożym objętą i ze Słowem Bożym połączoną (KWKL, s. 49).

Podobny schemat obecny jest w definicji Wieczerzy Pańskiej zawartej w „Małym katechizmie”:

Jest to prawdziwe ciało i prawdziwa krew Pana naszego Jezusa Chrystusa, pod chlebem i winem nam chrześcijanom do spożywania i picia przez samego Chrystusa ustanowione (KWKL, s. 51).

Oba sakramenty, podobnie jak kazanie, budząc wiarę, niosą człowiekowi zbawienie. Jednocześnie zawarte w nich Boże obietnice domagają się wiary. Obietnice te powinny kształtować całość życia chrześcijanina. Dar chrztu powinien ujawniać się w życiu chrześcijanina w codziennej pokucie, gdy odwraca się od tego, co w nim grzeszne i żyje w zgodzie z wolą Bożą. Wieczerza Pańska jest wzmocnieniem na tej drodze, z którego chrześcijanin powinien korzystać jak najczęściej, także dlatego, że w niej wspólnie, jako Kościół wspominamy zbawcze dzieło

naszego Pana i mamy możliwość posmakować przyszłej ucztę radości z Nim w niebie.

***Sola scriptura* [jedynie Pismo]**

Odkrycie Ewangelii o zbawieniu wyłącznie dzięki Chrystusowi doprowadziło Lutra również do zakwestionowania instytucjonalnego autorytetu Kościoła i papieża w ustalaniu treści zwiastowania chrześcijańskiego. Doświadczenia dyskusji i pisemnych polemik z przedstawicielami Rzymu z lat 1518–1519 oraz procesu o herezję, jaki rozpoczęto przeciw niemu po opublikowaniu „95 tez”, spowodowały, że stanął przed dramatyczną alternatywą. Albo pozostanie wierny Ewangelii o zbawieniu jedynie z łaski przez wiarę i okaże nieposłuszeństwo Kościołowi swoich czasów, albo pozostanie wierny instytucji, do której przynależał, której dobro leżało mu na sercu i którą chciał konstruktywnie zmieniać, i zaprze się Ewangelii. Swój wybór w sposób najbardziej jednoznaczny potwierdził, występując w 1521 r. przed sejmem Rzeszy w Wormacji.

Dopóki nie zostaną przekonany przez świadectwo Pisma Świętego albo przez rozsądne racje – bo trudno mi wierzyć tylko papieżowi i soborom, przecież ustalono, że wielokrotnie mylili się i sami sobie zaprzeczali – trwam przekonany przez Pismo Święte, na którym się opieram, słowo Boże pochwyciło moje sumienie. A więc nie mogę i nie chcę odwoływać, bo działanie wbrew sumieniu nie jest ani pewne, ani zbawienne [...] Boże pomóż mi. Amen (WA 7, 838, tłum. za: H.A. Obermann, Marcin Luter. Człowiek między Bogiem a diabłem, Gdańsk 2004, s. 33).

Słowo Boże z jego obietnicami, które odnajdował w Piśmie Świętym, było dla niego pewniejszym autorytetem niż ludzkie rozstrzygnięcia.

Wybór przedmów
Lutra do ksiąg biblij-
nych będących prze-
wodnikiem po jego

Stąd w jego teologii nadrzędną normą stało się Pismo Święte czytane przez pryzmat Ewangelii o zbawczym dziele Jezusa Chrystusa, które udzielane jest z łaski wierzącym w Boże obietnice.

Pomocą w odczytaniu Pisma Świętego przez pryzmat Ewangelii o zbawczym dziele Jezusa Chrystusa są w luteriańskiej tradycji wyznania wiary – księgi wyznaniowe. W nich podsumowano wszystkie kwestie kluczowe w lekturze Pisma Świętego i zawarto luteriańskie rozumienie Ewangelii. Są one partnerami w ciągłym dialogu interpretacyjnym z tekstem Pisma Świętego, jaki stale prowadzi wspólnota Kościoła chrześcijańskiego. Ich świadectwo jest pomocą, by w dzisiejszej lekturze nie zatracić tego, co w przesłaniu ksiąg biblijnych jest najważniejsze, a co zostało wyrażone w poszczególnych sola.

rozumieniu interpretacji pisma znaleźć można w tomie: „Przedmowy do ksiąg biblijnych” (Towarzystwo „Ogród ksiąg”, Warszawa 1992).

Więcej o luteriańskiej sztuce interpretacji Pisma Świętego zob. dokument studyjny ŚFL: „Na początku było Słowo...”.

Teksty luteriańskich wyznań wiary dostępne są w tomie: Księgi wyznaniowe Kościoła Luteriańskiego, Wydawnictwo Augustana, Bielsko-Biała 2011 (lub inne wydania), a także w serwisie luteranie.pl.

Misja Kościoła

Podstawowe zadanie Kościoła, czyli jego misję, zdefiniował sam Chrystus w tzw. nakazie misyjnym kończącym Ewangelię Mateusza:

Została Mi dana wszelka władza w niebie i na ziemi Idąc więc, czyńcie uczniami wszystkie narody, chrzcząc je w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego, nauczając je zachowywać wszystko, co wam nakazałem. A oto Ja jestem z wami przez wszystkie dni aż do końca świata (Mt 28,18–20).

Kościół realizuje tę misję od swoich początków. Jej sens pozostaje ten sam, jednak zmieniają się zasadniczo okoliczności i kontekst, w których jest ona realizowana.

Zastanawiając się nad realizacją misji Kościoła w realiach konkretnej parafii, warto przejrzeć się kontekstowi, zapytać o miejsce Kościoła w dzisiejszym świecie i jak realizuje on słowa Jezusa z arcykapłańskiej modlitwy o jego uczniach, którzy są posłani do świata, choć nie są z niego:

Oni nie są ze świata, jak i Ja nie jestem ze świata. Uświęć ich w prawdzie. Twoje słowo jest prawdą. Jak Ty posłałeś Mnie na świat, tak i Ja posłałem ich na świat (J 17,16–18).

Co w otoczeniu Kościoła wymaga zmiany, naprawy czy uzdrowienia, jakie sytuacje konfliktowe wymagają pojednania, gdzie nadużywana jest władza, a gdzie brakuje struktur organizujących życie społeczne?

Takie rozeznanie działania Kościoła jest pierwszym krokiem, który pozwala zorientować się co do istoty świata, w którym żyjemy. Kolejnym może być refleksja nad naszą misją. Bóg, powołując Kościół do działalności misyjnej, czyni go uczestnikiem swojej własnej misji wobec świata. Jest to misja Trójjedynego Boga – Ojca, Syna i Ducha Świętego – który wobec świata działa jako Stworzyciel, Odkupiciel i Uświęciciel.

Stworzyciel, gdyż to On ze swojej łaskawej woli nie tylko stworzył świat, ale podtrzymuje jego istnienie. Ludzie są w tym znaczeniu współpracownikami Boga, współtwórcami albo szafarzami, którym

powierzono opiekę nad Bożym stworzeniem. Bożym zamiarem dla stworzenia było życie w pokoju i rozwój. Jednak świat cierpi z powodu konsekwencji grzechu. To doświadczenie cierpienia i zła w świecie koi Boża obietnica: „Oto wszystko czynię nowe” (Obj 21,5).

Bożą odpowiedzią na kryzys świata są życie i dzieło Jezusa, Jego śmierć i zmartwychwstanie. Jego życie, nauczanie i służba są wzorem tego, jak powinna być realizowana misja. W swojej drodze Syn pokazał zbawczy wątek misji Boga wobec świata. Bóg wszedł w pełnię ludzkiego bycia po to, by je pojednać z Nim i przemienić. W krzyżu powiedział „nie” grzechowi i niesprawiedliwości oraz „tak” miłości i sprawiedliwości oraz utożsamiał się z cierpiącymi i grzesznikami. W swoim zmartwychwstaniu Chrystus odmienił świat, niosąc nową rzeczywistość uwolnienia i nadziei dla całego stworzenia. Śmierć i zmartwychwstanie Chrystusa przyniosły nie tylko pojednanie z Bogiem, ale także między ludźmi oraz ludźmi i całym stworzeniem.

Tak rozumiana misja Boża jest kontynuowana w świecie przez Ducha Świętego. On jest tym, który uzdalnia ludzi do misji, czyni ich niedoskonałe wysiłki narzędziami Bożego działania w świecie. Duch Święty wyposaża chrześcijan i cały Kościół w różne dary (1 Kor 12, Rz 12, Ef 4), przez co stajemy się zdolni do zwiastowania Ewangelii i dzielenia się życiem opisanym w niej z innymi.

W ową misję postrzeganą w kategoriach daru łaski włączony jest cały Kościół, który jest w niej sługą Ewangelii, a nie Zakonu, dlatego

Por. „Wyznanie nicejsko-konstantynopolitańskie”; KWKL, s. 529.

też jest wolny od dążenia do sukcesu w ludzkich kategoriach. Jednocześnie udział w Bożej misji należy do samej istoty bycia Kościołem. To nie jest opcjonalna aktywność, którą może za Kościół realizować jakaś przeznaczona do tego organizacja. Misja leży w istocie życia i aktywności Kościoła – „jednego, świętego, powszechnego i apostołskiego” – tam, gdzie się on znajduje, tam, gdzie jest zbor i parafia.

Świętość Kościoła w kontekście jego jedności w różnorodności mówi o nim jako tym, który jest w świecie, ale nie ze świata. Poprzez swoją apostołskość ma za zadanie kontynuowanie przekazywania apostołskiej wiary i przesłania, że, tak jak apostołowie, jest posłany do świata z Bożą misją. Dzisiaj niekoniecznie oznacza to pójście „aż po krańce ziemi” (Dz 2,8), gdyż ci, do których mamy trafić, są tuż za progiem. Boża misja realizuje się w Kościele powszechnym, a więc obejmującym chrześcijan wszystkich miejsc i czasów. Kościół, który prowadzi tę misję, jest wspólnotą zakorzenioną we wspólnocie Trójjedynego Boga, która nie tylko przekracza czas i przestrzeń, gromadząc w niej wszystkich chrześcijan, ale również opisuje rzeczywistość życia w lokalnym zborze, a także relacje pomiędzy lokalnymi Kościołami.

Boża misja niesie zmianę i oznacza odrzucenie wszystkiego, co niszczy życie i afirmację jego świętości oraz darów, które każdy z nas otrzymał od Boga, a także wspiera i promuje pokój i sprawiedliwość. Zmiana ta już się dzieje, jednak równocześnie nie jest jeszcze zrealizowana w pełni, bo dokonuje się przez naśladowanie drogi Chrystusa.

Boża misja tożsama jest również z pojednaniem. Jako Kościół jesteście bowiem Bożymi ambasadorami pojednania w tym świecie i jednocześnie tymi, którzy są powołani do czynienia pokoju. Misja uzdalnia nas zarazem do składania świadectwa o Bożej bezwarunkowej miłości w Chrystusie oraz zwiastowania nadziei. Bóg tu i teraz daje nam możliwości, by służyć wszystkim, którzy tego potrzebują, bez względu na ich pochodzenie czy wyznanie.

Kościół uczestniczy w tej całościowej misji i jednocześnie robi to w swoim lokalnym kontekście, chociażby niosąc nowinę o usprawiedliwieniu grzesznika, która uwalnia go od konieczności zapracowania na swoje zbawienie czy przesłanie o darowanej sprawiedliwości. Wzywa go także, by działał na rzecz sprawiedliwości wokół siebie. Udział w Bożej misji opiera się na doświadczeniu zbawienia i uzdrowienia w Chrystusie, które są udziałem chrześcijańskiej wspólnoty. Jest ona powołana, by nieść to doświadczenie dalej, szukając tych, którzy potrzebują uzdrowienia w kategoriach duchowych, ale także w międzyludzkich relacjach i fizycznych zranieniach. Dbałość o to zakłada również współpracę z innymi na rzecz dobra wspólnego i pokoju. W tym aspekcie międzyreligijne spotkania nie wykluczają się z realizacją misji Kościoła, a jednocześnie tak rozumiane zaangażowanie nie zmusza chrześcijan do ukrywania swojej tożsamości. Naszym zadaniem jest wskazywać na Chrystusa, a nie rozstrzygać o granicach Bożego działania.

Inspiracją do refleksji dotyczącej działania Kościoła, na różnych poziomach, może być historia uczniów idących do Emaus (Łk 24,13–35). Kiedy spotyka ich nieznajomy, najpierw daje im

możliwość opowiedzenia o swoim doświadczeniu, o sytuacji, w której się znaleźli, następnie konfrontuje ich z Bożą wizją interpretacji tego, czego doświadczyli, na podstawie pism, aż wreszcie, kiedy uczniowie doświadcniają wspólnoty przy łamaniu chleba, rozpoznają swego Pana, a ich reakcją jest powrót do Jerozolimy, by składać świadectwo o spotkaniu z Chrystusem. Ten fragment biblijny może być pomocny parafii, by pójść podobną drogą, jaką przeszli uczniowie: najpierw przyjrzeć się sytuacji, w której się znajduje, następnie skonfrontować ją z tym, do czego parafia jest powołana, czyli z treścią Bożej misji do świata, by w konsekwencji przełożyć to na praktyczne działania.

ROZDZIAŁ 2

Zaangażowanie

Nabożeństwo · 45

Nauczanie · 49

Pogłębianie wiary · 55

Integracja i relacje · 61

Misja · 66

Diakonia · 72

„Wspólnym zadaniem wszystkich parafian jest zapewnienie istnienia Parafii oraz jej duchowego, jak i materialnego rozwoju.” (Regulamin Parafialny §3 pkt 1). Wydawać by się mogło, że poniższy rozdział dotyczy spraw oczywistych,

tak jak osoba, która jest zdecydowana, by kandydować do rady parafialnej albo kontynuuje w niej pracę, wie doskonale, z czym to się wiąże. Dlaczego więc to, co wydaje się oczywiste, nie zawsze takie jest? I dlaczego nawet do tych oczywistości czasami warto wracać? Spróbujemy na te pytania odpowiedzieć.

Regulamin
parafialny

Bycie i zaangażowanie w służbę w radzie parafialnej nie tylko wiąże się z regularnie opłacaną składką kościelną i udziałem w posiedzeniach tejże rady. Co ciekawe, odpowiedzialność ma swój źródłosłów w wyrażeniu „dawać odpowiedź”, a zatem trzeba wiedzieć, na co chce się odpowiadać, także wtedy, gdy chce się być odpowiedzialnym członkiem rady parafialnej. Czyli najpierw trzeba odnajdywać pytania, a potem na nie odpowiadać.

- Czym jest służebność rady parafialnej i co oznacza?
- Za co odpowiada rada parafialna?
- Jakie są zadania rady parafialnej?
- Czy proboszcz to już rada parafialna, czy jej członek?
- Czy rada parafialna powinna mieć wizję rozwoju parafii, czy w pierwszej kolejności powinna zająć się zachowaniem dziedzictwa pokoleń?

Na potrzeby tego rozdziału podzielono całość zaangażowania parafii na sześć działów. Pierwszym jest nabożeństwo, a więc ta przestrzeń aktywności parafialnej, która jest dla niej fundamentalna. Kolejny dotyczy nauczania i ujęto w nim zarówno samo nauczanie katechetyczne, tematy związane z konfirmacją, przygotowaniem do konwersji, jak też szkółkę niedzielą, czyli nabożeństwo dla dzieci. Następnie, pod hasłem pogłębianie wiary, uwzględniono wszystkie te spotkania, które skupione są wokół poznawania Słowa Bożego, np. godziny biblijne, spotkania młodzieżowe. W kolejnym dziale przyjrzymy się wszystkiemu, co służy budowaniu dobrych relacji w parafii, a więc różnym wydarzeniom, wycieczkom itp., tu też ujęto tematykę związaną z chórami i zespołami muzycznymi.

Kolejny ważny dział związany jest z wychodzeniem na zewnątrz nazwanym misją, gdzie poza szeroko rozumianą działalnością ewangelizacyjną znalazł się temat reprezentacji parafii/Kościoła. Ostatni dział, diakonia, poświęcony jest zastosowaniu wiary w codziennym życiu.

Oczywiście nie wszystkie profile i działalności są obowiązkowe w każdej parafii. To oznacza, że nie w każdej parafii musi być chór, godziny biblijne, koło pań i wiele innych, bez których sporo osób nie wyobraża sobie dobrze działającej wspólnoty. Podobnie jak nie ma ważniejszych i mniej ważnych zadań i zajęć, przed którymi stoi parafia.

Nabożeństwo

W Śpiewniku *Ewangelickim* (ŚE) od strony 1309 znajduje się szczegółowy przebieg nabożeństwa. W śpiewniku można również znaleźć krótkie wyjaśnienie, dlaczego ów porządek ma taki właśnie kształt. Na poszczególnych stronach przypisanym świętom i uroczystościom kościelnym, potocznie zwanymi introitami (choć sam introit jest tylko częścią zawartych tam materiałów), znajdziemy szereg innych informacji. Są tam również teksty biblijne (perykopy) wyznaczone do rozważania na daną niedzielę, święto czy okoliczność. To na ich podstawie najczęściej miejscowa/-y duszpasterz przygotowuje i wygłasza kazanie.

Czy więc w kontekście nabożeństwa rada parafialna jest odpowiedzialna za coś więcej niż świeże kwiaty na ołtarzu i podliczenie zebranej przy wyjściu kolekty? Czy do jej zadań należy wyłącznie to, żeby w miejscu przeżywania nabożeństwa było czysto i panował dostatecznie odświętny klimat? Pewne jest to, że za publiczne zwiastowanie odpowiada proboszcz parafii. Rada parafialna jednak nie jest jedynie wykonawcą czy zleceniobiorcą, której zadaniem jest właściwe zadbanie i zaadaptowanie miejsca, w którym zwiastuje kaznodzieja.

W pierwszej kolejności należy zastanowić się nad tym, czym jest nabożeństwo. Znanych jest wiele definicji, najczęstszą z nich

jest ta, że nabożeństwo to centrum życia parafii. Dlaczego jednak się spotykamy? Na ile to zgromadzenie ma być twórcze, tworzone zgodnie z potrzebami zboru, a na ile jedynie być odtworzeniem scenariusza ze śpiewnika? To zdaje się być pytanie, na które rada parafialna stale musi odpowiadać sobie i całemu zborowi.

Tak jak każdy z nas jest inny, każdy z nas ma inne potrzeby, wyobrażenia, odczucia, tak samo różne są parafie, które tworzymy. Co za tym idzie, nie ma jednej właściwej odpowiedzi, która pasowałaby do każdej parafii. Każdy z nas nieco inaczej manifestuje swoją pobożność. Dla jednych podniosła atmosfera nabożeństwa jest tym, co powoduje, że zostaje przełamana codzienna rutyna tygodnia. Mając do czynienia z sacrum, ich dążeniem jest, by niedzielne nabożeństwo było jak najwznioślejsze, by używany w nim język pieśni, modlitw czy kazań był inny niż ten używany na co dzień. Dla innych ta sama podniosła atmosfera będzie trudnością w spotkaniu z Bogiem. Ci będą szukać pewnej swobody, co może przejawiać się zarówno w zachowaniu, ubiorze, muzyce czy używanym słownictwie.

Jak to wygląda w naszych parafiach? Zapewne znajdziemy oba podejścia, ale również wiele innych. Zadaniem proboszcza i rady parafialnej jest nie tyle rozeznanie się, a następnie dopasowanie wszystkiego pod oczekiwania najliczniejszej, czy z innych względów najbardziej prestiżowej lub wpływowej grupy, ile znalezienie takiej drogi, by każda osoba mogła poczuć się na nabożeństwie jak u siebie. Dobrą praktyką są tzw. nabożeństwa rodzinne. Poszczególne grupy działające w parafii (dzieci, młodzież, zespół,

chór itp.) przygotowują je, np. raz w miesiącu. To one dobierają pieśni, aranżują przestrzeń nabożeństwa itd.

Pewne ramy wyznacza używana w naszym Kościele agenda, czyli liturgiczny porządek. Prawdopodobnie również każdy, kto prze-studiował część ŚE dotyczącą nabożeństwa, zauważył, że dostarcza ona wiele możliwości. Od form, do których jesteśmy przyzwyczajeni, które „od zawsze” są w naszej parafii, po takie, które wydają się nieznanne, czy nabożeństwo, które w wyjątkowych sytuacjach można zorganizować bez udziału osoby duchownej (ŚE, s. 1493).

Takie porządki potocznie nazywa się liturgią i bywa, że niektóre grupy w parafii kontestują znaczenie takiej liturgii w nabożeństwie. Tu jednak trzeba zaznaczyć, że z praktycznego punktu widzenia nie istnieje nabożeństwo bez liturgii. W ścisłym znaczeniu liturgia jest służbą Bogu, którą jako Jego lud celebруемy na naszych nabożeństwach. Nawet jeżeli nabożeństwo będzie składało się z samych pieśni (odpowiednio dobranych tematycznie) i kazania – będzie to liturgia, w przeciwnym razie takie nabożeństwo należałoby nazwać koncertem lub przedstawieniem.

Rada parafialna ma więc wpływ na kształtowanie liturgii, może to jednak czynić wyłącznie wspólnie z proboszczem. W *Pragmatyce służbowej...* jest konkretny zapis, że nad czystością zwiastowania Słowa Bożego czuwa proboszcz.

Pragmatyka
służbowa Kościoła
Ewangelicko-
-Augsburskiego
w Rzeczypospolitej
Polskiej

To on co niedzielę staje na ambonie, zwiastując Boże Słowo i to on jest także odpowiedzialny za zwiastowane Słowo tych osób, które się do parafii zaprasza. Więcej, to proboszcz jest odpowiedzialny za treści przekazywane dzieciom podczas szkółek niedzielnych, młodzieży na ich spotkaniach, uczestnikom godzin biblijnych i wszystkich innych spotkań, jakie firmowane są przez parafię. W tym aspekcie nie można mu zabronić lub wymusić na nim konkretnego nauczania. W wyjątkowych sytuacjach, kiedy członkowie rady parafialnej mają wątpliwości co do czystości nauczania, mogą, a nawet powinni interweniować. W przypadku, gdy dotyczy to wikariusza, praktykanta, ale też katechetów, liderów młodzieżowych, ewangelistów czy innych osób, czyli ogólnie prowadzących w parafii nauczanie, osobą, do której należy się zgłosić, jest proboszcz. Kiedy dotyczyłoby to samego proboszcza, osobą, do kompetencji której należy czuwanie nad czystością nauki, jest biskup diecezjalny.

Mówiąc o współtworzeniu nabożeństwa, należy zwrócić uwagę na jeszcze jeden ważny aspekt. W naszym Kościele sakramenty należą również do form zwiastowania Słowa, dlatego można stwierdzić, że rada parafialna jest w tym sensie odpowiedzialna za zwiastowanie, bo może zachęcać i nieustannie zapraszać do tego, żeby jak najczęściej i jak najliczniej przystępować do Stołu Pańskiego (Komunii Świętej). To rada parafialna jest także odpowiedzialna za to, by zachęcać parafian, aby przynosili do chrztu swoje dzieci i sami jako rodzice-radni dawali w tym dobry przykład.

Nauczanie

W sposób naturalny nauczanie czy nauka kojarzą się ze szkołą. Po zmianach ustrojowych na początku lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku szkoła, na powrót, stała się również przestrzenią, w której realizowana jest nauka religii ewangelickiej. Niemniej ze względu na diasporalny charakter naszego Kościoła tylko w nielicznych parafiach (choć paradoksalnie może to obejmować większość ewangelickich uczniów i uczennic) lekcje religii odbywają się w szkołach. Nawet jednak tam, gdzie zajęcia te odbywają się w budynkach parafialnych, podlegają one ścisłym uwarunkowaniom dyktowanym przez *Obwieszczenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 maja 2020 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach*, oraz porozumienie zawarte pomiędzy właściwym ministerstwem a Polską Radą Ekumeniczną.

Obwieszczenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 maja 2020 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach.

Porozumienie pomiędzy Polską Radą Ekumeniczną oraz Ministrem Edukacji Narodowej z dnia 24 kwietnia 2013 r. w sprawie kwalifikacji zawodowych wymaganych od nauczycieli religii kościołów zrzeszonych w Polskiej Radzie Ekumenicznej.

Formalnie w tej przestrzeni rola rady parafialnej zawęża się do zabezpieczenia lokalu, w którym takie lekcje się odbywają, i dotyczy to tylko obiektów parafialnych. Dwie godziny lekcyjne w tygodniu (bo taki jest wymiar godzinowy) nie wyczerpują jednak tego, czym

jest nauczanie kościelne i katechizacja. W ewangelickim ujęciu nie jest to jedynie pewien zasób wiedzy, który należy wpoić młodemu człowiekowi. Co więc jest celem tego nauczania?

Pytanie to można rozumieć wielotorowo. Może to być pytanie o zwieńczenie procesu nauczania. Nie będzie chyba błędem, jeśli założy się, że najczęściej pojawiającą się cezurą w tym kontekście jest konfirmacja. Wydarzenie to nazywane bywa potwierdzeniem dojrzałości chrześcijańskiej i często postrzegane jest jako zakończenie całego procesu edukacji w Kościele.

Tak rozumiana katechizacja sprowadzałaby się do doprowadzenia młodego ewangelika i młodej ewangeliczki do ważnej w życiu całego zboru chwili, jaką jest konfirmacja. W takiej sytuacji rolą rady parafialnej, oprócz przygotowania samej oprawy, byłoby jedynie procesjonalne wprowadzenie konfirmantów do kościoła.

Konfirmacja jest niewątpliwie istotnym wydarzeniem. Publiczne wyznawanie wiary i przyznawanie się młodego człowieka do konkretnej wspólnoty (Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP) – co ma miejsce w akcie konfirmacji – stawia wyzwanie nie tylko przed składającym ślubowanie. Także wspólnota zostaje zobowiązana do przyjęcia ślubujących. Dzieje się tak na wielu płaszczyznach. Przede wszystkim cały zbor zobowiązuje się modlić o osoby konfirmowane. Dlatego tak ważnym zadaniem jest obecność w tym

Na temat rozumienia konfirmacji zob. dokument studyjny KEA w RP „Potwierdzenie dojrzałości chrześcijańskiej”,

a także tom studiów Światowej Federacji Luteranckiej: Konfirmacja w dokumentach i opracowaniach Światowej Federacji Luteranckiej, Wydawnictwo Augustana, Bielsko-Biała 2017.

dniu członków zboru. Przepuszczalnie trudno sobie wyobrazić sytuację, że zbor, który ma słyszeć ślubowania, a także dokonać pewnego zobowiązania, będzie w tym dniu nieobecny.

Rada parafialna, podobnie zresztą jak wszyscy dorośli członkowie, jest naturalnym wzorem świadomego uczestniczenia w życiu Kościoła. Młody człowiek niewymuszenie podpatruje wzorce, jakie są mu oferowane w jego najbliższym otoczeniu – i te pozytywne, i te negatywne. Rolą rady parafialnej jest wprowadzanie, zainteresowanie, wskazywanie i dawanie dobrego świadectwa o tym, że przywiązanie do Kościoła, do parafii może być pomysłem na życie. Bez wątplenia dobre świadectwo i dobry przykład są kluczowe w całym procesie wychowawczym. Nie inaczej jest w przypadku życia kościelnego i rady parafialnej.

Akt konfirmacji nie może być jednak zakończeniem procesu katechizacji. W myśl powiedzenia „człowiek całe życie się uczy, a głupi umiera”, nigdy nie przestajemy uczyć się życia. W pewnym momencie zostajemy skonfrontowani z odpowiedzialnością za swoje decyzje, postanowienia i pomysły. W aspekcie prawnym dzieje się tak z chwilą osiągnięcia pełnoletności. W tym sensie konfirmacja może być pewnym wyznacznikiem czy cezurą, jednak nie może stać się momentem, od którego zaczyna się myślenie, że więcej na drodze duchowego rozwoju nie można już osiągnąć.

Wróćmy jednak do pytania o cel katechizacji. Powyższe rozważania widziały cel jako zakończenie pewnego procesu, jednak pytanie to jest również pytaniem o to, co chcemy poprzez dany proces

osiągnąć. Dlaczego podejmujemy się konkretnej aktywności? Po co nam ten szeroko rozumiany proces nauczania kościelnego? Z całą pewnością istotnym aspektem jest przekazywanie wiedzy o Bogu, naszym Kościele, diecezji czy parafii. Zwłaszcza w kontekście samych lekcji religii, które niejako rozgrywają się na dwóch płaszczyznach – w zależności od specyfiki parafii – szkolno-kościelnej lub kościelno-szkolnej. Zdobywanie wiedzy, choć istotne, nie jest jednak wystarczającym motywem, jeśli chodzi o katechizację. Upraszczając, można zadać sobie pytanie, czy przyprowadzamy do kościoła dzieci tylko po to, by nauczyły się modlitwy „Ojcze nasz”. Nie, bo zależy nam także na tym, by najmłodszy również przeżywali społeczność skupioną wokół Słowa Bożego. Z tego wyrosło coraz częstsze zastępowanie terminu *szkółka niedzielna* określeniem *nabożeństwo dla dzieci*. Oczywiście sama zmiana nazwy niczego nie zmienia, jednak niesie ze sobą pewne konsekwencje. Pierwszy z terminów akcentuje aspekt uczenia się. Zwłaszcza kiedy powiąże się to z praktyką, by w wakacje zawieszać zajęcia *szkółki niedzielnej*. Powody tego mogą być zupełnie niezwiązane z chęcią dania dzieciom wolnego także od *szkółki*, ale mogą być zupełnie niezależne i np. wynikać z braku możliwości kadrowych. Warto jednak zwrócić uwagę i na ten aspekt i spróbować wygospodarować przestrzeń dla dzieci i ich przeżywania spotkania z Bogiem na przykład podczas *niedzielnego nabożeństwa*.

W przypadku terminu *nabożeństwo dla dzieci* akcentujemy, że spotkanie to nie jest jedynie formą przygotowania się do brania udziału w „prawdziwym” nabożeństwie. Istotniejsze jest w tym

postrzeganie tego spotkania w kontekście całościowej aktywności parafii. I wiadomo, że każda parafia ma swój potencjał w tym zakresie. Inaczej będą wyglądać te spotkania w kilkutyśięcznych czy nawet kilkusetosobowych zborach, zwłaszcza tam, gdzie lekcje religii prowadzone są w szkołach, a inna będzie ich specyfika w miejscach, w których spotyka się kilkoro dzieci w wieku od dwóch do dwunastu lat. Tam, gdzie jest to możliwe, na pewno warto inwestować w tę formę aktywności parafialnej, ponieważ to nie jest „przechowalnia” dla najmłodszych, by nie przeszkadzały dorosłym, ale znakomita sposobność do wyrobienia w dzieciach przekonania, że Kościół jest miejscem, w którym chce się być. Tu jednak ważne jest, by stworzyć możliwości płynnego przechodzenia z nabożeństw dla dzieci do tych „normalnych”, by nie tworzyć przepaści pomiędzy jedną a drugą formą. Pomocna może być tu np. praktyka rozpoczynania obu nabożeństw razem i dopiero w odpowiednim momencie zaproszenia dzieci do udziału w ich części nabożeństwa (raczej nie było w Kościele odwrotnej sytuacji, w której takie wspólne nabożeństwo zaczynało się w sali katechetycznej, choć czysto teoretycznie nie jest to niemożliwe). Innym pomysłem są specjalne nabożeństwa współorganizowane przez dzieci, nazywane najczęściej „rodzinnymi”, które sprawiają, że dzieci poznają i przyswajają jako swoje także te elementy nabożeństwa, które nie są obecne na szkółce. Można też pewne elementy nabożeństwa wprowadzić do nabożeństwa dla dzieci. W połączeniu z objaśnieniem, dlaczego dana część nabożeństwa wygląda tak a nie inaczej, wniesie to wiele w ich świadome przeżywanie nabożeństwa także w przyszłości oraz konkretną wiedzę, którą mogą na bieżąco dzielić się np. z rodzicami.

Pisząc o nauczaniu i katechizacji, należy wziąć pod uwagę jeszcze jedną grupę, a mianowicie osoby przygotowujące się do wstąpienia do parafii. Temat konwersji jest mocno związany z miejscem, w którym znajduje się dany zbór. Tam, gdzie ewangelicy stanowią stosunkowo silną grupę wyznaniową i jednocześnie zamieszkują środowiska wiejskie i małomiasteczkowe, zmiana wyznania najczęściej wiąże się z zawarciem małżeństwa z osobą innej konfesji. Siłą rzeczy proces przygotowania i poznawania Kościoła rozpoczyna się niejako z pobudek niereligijnych poprzez poznawanie kultury religijnej przyszłej rodziny. Ma on raczej charakter indywidualny i w naturalny sposób toczy się równoległe z przygotowaniem do zawarcia małżeństwa.

Zupełnie inaczej przedstawia się sprawa w parafiach wielkomiejskich. Środowiska te, dzięki zdecydowanie większej anonimowości, w tym dotyczącej życia religijnego, są o wiele bardziej otwarte na zmianę konfesji. Już dziś w niektórych parafiach ponad połowa to ewangelicy i ewangeliczki z wyboru, a dynamika przemian społecznych jedynie nasila to zjawisko.

Bywa, że dla osób zainteresowanych Kościołem ewangelickim organizowane są specjalne kursy i spotkania. Ich celem jest przybliżenie zarówno nauki naszego Kościoła, jak i jego codziennego życia. Zwłaszcza w tym drugim aspekcie członkowie rady parafialnej mają zadanie zaangażowania potencjalnych członków parafii. Jest to szczególnie potrzebne zwłaszcza tam, gdzie spotkania dla przyszłych parafian odbywają się w oderwaniu od innych aktywności. Takie wyodrębnienie może utrudnić integrację z całością

parafii i sprawić, że takie osoby będą bardzo dobrze znały naukę Kościoła, którym są zainteresowane, ale trudność może sprawić im nawiązywanie bliższych relacji z osobami będącymi już w Kościele. Wspomniana wcześniej forma spotkań dla przyszłych konwertytów jako otwarta dla wszystkich, także tych którzy są członkami parafii, ułatwia proces integracji. Tam, gdzie jest to możliwe, warto je prowadzić, co nie oznacza zaprzestania procesu przygotowywania osób, zwłaszcza tych, które dotąd niewiele miały wiele wspólnego z ewangelicyzmem, co później prawdopodobnie przełoży się na budowanie więzi w całej społeczności. W tym miejscu rada parafialna ma szczególną rolę – zachęcać kandydata i kandydatkę do wstąpienia do Kościoła, do zaangażowania się w inne działające w parafii grupy, tak by ich dojrzewanie do decyzji o wstąpieniu łączyło się ze stawaniem się częścią parafialnej społeczności.

Jest to o tyle ważne, że to cały Kościół musi sobie odpowiedzieć na pytanie, czy konwertyci mają się stać kalką obecnych ewangelików, czy też mogą wnieść swoje doświadczenia do społeczności Kościoła? A to oznacza, że ci, którzy już są w tym Kościele, mogą się również uczyć.

Pogłębianie wiary

Katechizacja, czyli regularne nauczanie, ma odbywać się przez całe życie. Co więcej, nauczanie to nie jest w Kościele procesem, który zostaje zakończony i zwieńczony jakimkolwiek świadectwem. Ten proces trwa i dzieje się wszędzie tam, gdzie Słowo Boże „dotyka” człowieka. W parafii, poza nabożeństwem, wiele jest takich przestrzeni i za wszystkie z nich, w mniejszym lub większym stopniu,

odpowiada rada parafialna. Oczywiście wiele zależy od możliwości konkretnej parafii, liczby dzieci i młodzieży itd., jednak wszędzie należy dokładać wszelkich starań, by nie zmarnować szansy na zainicjowanie tego typu grup i spotkań.

Opisane wcześniej formy aktywności nie wyczerpują możliwości zaangażowania się w parafii. Każda ze wspólnot ma trochę inny charakter, a także większy lub mniejszy potencjał, zarówno ludzki, jak i majątkowy. W zależności od tego, czym dysponuje, może generować konkretne formy wspólnego zaangażowania, które można podzielić według kilku kryteriów.

Pierwszym z nich jest wiek. Takie kryterium jest chyba najpowszechniejsze, a przykładem mogą tu być spotkania młodzieżowe. Zarówno w diecezji, jak i w całym Kościele są wyznaczeni duszpasterze, którzy ten zakres koordynują. Zaś na diecezjalnej i ogólnokościelnej płaszczyźnie jest wiele narzędzi, które można zaadaptować do pracy parafialnej. Organizowane są zjazdy, obozy, kursy, warsztaty – to wszystko może być bazą do budowania relacji. Ta przestrzeń również – nie wprost, ale pośrednio – leży w zakresie odpowiedzialności rad parafialnych. Czy będziemy tymi, którzy zachęcają do brania w nich udziału (czasem także poprzez przypominanie, by znalazły się w ogłoszeniach parafialnych), czy też potraktujemy je jak coś, co nie ma żadnego przełożenia na życie naszego zboru? Zachęcanie młodzieży do brania udziału w tego typu wydarzeniach jest najprostszą formą jej aktywizacji, ale nie zwalnia to parafii z szukania dla niej innych sposobów zaangażowania. Spotkania młodzieżowe mogą stanowić przestrzeń do

łagodnego przejścia od bycia uczestnikiem młodzieżówek do wzięcia na siebie odpowiedzialności za zbór. W zależności od możliwości konkretnej parafii także grupy młodzieżowe, podobnie jak zajęcia szkoły niedzielnej, mogą być dzielone na mniejsze, np. według wieku. Aktualnie podejmowane są starania, by także niepełnoletni, ale już konfirmowani parafianie mieli swoich przedstawicieli w radach parafialnych. Na dziś kwestia ta nie jest jeszcze rozwiązana, niemniej ważne jest, by członkowie rad poważnie traktowali potrzeby, ale również pomysły i inspiracje kierowane ze strony tych grup. To młodzież jest tą grupą, która w najbardziej spontaniczny sposób chce eksponować przeżywane wartości. Nic więc dziwnego, że chce mieć swój udział w życiu parafii. W znacznym stopniu to od członków rady parafialnej zależy, czy ten potencjał zostanie wykorzystany, czy zignorowany. Obecnie młodzież znajduje wiele alternatyw spędzania wolnego czasu i często pod kątem atrakcyjności nie możemy im zaproponować niczego konkurencyjnego. Jednak jako Kościół mamy do zaoferowania coś o wiele ważniejszego – żywe Słowo. I w tym miejscu zadaniem rady parafialnej jest zadbanie o to, aby wszelkie spotkania, poczynając od nabożeństw dla dzieci poprzez spotkania młodzieży i wiele innych, nie odbywały się ze szkodą dla tego Słowa.

Wracając do nabożeństw, zaangażowanie młodzieży może przejawiać się także w organizowaniu tych przeznaczonych specjalnie dla niej. W niektórych parafiach tzw. nabożeństwa młodzieżowe odbywają się regularnie w określone niedziele, a w przypadku parafii, w których jest więcej niż jedno nabożeństwo niedzielne, mają one miejsce co tydzień o konkretnej porze. Nic tak nie wią-

że ze wspólnotą, zwłaszcza młodego człowieka, jak dawanie mu odpowiedzialności za współorganizowanie jej życia.

Od możliwości konkretnych parafii będzie zależało, czy i jak wcześniej opisane formy mogą zostać zaimplementowane. Warto jednak brać pod uwagę potrzebę wolnej przestrzeni w parafii dla młodzieży, za którą może być odpowiedzialna, czy to tematycznej, czy lokalowej. I chociaż nie wszystkie parafie mogą sobie pozwolić na odrębne pomieszczenia, dobrze, żeby tam, gdzie użytkowane jest jedno pomieszczenie, młodzi ludzie mieli możliwość współdecydowania o nim, np. posiadanie własnego klucza, dobór kolorystyki itd. Czasem może to budzić w parafii pewne napięcia, ale wtedy pozytywna postawa członków rady parafialnej może być bardzo pomocna. Jeśli na tym etapie młody członek parafii będzie traktowany jedynie jako gość czy statysta, istnieje obawa, że zniechęci go to do dalszego angażowania się w budowanie wspólnoty.

Młodzi ludzie, dorastając, powinni w naturalny sposób opuszczać grupy młodzieżowe. Zdarza się jednak, że pomiędzy grupą młodzieżową a kolejną proponowaną grupą w parafii istnieje duża różnica wieku. Taki młody człowiek, nie chcąc tracić kontaktu z parafią, najczęściej pozostaje w grupie młodzieżowej, wtedy rada parafialna może zaproponować mu zaangażowanie w innym miejscu czy formie.

Dobłą praktyką są spotkania tzw. młodzieży dojrzałej. Mogą to być spotkania dla konkretnych grup, np. małżeństw, młodych rodziców, singli itp. W miejscowościach, w których znajdują

się ośrodki akademickie, dobrze sprawdzają się spotkania dla młodzieży studiującej i takie można młodemu człowiekowi wskazać. Brak takich spotkań w parafiach ewangelickich, jak również przekazywania informacji o nich, może skutkować odchodzeniem młodych ludzi do innych wspólnot, z których powrót do naszego Kościoła może okazać się trudny lub nawet niemożliwy.

Często spotkania w parafiach przeznaczone są dla specjalnych grup, np. spotkania dla mężczyzn, studia biblijne dla małżeństw, śniadania dla kobiet. Ich celem jest pogłębianie wiary, więc z oczywistych względów są powiązane i połączone z odpowiedzialnością proboszcza za powierzony mu zbór. A rada parafialna ma zadbać o to, by te wszystkie spotkania mogły w parafii funkcjonować. Jest czymś naturalnym, że pomiędzy różnymi grupami mogą pojawiać się napięcia. W takich sytuacjach członkowie rady parafialnej mają za zadanie podjęcie prób wypracowania rozwiązań, które nie tyle będą najkorzystniejsze dla największej grupy zainteresowanych, co będą niekorzystne dla jak najmniejszego grona. W sytuacjach trudnych czy konfliktowych dobrze sięgnąć po fachową pomoc mediatora lub superwizora [więcej na ten temat w rozdziale 4].

Dobrze, jeśli w skład rady parafialnej wchodzi przedstawiciele wszystkich grup działających w parafii. Często pozwala to na zażegnanie potencjalnych konfliktów już na samym początku. Omawianie tematów i wyzwań, przed którymi stoi parafia, w gronie rady parafialnej, która nie składa się, mówiąc kolokwial-

nie, tylko z jednej „opcji”, pozwala znaleźć rozwiązanie, zanim konflikt się rozleje.

Rada parafialna, zarządzając parafią, powinna nie tylko zabezpieczać poszczególnym grupom miejsca ich aktywności, ale też angażować te środowiska w życie parafialne, proponując wspólne płaszczyzny zaangażowania. Choć podstawowym celem ww. form aktywności, jak i wielu innych w parafii, jest rozwój duchowy, nie zmienia to faktu, że są one tylko częścią parafii.

Kolejną przestrzenią pogłębiania życia duchowego są godziny biblijne, studia biblijne, spotkania modlitewne. Można także w tym miejscu uwzględnić spotkania dla osób zainteresowanych Kościołem. Doskonałą formą wdrażania przyszłych parafian i parafianek jest przerabianie tematów związanych z nauką naszego Kościoła wraz z osobami, które już są członkami wspólnoty, ale z takich czy innych względów chciałyby swoją wiedzę w tym zakresie poszerzyć i ugruntować.

Z założenia takie spotkania nie są adresowane do osób w określonym wieku, choć może pojawić się także niebezpieczeństwo, że konkretne spotkanie będzie utożsamiane z konkretną grupą. Tak np. może się stać z godzinami biblijnymi, które w parafii działają nieprzerwanie od wielu lat i gromadzą stałych bywalców, którzy często martwią się brakiem nowych osób. Czasami niewiele potrzeba, aby te nowe osoby się pojawiły, np. w jednej z parafii zmieniono nazwę spotkań z „godzina biblijna” na „spotkanie z Biblią” i w krótkim czasie grono uczestników powiększyło się.

Rolą rady parafialnej jest nie tylko administracyjne zadbanie, aby takie spotkania mogły mieć miejsce, ale także ich inicjowanie i koordynowanie. Idealnym rozwiązaniem jest, by na posiedzeniach rady było miejsce dla spraw i tematów wszystkich grup parafialnych. Jednak nie zawsze jest to możliwe, dlatego warto organizować wspólne spotkania osób zaangażowanych w różne działy pracy parafialnej z radą parafialną lub z jej przedstawicielami. Bardzo dobrym pomysłem na początku roku kalendarzowego jest organizowanie spotkań dla współpracowników i wolontariuszy parafii, by wspólnie porozmawiać o tematach nurtujących konkretną grupę.

Należy pamiętać, że to, że w jednej parafii działa prężnie grupa młodzieżowa, nie oznacza jeszcze, że w innej, w której takich spotkań nie ma, dzieje się coś złego. To ma miejsce dopiero wtedy, kiedy jest zapotrzebowanie na konkretną aktywność, ale ze strony parafii nie ma woli, by je zaspokoić.

Integracja i relacje

Życie parafialne nie ogranicza się jedynie do kwestii związanych z działalnością kultową. Istotną formą życia wspólnotowego jest bycie ze sobą, nawiązywanie, utrzymywanie i pogłębianie relacji oraz świętowanie. Rolą rady parafialnej jest inicjowanie wspólnego życia lub też wyłapywanie impulsów zmierzających w tym kierunku. Oczywiście tu znów wiele zależy od specyfiki parafii. Inaczej będzie to wyglądać w dużych społecznościach, które, choć zlokalizowane na niewielkim terenie, mają słabsze relacje, a inaczej w diasporze, gdzie nierzadko parafian dzielą spore odległości, a ich relacje są

mocniejsze. Błędem jest szukanie lepszej czy odpowiedniejszej dla ewangelickiej pobożności i tradycji formy spotkania. Od liczby współwyznawców zależy to, czy spotkania będą skupiały cały zbor, czy jakąś jego część. Ważne jest jednak, aby do nich dochodziło, a rada parafialna troszczyła się o dobrą atmosferę.

W tym miejscu warto podkreślić, że przyjazna atmosfera potrzebna jest także na posiedzeniach rad parafialnych. Omawiane zagadnienia i tematy nie zawsze sprzyjają jej budowaniu. Nierzadko podjęte decyzje wiążą się z krytyką ze strony jakiejś części parafii i poszczególnych osób, warto więc zadbać o to, by wzajemne relacje wewnątrz rady parafialnej nie ograniczały się wyłącznie do podejmowania uchwał. Coraz częściej praktykowanym sposobem wspólnej pracy są wyjazdy rady parafialnej, które w swej formule oprócz elementów studiowania Bożego Słowa zawierają również czas na tzw. burzę mózgow. W ten sposób można zyskać wiele nowych impulsów i twórczych pomysłów do pracy parafialnej, które służą rozwojowi całej parafii.

Nie ma jednolitego wzoru czy modelu, który mówiłby, jakie spotkania w parafii muszą się odbywać. Nie ma też żadnego wyznacznika, które z tych spotkań są ważniejsze, bardziej potrzebne, zasadniejsze dla istnienia parafii. Tworzy się je wraz z potrzebami zboru. Zadaniem rady parafialnej jest zauważanie tych potrzeb, ponieważ to ona najlepiej zna środowisko, w którym funkcjonuje.

Przypuszczalnie najpopularniejsze w tym kontekście są takie grupy, jak chóry i zespoły muzyczne, do których powstania

potrzebni są ludzie i ich zdolności. Grupy muzyczne najczęściej zawiązują się wokół osób lubiących śpiewać i grać. Trudnym zadaniem dla rady parafialnej jest zapewnienie takiej grupie lidera lub liderki – osoby, która ze względu na swój talent mogłaby pokierować pracami chóru lub zespołu. A być może taka osoba sama się wyłoni z grupy. I to jej należy pozostawić wstępną weryfikację osób, które umieją śpiewać lub grać, aby ta służba mogła się rozwijać. Chociaż muzyka jest bardzo ważnym elementem wspólnego świętowania i życia parafialnego, to nie jest niezbędne, aby każda parafia posiadała chór lub zespół. Może ona realizować to zadanie w zupełnie inny, często nowatorski sposób i niekoniecznie powielając czyjeś wzorce. Bardzo ciekawym rozwiązaniem, zwłaszcza dla małych parafii, są różnego rodzaju aplikacje, które zawierają podkłady znanych pieśni i hymnów chrześcijańskich.

Dobłą przestrzenią muzyczną w parafii mogą być warsztaty muzyczne. Wydarzenie takie można zorganizować na gruncie parafialnym lub we współpracy z pobliskimi parafiami czy nawet w ramach diecezji. Spotkanie takie daje możliwość ośmielenia osób, które do tej pory nie ujawniły swoich talentów. Praktyką, która sprawdziła się już w wielu miejscach, jest zaproszenie osoby prowadzącej warsztaty spoza parafii, która je profesjonalnie skoordynuje i poprowadzi. Na tego typu wydarzenia bardzo często można złożyć projekty do urzędów miejskich lub wojewódzkich.

Zdarza się również, że zespoły czy nawet wielkie chóry powstają w celu zabezpieczenie oprawy muzycznej dla konkretnego

wydarzenia. Czasem stworzona w ten sposób grupa zaczyna funkcjonować niezależnie od przedsięwzięcia, dla którego została powołana. Nie musi się to jednak wydarzyć bez szkody dla funkcjonowania parafii. Pretekstów powstawania tego typu inicjatyw jest wiele.

W wielu parafiach naszego Kościoła obchodzi się jubileusze pamiętki poświęcenia kościoła. Coraz częściej, oprócz uroczystego nabożeństwa z udziałem zaproszonych gości, odbywają się pikniki, turnieje sportowe itp., które niekoniecznie mają charakter religijny. Wydarzenia takie stawiają przed radą parafialną wiele wyzwań, np. logistycznych, ponieważ wszystko trzeba zaplanować, ustalić porządek, wreszcie rozdzielić zadania. Niektóre z nich wydają się prozaiczne, np. przypilnowanie miejsc parkingowych dla gości, przygotowanie szatni, zadbanie o czystość w toaletach. Nie wszystkie z tych zadań muszą być podejmowane bezpośrednio przez członków rady parafialnej, ale ważne, by wszystkie były zrealizowane.

Za każdym razem wspólne świętowanie to wyzwanie dla rady parafialnej, ponieważ czas radości i wzajemnej integracji musi być podporządkowany konkretnemu celowi. I choć mogłoby się wydawać, że wszystko jest oczywiste i celem takiego wydarzenia jest upamiętnienie (jeśli myślimy o pamiętce poświęcenia kościoła) rocznicy wybudowania konkretnego budynku, to jednak należy pamiętać, że nie jest to rocznica dla rocznicy. W każdym takim świętowaniu ważne jest pogłębianie wzajemnych relacji i uczenie się wdzięczności za miejsce, które jako zbór posiadamy. Dlatego

każda forma parafialnej aktywności musi posiadać konkretny przekaz – cokolwiek robimy i gdziekolwiek się spotykamy, robimy to jako siostry i bracia w Jezusie Chrystusie.

Bardzo dobrym miejscem budowania wspólnych relacji są wycieczki parafialne. Mogą to być wycieczki tematyczne, wczasy wypoczynkowe, turnieje sportowe, trwające więcej niż dzień lub po prostu zwykłe piesze lub rowerowe wypadki. Nie powinno podczas takich wydarzeń zabraknąć Słowa Bożego i modlitwy. Takie wyprawy na długo pozostają w pamięci, ale przede wszystkim dają przestrzeń do lepszego poznawania się, a dzięki temu – do wzajemnej troski.

Poza wymienionymi rodzajami spotkań na uwagę zasługują również te, których parafia nie jest organizatorem, lub imprezy, które nie są bezpośrednio związane z działalnością Kościoła. Wszelkiego rodzaju kółka zainteresowań (szachowe, filatelistyczne, gamingowe i in.) mogą również znaleźć swoje miejsce w przestrzeni parafialnej. Zwłaszcza tam, gdzie parafia pełni rolę kulturotwórczą, a więc w środowiskach wiejskich i małomiasteczkowych. Jest to ważny aspekt, ponieważ z jednej strony jest to wyjście naprzeciw oczekiwaniom zborowników, a z drugiej – wejście do środowiska, w którym żyją. Istotne jest, by tego typu narzędzia nie przesłoniły podstawowego zadania parafii, jakim jest rozwój duchowy w oparciu o Boże Słowo. Odwoływanie godzin biblijnych z racji turnieju koszykówki raczej nie jest dobrym pomysłem, jeśli jednak istnieje możliwość, by, korzystając z zasobów danej parafii, mogły się odbywać różne spotkania, należy to wykorzystać. I przy

okazji odpowiedzieć sobie na pytanie, czy dana działalność ma na celu przyciągnięcie ludzi do Kościoła, czy celem jest spotkanie się w kręgu osób zainteresowanych danym tematem? Zarówno w jednym, jak i drugim przypadku ważne jest, by działało się to na jasnych zasadach, a osoby zapraszane z zewnątrz godziły się na nie i nie miały poczucia, że poprzez zaproszenie zostały wprowadzone w błąd.

Misja

Słowo misja jest bardzo pojemne. W wielu kręgach najczęściej jest kojarzone z ewangelizacją. Bywa też tak, że niektórzy, słysząc o misji, mają obrazy związane z Afryką lub krajami Bliskiego Wschodu. Być może niejedna parafia wspiera finansowo jakiegoś misjonarza lub misjonarkę, włączając się przez to w szeroko pojęte działania misyjne. Jak zatem rozumieć misję w przestrzeni parafialnej? Najogólniej można przyjąć, że misja to zadanie, z jakim Bóg posyła nas do drugiego człowieka. Idąc tym tropem, można wyróżnić, że misją jest wspomniana już ewangelizacja, misją są też wszelkie działania diakonijne, jak również każdy sposób wychodzenia poza zbór. Taką misję nazywa się misją zewnętrzną. Przy okazji warto tu przypomnieć o jednym z aspektów misji wewnętrznej, która polega na zwracaniu się do osób, które są zapisane w kartotekach parafialnych, a z różnych powodów nie angażują się w życie parafii.

Dla zobrazowania, czym jest misja w parafii, posłużymy się przykładem. Wyobraźmy sobie firmę księgową, która pewnego dnia postanawia podjąć działania w celu zwiększenia liczby klientów. Powołuje ona specjalny komitet, który ma przygotować

plan rozwoju, ten zaś tworzy nowe działy: public relations, dział odpowiedzialny za catering oraz komisję eventową. Na koniec stwierdza, że dobrym pomysłem będzie posiadanie działu utrzymania zieleni, który może świadczyć dodatkowo usługi klientom firmy. Po pewnym czasie każdy z nowych działów rości sobie prawo do tego, aby być traktowany jako najważniejszy w firmie. Dział PR twierdzi, że wskutek ich działań firma jest rozpoznawalna poprzez stworzenie profesjonalnego logo i zapewnienie pracownikom schludnych uniformów. Dział odpowiedzialny za catering podkreśla, że dzięki ich działaniom osoby przychodzące do firmy czują się dobrze, bo jest im podawana dobra kawa i smakołyki. Komisja eventowa podkreśla, jak ważne są ich happeningi, bo przez to ludzie są zainteresowani firmą. Natomiast dział odpowiedzialny za utrzymanie zieleni podkreśla, że to właśnie on jest najbardziej dochodowy. Po jakimś czasie do firmy przychodzi klient. Zostaje miło przywitany przez schludnie ubraną sekretarkę w firmowym stroju, za którą znajduje się nowoczesne logo firmy. W bardzo szybkim czasie klient otrzymuje wspaniałą kawę z pachnącym ciasteczkiem. I wtedy pada pytanie: „Przepraszam, czy mogę rozmawiać z głównym księgowym?”. W reakcji na chwilę zapada niezręczna cisza, a później pada pytanie ze strony sekretarki: „Z głównym księgowym? Przecież my jesteśmy firmą księgową”.

Ta historia w dość naiwny sposób pokazuje, co może się stać, kiedy firma, która jest powołana do tego, aby rozliczać finanse klientów, położy główny akcent na inne sprawy, które owszem, są potrzebne, ale nie są jej misją.

Podobnie parafie, a w szczególności rady parafialne wraz z proboszczami, nie mogą zapomnieć, co jest głównym celem powołania Kościoła – przekazywanie ewangelii, czyli Dobrej Nowiny o tym, że *Bóg w Chrystusie pojednał świat z sobą, nie podczytując ludziom ich grzechów, a nam powierzył głoszenie pojednania* (por. 2 Kor 5,19).

Każda powołana parafia naszego Kościoła ma charakter misyjny i jako taka ma wszystkie potrzebne narzędzia do tego, aby realizować to powołanie. I chociaż współczesne czasy stawiają przed nami wyzwania dostosowywania narzędzi, aby ewangelia była słyszana także poza murami Kościoła – niezaprzeczalnie Kościół został powołany do tego, aby być świadkiem zmartwychwstałego Chrystusa w tym świecie. Dlatego tak ważne jest podejmowanie wszelkich działań misyjnych, które zmierzają do realizacji tego zadania.

Nie sposób nie zacząć analizy zadań misyjnych od ewangelizacji, ponieważ to ona jest tym zadaniem, które konfrontuje grzesznego człowieka ze świętością Boga. Ewangelizacja to szczególnie sposób opowiadania ewangelii, który powinien zostać zakończony wezwaniem do działania. Każde ewangelickie nabożeństwo przewiduje takie wezwanie w formie spowiedzi. Ewangelizacja, aby była ewangelizacją, nie musi przybierać jakiejś specjalnej formy. Ma natomiast pozwolić człowiekowi, który poznał swój grzech, aby doświadczył pojednania z Bogiem.

Rada parafialna może realizować to zadanie poprzez organizację specjalnych wydarzeń. To wymaga jednak wiele pracy, aby ktoś

poczuł się zaproszony i mile widziany na takim wydarzeniu. Nie wystarczą wydrukowane plakaty i ich rozwieszenie.

Wymogiem czasów jest obecność Kościoła tam, gdzie można spotkać ludzi. Niezależnie od tego, jakie są poglądy na temat mediów społecznościowych – jako Kościół powinniśmy być tam obecni. Zadaniem rady parafialnej w tym zakresie powinno być znalezienie osoby lub osób, których zadaniem będzie regularne dbanie o aktualność pojawiających się informacji w massmediach. Dobrą praktyką jest powołanie w ramach rady parafialnej komisji do spraw mediów, której zadaniem będzie dbanie o tę przestrzeń.

Posiadanie strony internetowej nie jest oczywiście wymogiem, lecz może być pomocne w docieraniu nie tylko do parafian, ale także do osób, które poszukują otwartej i przyjaznej wspólnoty, przy założeniu, że wszystkie informacje tam zawarte są aktualne.

Wychodząc na zewnątrz, nie budujemy własnej marki parafialnej, lecz jesteśmy częścią wspólnoty Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w Rzeczypospolitej Polskiej. Warto to wziąć pod uwagę także w planowaniu strony internetowej. Nie ma potrzeby, aby wyważać już otwarte drzwi, dlatego warto skorzystać z opracowanych materiałów na temat podstaw wiary naszego Kościoła, które znajdują się na stronie luteranie.pl. Nasz Kościół każdego roku opracowuje także logo z hasłem, czyli tematyką, jaka w danym roku mu towarzyszy. Warto z tego korzystać, np. przy tworzeniu informatorów parafialnych, zaproszeń lub życzeń świątecznych.

Misję Kościoła można także realizować podczas wielu wydarzeń kulturalnych, takich jak koncerty, festiwale, spektakle, wystawy, panele dyskusyjne lub konferencje. Wydarzenia takie najczęściej realizowane są we współpracy z lokalnymi samorządami. Bywa też tak, że parafia wynajmuje lub udostępnia budynek kościoła na działalność kulturalną. Dobrą praktyką w takich działaniach jest przygotowanie umowy, która będzie określała warunki korzystania z kościoła i pozwoli uniknąć wielu nieporozumień. Zadaniem rady parafialnej jest dopilnowanie, aby działalność kulturalna była dobrze wykorzystana do realizacji misji Kościoła. Zwykle podczas takich imprez można zaproponować, aby w imieniu parafii wszystkich zebranych przywitał proboszcz lub oddelegowany do tego członek rady parafialnej.

Członkowie rady parafialnej mogą także szukać osób, które potrafią zająć się różnymi zadaniami związanymi z wychodzeniem parafii na zewnątrz, np. ze sportem. Działalność taka, oprócz promocji zdrowego stylu życia, nierzadko zakłada działania charytatywne, które są nakierowane na przekazanie konkretnej pomocy dla osób lub instytucji. Pomysł i gotowość to początek czegoś dobrego.

Misja to nie tylko ewangelizacja, ale przede wszystkim zainteresowanie drugim człowiekiem i okazywanie mu otwartego serca. Nie zawsze albo często nie udaje nam się zaprosić kogoś na niedzielne nabożeństwo, ale ta sama osoba może poczuć się zachęcona poprzez udział w wydarzeniach, które nie mają bezpośredniego związku z działalnością kultową parafii. Z jednej strony warto dzielić się

dobrymi praktykami i powielać to, co działa, a z drugiej nie należy zniechęcać się, gdy liczebność parafii nie pozwala realizować przedsięwzięć, które w oczach innych mogą wydawać się spektakularne. Zdrowy rozsądek i znajomość środowiska, w którym działamy, są bardzo dobrymi doradcami.

Pisząc o misji, myślimy o wychodzeniu parafii na zewnątrz, dlatego też warto zastanowić się nad jeszcze jednym aspektem, a mianowicie formą reprezentowania parafii na zewnątrz. Reprezentacja parafii w zakresie prawnym została szerzej opisana w rozdziale 5.

Nawet najmniejsza wspólnota bywa zapraszana na uroczystości organizowane przez społeczność lokalną, inne Kościoły i związki wyznaniowe. Czy brać w nich udział i w których? W zdecydowanej większości odpowiedź nie budzi wątpliwości, czasem jednak obecność przedstawicieli parafii może być wykorzystywana do celów, które stoją w jawnej kontrze z celami parafii i Kościoła.

W kwestii kontaktów ekumenicznych gremium za nie odpowiedzialnym jest Synod Kościoła. Rada parafialna nie może więc np. zabronić proboszczowi czy innej osobie duchownej uczestnictwa w takim czy innym wydarzeniu organizowanym przez inny Kościół, z którym jako Kościół ewangelicko-augsburski mamy relacje. Sytuacja nieco się komplikuje w przypadku wspólnot, z którymi takich relacji nie mamy. W tej sytuacji decyzję o wzięciu udziału bądź nie należałoby pozostawić proboszczowi jako temu, który jest odpowiedzialny za zachowanie czystości

nauki. Podobny kazus należałoby zastosować w przypadku organizowania z innymi Kościołami wspólnych nabożeństw, modlitw, ewangelizacji itp.

Nieco inaczej przedstawia się sytuacja, jeśli chodzi o uroczystości o charakterze społecznym czy samorządowym/państwowym. Wydaje się jednak, że ze względu na odbiór społeczny, a więc nie tylko jako reprezentacji konkretnej parafii w danej miejscowości, ale Kościoła jako takiego – ostateczna decyzja o wzięciu udziału powinna należeć do proboszcza. Rada parafialna może być głosem doradczym.

Diakonia

Więcej na temat strukturalnych działań diakonijnych można przeczytać w następnym rozdziale, tu spojrzymy na niego z perspektywy rady parafialnej i związanych z nim zadań. Diakonia to służba, która w namacalny sposób realizuje przykazanie miłości bliźniego. Diakonia to przede wszystkim konkretne działania na rzecz osób starszych, chorych, z niepełnosprawnościami, dzieci i młodzieży znajdujących się w trudnych sytuacjach, a także ludzi, którzy stanęli w obliczu klęsk i katastrof.

Na początku rada parafialna może zadać sobie pytanie, czy osoby, które potrzebują konkretnej pomocy, znajdują się w zasięgu działania parafii? Należy założyć, że w każdej parafii takie się znajdują, dlatego radni i radne powinni być wyczuleni na sygnały z tym związane. Rozmawianie o problemach ludzi na forum całej rady, zwłaszcza kiedy chodzi o duże parafie i liczba radnych również

jest duża, nie ma sensu. Z powodzeniem te zadania może przejąć komisja ds. diakonii lub charytatywna, która także w sposób odpowiedzialny i z należytą empatią zajmie się pomocą. Osoby potrzebujące pomocy rzadko się z tym obnoszą, dlatego w tym temacie potrzebna jest szczególna wrażliwość. Warto również być uważnym wobec osób, które natarczywie korzystają z oferowanych form pomocy i mieć wgląd, czy jest ona wykorzystywana we właściwy sposób.

Bardzo dobrym rozwiązaniem jest współpraca z diakonią diecezjalną lub diakonią Kościoła. Istnieje wtedy możliwość współpracy w ramach projektów o szerszym zasięgu i kierowanych do konkretnych grup, np. pomoc diakonii Kościoła dla uczniów podczas nauki zdalnej i zapewnienie im dostępu do urządzeń elektronicznych.

Przy wszystkich działaniach diakonijnych należy mieć na uwadze, że diakonia to nie tylko korzystanie z zasobów materialnych Kościoła. Jej zadaniem jest także uczenie wrażliwości na potrzeby innych, mimo że często same parafie, zwłaszcza na terenach wiejskich i w diasporze, potrzebują pomocy. W naszym Kościele pierwsza niedziela pasyjna nazwana jest Niedzielą Diakonii. Wtedy przy wyjściu z kościoła zbierana jest kolekta, która powinna być przekazana do Diakonii Kościoła. Są także inne akcje, które warto rozpowszechniać i promować, np.: „Skarbonka diakonijna” czy ekumeniczne Wigilijne Dzieło Pomocy Dzieciom

Wigilijne
Dzieło Pomocy
Dzieciom

Skarbonka
Diakonijna

ciom. Oprócz oczywistej pomocy materialnej, jaką uzyskuje się poprzez sprzedaż świec wigilijnych, dodatkową korzyścią jest jej charakter medialny, który można wykorzystać dla dobrego wizerunku parafii.

Bardzo popularnymi akcjami o charakterze diakonijnym są wszelkiego rodzaju akcje mające na celu zbiórkę prezentów dla osób potrzebujących. Warto wraz z całą parafią zaangażować się np. w „Prezent pod choinkę”, który jest również dobrą okazją, aby wyjść na zewnątrz parafii.

Prezent
pod choinkę

Oprócz akcji ogólnokościelnych bywa, że dana diecezja bądź parafia organizują jakieś akcje pomocowe. Przykładem takiej akcji jest „Kromka chleba dla bliźniego”, której założeniem jest odkładanie do koperty równowartości jednej kromki chleba, a później te pieniądze przeznaczone są dla osób potrzebujących w parafii. Idea podobna jest trochę do inicjatywy „zawieszanej kawy”, czyli obdarowania kogoś kawą w anonimowy sposób.

Każdego roku jest także zbierana ofiara na domy opieki prowadzone przez Kościół. Krzywdząca jest opinia, że nasze domy opieki zostały już tak ustrukturyzowane i uzależnione od pieniędzy płynących z państwa, że nie potrzebują pieniędzy z Kościoła, chociaż on w dalszym ciągu ponosi koszty utrzymania budynków i doraźnych remontów, a na te prawie zawsze brakuje pieniędzy. Dlatego właściwe przekazywanie informacji w parafiach o potrzebach domów opieki jest niezwykle istotne.

Działania diakonijne to każde otwarcie serca przed drugim człowiekiem, który znalazł się w potrzebie, czy to w związku ze stanem swojego zdrowia, czy w wyniku zdarzeń losowych. Dobrym przykładem takich działań są wszelkie zbiórki dla osób lub rodzin, które ucierpiały, np. w wyniku pożaru domu. W takich wypadkach rada parafialna może działać wieloetapowo. W krótkim czasie takim osobom potrzebna jest pomoc w zapewnieniu im podstawowych rzeczy (ubrania, zastępcze miejsce zamieszkania). I chociaż parafia nie ma obowiązku, aby zajmować się tym bezpośrednio, to w zależności od uwarunkowań lokalnych i jej możliwości taka pomoc jak najbardziej wpisuje się misję i powołanie Kościoła. Następnie może zostać podjęta uchwała o rozpoczęciu zbiórki pieniężnej i przeprowadzeniu jej według ustalonych zasad. Zadaniem rady parafialnej jest znalezienie takiego sposobu pomocy, aby z jednej strony nie naruszało to godności osób objętych pomocą, natomiast z drugiej strony, aby nie pojawiły się nadużycia, które np. pozwolą osobom trzecim sądzić, że zebrane pieniądze będą niewłaściwie wykorzystane. Można zaproponować poszkodowanym zakup materiałów lub opłacenie pracowników, którzy będą pracowali przy odbudowie lub remoncie mieszkania. Decyzja ta pozostaje w gestii rady parafialnej.

Zawsze i na różnych płaszczyznach warto podejmować działania, które znajdują swoje odzwierciedlenie w słowach Jezusa: *Albowiem łaknąłem, a daliście mi jeść, pragnąłem, a daliście mi pić, byłem przychodniem, a przyjęliście mnie, byłem nagi, a przyodzialiście mnie, byłem chory, a odwiedzaliście mnie, byłem w więzieniu, a przychodziliście do mnie* (Mt 25,35–36).

ROZDZIAŁ 3

Administracja i majątek

Zasoby · 79

Księgowość · 87

Utrzymanie nieruchomości · 90

Diakonia · 98

Działalność cmentarna · 100

W tym rozdziale zajmiemy się stroną administracyjną, reprezentacją oraz odpowiedzialnością za majątek parafii. Są to tematy bardzo ważne, ale często też bywają niezręczne, gdyż mowa o pieniądzach w kontekście Kościoła nierzadko w parafii i jej otoczeniu wzbudza emocje i pytania: czy chrześcijanin powinien troszczyć się o dobra materialne, a nawet je pomnażać, czy może być bogaty, czy raczej powinien swój majątek rozdawać lub dzielić między potrzebujących? Nie zabraknie także w nim wskazówek, jak nie wpaść w pułapkę zaangażowania i zgodnie z prawem mądrze zarządzać powierzonym dobrem, dbając o interes wspólnoty Kościoła.

Zasoby

Kościół powołany jest do głoszenia Ewangelii. Jednak, by ją skutecznie głosić, potrzebne są też do tego środki. W parafiach dba się o majątek często odziedziczony po poprzednich pokoleniach. Nieraz stanowi on wartość historyczną i jest wpisany do rejestru zabytków. W takich przypadkach nakazy prawa państwowego wymuszają na właścicielu dbanie o taki zabytek. W razie zaniedbań możemy być pociągnięci do odpowiedzialności karnej i finansowej. Dbanie o majątek parafialny to nasz obowiązek. Jednak by dbać o majątek ruchomy, jak i nieruchomy, który odziedziczyliśmy bądź sami wypracowaliśmy, potrzebujemy nakładów finansowych. Stąd prawo kościelne zezwala na zarabianie pieniędzy przez parafie. I w tym kontekście zarabianie pieniędzy przez Kościół to temat konieczny, nie tylko dla zachowania majątku poprzez właściwe jego wykorzystywanie, ale przede wszystkim w docieraniu z ewangelią do ludzi, którzy potrzebują Dobrej Nowiny.

Właściwie poukładane priorytety w pracy rad parafialnych to ochrona przed stawianiem kwestii majątkowych i finansowych nad sprawami rozwoju duchowego parafii. I od razu to nasuwa pytanie, po co rada parafialna?

Parafia zarządzana jest przez radę parafialną, którą wybiera zgromadzenie parafialne. Bycie wybranym przez najwyższą władzę w parafii, jaką jest zgromadzenie parafialne, to zaszczyt i obowiązek.

Regulamin
parafialny

Parafianie wybierają swoich przedstawicieli, a więc obdarzają zaufaniem konkretne osoby i powierzają im mandat, by w ich imieniu dbać o rozwój duchowy i materialny parafii. Regulamin parafialny szczegółowo opisuje prawa i obowiązki radnych i już na samym początku definiuje i ustawia priorytety. § 21 Regulaminu parafialnego w podpunktach od a do f informuje o szczególnych obszarach dbałości o rozwój duchowy parafii, a są tam m.in. wymienione: czuwanie i zachowanie czystości nauki Kościoła, krzewienia życia religijnego w parafii, wspieranie duszpasterzy w modlitwie, troska o godne święcenie niedziel i świąt, o chrześcijańskie wychowanie dzieci i młodzieży, organizowanie pieczy nad ubogimi i chorymi itd.

Już tu widać, jaka jest odpowiedzialność i obszary zaangażowania, które powinny być na pierwszym miejscu w pracach rady.

Zaś kolejne podpunkty opisują inne czynności, które mają mieć na uwadze radni i te dotyczą stricte spraw administracyjnych. Ważnym punktem jest, by rada parafialna odpowiedziała sobie na pytanie, jak chce ze sobą współpracować i podzieliła się pracą w konkretnych obszarach odpowiedzialności. Stąd istotne jest powołanie prezydium rady parafialnej w składzie: prezes, wiceprezes, sekretarz i skarbnik. W Kościele mamy wypracowane dwa modele funkcjonowania prezydium. Jeden, najczęściej spotyka-

ny, to ten, w którym prezesem jest proboszcz, a wiceprezesem, zwanym też kuratorem, jest osoba świecka. To prezes zwołuje posiedzenia rady parafialnej. Tu warto zaznaczyć, że te posiedzenia powinny się odbywać przynajmniej raz na trzy miesiące. Prezes przewodniczy obradom, czuwa nad wykonaniem podjętych uchwał i reprezentuje radę na zewnątrz. W przypadku gdy prezesem jest osoba świecka, w drodze uchwały rada określa podział zadań, wskazuje obszary odpowiedzialności w taki sposób, by nie było konfliktu pomiędzy prezesem a proboszczem, który w takim układzie z mocy prawa zostaje wiceprzewodniczącym rady parafialnej. W takim przypadku prezes staje się zwierzchnikiem pracowników świeckich w parafii, a proboszcz pozostaje zwierzchnikiem wszystkich parafialnych duchownych. To bardzo ważne, by te kwestie ustalić i podzielić kompetencje, gdyż uzgodnienia wewnątrz rady nie mogą ograniczać uprawnień proboszcza przewidzianych w prawie kościelnym. Proboszcz z mocy prawa reprezentuje parafię na zewnątrz. Często instytucje zewnętrzne wymagają potwierdzenia reprezentacji, które może wystawić biskup diecezji lub Kościoła. Niektóre instytucje wymagają stosownego zaświadczenia od wojewody. Jeżeli parafię ma reprezentować inny członek prezydium, rada parafialna podejmuje stosowną uchwałę, którą przedkłada się zainteresowanym stronom.

Ważne jest, by dobrze protokołować zebrania rady i właściwie formułować uchwały [wzorce w aneksach], które często są potrzebne przy reprezentacji parafii na zewnątrz, oraz by znać prawo i konsekwentnie się go trzymać.

Działalność statutowa i gospodarcza

Każda instytucja, w tym również parafia, potrzebuje środków finansowych do swojego funkcjonowania, dlatego tak ważne jest, aby działania z tym związane były prowadzone transparentnie i rzetelnie.

Parafie pozyskują środki finansowe z trzech głównych źródeł: ofiar wiernych, działalności gospodarczej oraz projektów i funduszy publicznych. Fundusze te są pozyskiwane zarówno w ramach działalności kultowej parafii, zwanej również statutową, jak i w ramach jej działalności gospodarczej.

Działalność kultowa (statutowa)

Podstawowym rodzajem działalności prowadzonej przez każdą parafię jest działalność kultowa. W ramach tej działalności do kasy parafialnej wpływają środki finansowe głównie ze składek parafian (1% rocznego dochodu) oraz z kolekt i ofiar. Ofiarność wiernych jest szczególnym rodzajem odpowiedzialności za funkcjonowanie wspólnoty i może stanowić jeden z wykładników dynamiki życia parafialnego, choć nie jest to oczywiście najważniejszy czynnik.

Środki pozyskiwane w ramach działalności kultowej są głównie przeznaczane na działalność duszpasterską oraz na utrzymanie substancji służącej tej działalności. Ze względu na ich cel są one zwolnione z podatku dochodowego i nie wymagają prowadzenia pełnych ksiąg rachunkowych zgodnie z ustawą o rachunkowości.

Prawo państwowe definiuje te środki jako przeznaczone na działalność: kultu religijnego, oświatowo-wychowawczą, naukową, kulturalną, charytatywno-opiekuńczą oraz na konserwację zabytków, prowadzenie punktów katechetycznych, inwestycje sakralne w zakresie: budowy, rozbudowy i odbudowy kościołów oraz kaplic, adaptację innych budynków na cele sakralne, a także innych inwestycji przeznaczonych na punkty katechetyczne i zakłady charytatywno-opiekuńcze.

Środki finansowe pochodzące ze składek, ofiar, kolekt, darowizn itp. są objęte składką kościelną w wysokości 6%. Wyjątkiem są subwencje, dotacje, sumy przechodnie (np. ogłaszane przez Diaconię Polską zbiórki na rzecz poszkodowanych w wyniku katastrof naturalnych), ofiary celowe i inne szczególne wypadki. Niektóre zwolnienia, szczególnie ofiary celowe, wymagają zgody konsystorza.

Działalność gospodarcza

Wiele parafii, zwłaszcza posiadających nieruchomości niebędące kościołem, kaplicą i plebanią, decyduje się na prowadzenie działalności gospodarczej. Stanowi ona dodatkowy dochód parafii, a nieraz staje się głównym źródłem utrzymania.

Rozpoczęcie działalności gospodarczej wymaga uchwały Zgromadzenia Parafialnego [Aneks – uchwały Zgromadzenia Parafialnego nr 10] oraz zatwierdzenia przez konsystorz. W uchwale należy wskazać majątek, na którym będzie prowadzona działalność i który zostanie do tej działalności przekazany, a także przedstawić zakładowy plan kont. Po uzyskaniu wymaganych zgód należy

złożyć wnioszek do Głównego Urzędu Statystycznego o wpisanie do rejestru jednostki lokalnej z przypisanymi kodami PKD (Polska Klasyfikacja Działalności). Natomiast w Urzędzie Skarbowym na formularzu NIP-2 należy zgłosić miejsca prowadzenia działalności gospodarczej (adresy).

Podjmując decyzję o prowadzeniu działalności gospodarczej, wychodzi się niejako poza sferę „sacrum”, stając się przedsiębiorcą podlegającym ogólnym zasadom rynkowym. Parafie ewangeliczne ustawowo posiadają osobowość prawną, mogą zatem występować w obrocie gospodarczym – zawierać umowy czy zaciągać zobowiązania.

Wśród naszych parafii dominuje długoterminowy wynajem nieruchomości, powierzchni, lokali, gruntów itp. Niektóre parafie zarządzają domami opieki, przedszkolami oraz innymi placówkami pożytku publicznego. Są też parafie samodzielnie prowadzące domy gościnne, hotele, restauracje lub pokoje na wynajem, oferowane klientom na wolnym rynku. To tylko przykłady, ponieważ podobnie jak inne podmioty prawa cywilnego, parafie mogą korzystać z zasady swobody prowadzenia działalności gospodarczej.

Pewną specyfikę stanowi fakt, że jednostki kościelne, mimo posiadania numeru REGON a także NIP, nie są i nie mogą być rejestrowane – jak inni przedsiębiorcy – w Krajowym Rejestrze Sądowym ani w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej. Fakt ten może stanowić pewne utrudnienie w prowadzeniu działalności gospodarczej, ponieważ zdarza się,

że elektroniczne systemy bankowe, struktury programów wspierających inwestycje czy nawet procedury dotacyjne nie uwzględniają podmiotów gospodarczych niewidniejących w wymienionych rejestrach. Do niedawna niektóre banki odmawiały nawet założenia konta, ponieważ system rejestracyjny nie pozwalał dokończyć procedury bez wpisania w elektronicznym formularzu numeru KRS lub CEIDG. Standardowe zaświadczenie wojewody stwierdzające, że parafia posiada osobowość prawną, a uprawnienie do jej reprezentowania jako organu kościelnej osoby prawnej nabył proboszcz, może być w niektórych sytuacjach gospodarczych niewystarczające.

Warto zwrócić uwagę, że prowadzenie działalności gospodarczej bezpośrednio przez parafię łączy się z pewnym ryzykiem prawnym i gospodarczym. W razie niepowodzenia, powstania zobowiązań lub roszczeń zewnętrznych podmiotów wobec parafii jednostka kościelna ryzykuje swoim majątkiem. Aby ograniczyć to ryzyko oraz uzyskać wpis do KRS lub CEIDG, niektóre parafie powołują typowe osoby prawne służące realizacji celów gospodarczych. Należą do nich między innymi: spółki prawa handlowego, fundacje [Aneks – uchwały Zgromadzenia Parafialnego nr 11] i stowarzyszenia. W tych przypadkach należy dochować szczególnej staranności, aby niezależnie od formy prawnej nie tylko został zabezpieczony interes parafii, ale by rada parafialna trwale i niezbywalnie zachowywała pełną kontrolę nad powołanym podmiotem.

Istotnym aspektem działalności gospodarczej jest jej wymiar etyczny, który powinien być zawsze zgodny z zasadami wyznawanymi

przez Kościół Ewangelicko-Augsburski w RP. Czasem do zarządzania tą działalnością powołuje się zewnętrznych administratorów lub menedżerów. Hipotetycznie można sobie wyobrazić sytuację, w której menedżer podejmuje ekonomicznie uzasadnioną decyzję, która jednak szkodzi wizerunkowi parafii czy Kościoła. Dlatego, co jeszcze raz warto podkreślić, kluczową zasadą jest zachowanie pełnej kontroli nad prowadzoną działalnością oraz jednostką organizacyjną parafii. Dodatkowo pewne etyczne wskazania, na których powinna opierać się działalność gospodarcza, można zawrzeć w akcie założycielskim.

Zazwyczaj jednym z głównych celów zakładania działalności gospodarczej jest generowanie dochodu, który będzie wspierał utrzymanie oraz działalność duszpasterską parafii i Kościoła. Jeśli zatem dochód działalności gospodarczej zostanie stosowną uchwałą Zgromadzenia Parafialnego przekazany do działalności kultowej (statutowej), nie będzie on objęty podatkiem dochodowym w wysokości 19%. W chwili wpłynięcia do kasy parafialnej dochodu z działalności gospodarczej należy ten dochód objąć składką ogólnokościelną w wysokości 10%. Zgromadzenie parafialne w takiej sytuacji najpierw podejmuje uchwałę o zatwierdzeniu sprawozdania finansowego z działalności gospodarczej parafii za dany rok, a następnie o przeznaczeniu dochodu z działalności gospodarczej parafii za dany rok [Aneks – uchwały Zgromadzenia Parafialnego nr 4].

Uwaga! Jeśli parafia uzyska dochód z działalności gospodarczej, a nie przekaże go do działalności kultowej (statutowej), zostanie

on objęty podatkiem dochodowym 19% oraz dodatkowo składką ogólnokościelną w wysokości 10%.

Może się zdarzyć, że parafia w danym roku nie osiągnie dochodu albo wręcz zanotuje stratę. W takim przypadku uchwałe Zgromadzenia o zatwierdzeniu sprawozdania finansowego z działalności gospodarczej parafii za dany rok powinna towarzyszyć uchwała w sprawie pokrycia straty z działalności gospodarczej parafii za dany rok [Aneks – uchwały Zgromadzenia Parafialnego nr 4].

Księgowość

Działalność kulturalna

Finanse parafii wymagają księgowania oraz są objęte obowiązkiem sprawozdawczym. W przypadku działalności kulturalnej powyższe kwestie są regulowane Prawem Finansowym Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP. Na stronie internetowej bik.luteranie.pl biuro konsystorza na bieżąco publikuje gotowe do pobrania, aktualne i obowiązujące formularze sprawozdania finansowego oraz preliminarza budżetowego wraz z załącznikami.

Księgowość w działalności kulturalnej można prowadzić w ksiąźce przychodów i rozchodów (księgowość uproszczona) lub w systemie finansowo-księgowym, czyli na pełnych kontach księgowych, zgodnie z ustawą o rachunkowości. Na rynku funkcjonują programy księgowe dostosowane do specyfiki naszego Kościoła.

Ponadto każda parafia jest zobowiązana do składania diecezji miesięcznych deklaracji finansowych informujących o przychodach

objętych składka kościelną, a następnie przekazywania tych składek przez diecezję na rzecz Kościoła. Deklaracje rozliczeniowe i raporty należy składać drogą elektroniczną do 15. dnia miesiąca.

Po zakończeniu roku budżetowego rada parafialna przygotowuje sprawozdanie finansowe, które obejmuje wszystkie przychody i rozchody. Jest ono kontrolowane przez parafialną komisję rewizyjną, a następnie prezentowane i przyjmowane przez zgromadzenie parafialne [Aneks – uchwały Zgromadzenia Parafialnego nr 4]. Następnie, w wyznaczonym terminie, należy złożyć je na właściwym formularzu z załącznikami do diecezji. Wraz ze sprawozdaniem finansowym za miniony rok rada parafialna przygotowuje preliminarz budżetowy, który także wymaga zatwierdzenia przez zgromadzenie parafialne [Aneks – uchwały Zgromadzenia Parafialnego nr 4], a następnie wraz z roczną dokumentacją jest przekazywany do diecezji.

Działalność gospodarcza

Jeśli parafia rozpocznie działalność gospodarczą, konieczne jest prowadzenie dla niej odrębnej księgowości. Wyodrębnienie działalności gospodarczej wiąże się z obowiązkami wynikającymi zarówno z prawa kościelnego, jak i z przepisów państwowych.

Każda jednostka prowadząca działalność gospodarczą jest objęta ustawą o podatku dochodowym od osób prawnych.

Ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych

Niezależnie od osiągniętych obrotów i prowadzonej działalności istnieje obowiązek składania rocznego zeznania o osiągniętych dochodach CIT-8 w terminie do 31 marca za rok ubiegły. Jeśli parafia uchwałą Zgromadzenia Parafialnego przekazuje dochód do działalności statutowej (kultowej) parafii, do zeznania CIT-8 dołącza dokument CIT 0.

Jeżeli do 31 stycznia danego roku parafia lub inna jednostka kościelna złoży oświadczenie, że zamierza cały dochód z działalności gospodarczej osiągnięty w bieżącym roku przekazać do działalności kultowej (statutowej), jest zwolniona z wpłat do urzędu skarbowego comiesięcznych zaliczek na podatek dochodowy od osób prawnych. Oświadczenie to składa się z góry i warto o nim pamiętać, rozpoczynając prowadzenie działalności gospodarczej.

Z kolei ustawa o podatku od towarów i usług definiuje, które działalności są objęte obowiązkiem opodatkowania podatkiem VAT. Podatnicy rozpoczynający działalność i nieprzekraczający w roku obrotowym kwoty przychodu 200 000 zł (limit na rok 2023) są podmiotowo zwolnieni z rejestracji do VAT. Natomiast bez względu na powyższe, mają obowiązek prowadzenia ewidencji sprzedaży opodatkowanej w celu określenia ewentualnego momentu, w którym nastąpi obowiązek podatkowy VAT. Obowiązku rejestracji do VAT nie mają również podatnicy sprzedający wyłącznie towary i usługi zwolnione z VAT – wówczas przysługuje im zwolnienie przedmiotowe. Jeśli jednak parafia chciałaby odliczać VAT z faktur zakupowych (związanych wyłącznie z prowadzoną działalnością gospodarczą), może dobrowolnie zrezygnować ze

zwolnienia i dokonać rejestracji do VAT, składając do właściwego urzędu skarbowego zgłoszenie na formularzu VAT-R.

Prowadzenie przez parafie i inne jednostki kościelne działalności gospodarczej wymaga sprawozdawczości w oparciu o obowiązujące przepisy państwowe.

Obowiązkiem wobec Kościoła jest złożenie rocznego sprawozdania z prowadzonej działalności gospodarczej zatwierdzonego przez zgromadzenie parafialne [Aneks – uchwały Zgromadzenia Parafialnego nr 4]. Dokumentacja ta jest przekazywana do konsystorza poprzez diecezję w terminie do końca czerwca. W sytuacji, gdy parafia prowadzi działalność w oparciu o ustawę o rachunkowości, dokumentacja powinna zawierać w szczególności: bilans, informację dodatkową, rachunek zysków i strat oraz dokument CIT.

Utrzymanie nieruchomości

Kościół i obiekty parafialne

Kościół, choć jest szczególnym budynkiem dla wspólnoty parafialnej, w ujęciu prawa jest po prostu obiektem budowlanym i podlega szeregowi obowiązków wynikających z przepisów. Wśród nich warto przywołać następujące: Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (tj. Dz. U. z 2016 r. poz. 290 z późn. zm.) oraz Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1422).

Przede wszystkim należy pamiętać, aby budynek kościoła był użytkowany zgodnie z przeznaczeniem, wymaganiami ochrony środowiska oraz był utrzymywany w należytym stanie technicznym oraz estetycznym. Zgodnie z przepisami właściciele lub zarządcy obiektów budowlanych mają obowiązek przeprowadzania regularnych kontroli, które obejmują przegląd stanu technicznego, estetycznego oraz sprawdzania instalacji (co rok lub co pięć lat, w zależności od rodzaju). Kontrole powinny być przeprowadzane przez osoby posiadające uprawnienia w odpowiedniej specjalności.

Na parafii jako właścicielowi budynku ciąży obowiązek przechowywania dokumentacji budowy oraz dokumentacji powykonawczej, a także innych dokumentów i decyzji dotyczących obiektu, w tym instrukcji obsługi oraz eksploatacji urządzeń i instalacji, a także dokumentacji technicznej i projektowej powstałej w toku użytkowania obiektu. Do szczególnych obowiązków parafii należy prowadzenie książki obiektu budowlanego, w której są odnotowywane lub dołączane w postaci protokołów zapisy z przeprowadzonych kontroli, badań, przeglądów instalacji, a także remontów i ewentualnych przebudów. Wymieniona wyżej dokumentacja może być kontrolowana zarówno przez organy państwowe, jak i kościelne (wizytacja diecezji lub konsystorza).

Wiele szczegółowych i praktycznych informacji na temat prowadzenia dokumentacji oraz zakresu przeglądów okresowych można znaleźć w „Poradniku inwestycyjno-budowlanym” zamieszczonym na bik.luteranie.pl.

Stosowanie się do przepisów pozwala zapewnić bezpieczeństwo osobom oraz mieniu znajdującym się w obiektach parafialnych

oraz w ich otoczeniu. Nie ulega wątpliwości, że wymogi łatwiej spełnić w przypadku obiektów projektowanych i oddanych do użytku w ostatnich latach niż w obiektach zabytkowych, liczących nieraz kilkaset lat. Warto docenić troskę większości proboszczów i rad parafialnych, którzy dokładają wszelkich starań, aby zarządzane przez parafię obiekty były bezpieczne i utrzymywane w należytym stanie. Z drugiej strony parafie słusznie oczekują od organów państwowych zrozumienia specyficznej sytuacji wielu obiektów historycznych, które nie są w stanie spełnić współczesnych norm bezpieczeństwa, choćby w zakresie zabezpieczenia przeciwpożarowego. Współpraca między organami kontrolnymi i zarządczymi jest w tym zakresie niezbędna, aby możliwe było wypracowanie takich rozwiązań, które z jednej strony zapewnią bezpieczeństwo, a z drugiej będą osiągalne technicznie, organizacyjnie i finansowo przez zarządcę obiektu.

Innym zagadnieniem jest obowiązek ubezpieczania obiektów parafialnych. I jeśli chodzi o plebanie, lokale mieszkalne czy użytkowe, problem wydaje się stosunkowo łatwy do rozwiązania, ale już w przypadku niektórych kościołów o ogromnej (nie do oszacowania) wartości historycznej czy materialnej, do dzisiaj nie udało się wypracować satysfakcjonujących rozwiązań. Wobec odmowy sporządzenia polisy dla takich obiektów przez nawet największych ubezpieczycieli, racjonalnym rozwiązaniem wydaje się dążenie do przejęcia odpowiedzialności za ich ubezpieczenie przez skarb państwa – stanowią one bowiem część dziedzictwa narodowego.

Sale katechetyczne

Sale katechetyczne stanowią szczególnie przestrzenie, najczęściej mieszczące się na plebaniach. Oczywiście odnoszą się do nich wszystkie przepisy wynikające z prawa budowlanego, o których wspomniano wyżej. Natomiast jeśli parafia posiada zgłoszony międzyszkolny punkt katechetyczny i zajęcia katechezy odbywają się w salach parafialnych, to pełnią one rolę klas szkolnych. Formalnie można przyjąć, że na czas przeprowadzania lekcji parafia użycza szkole swoich lokali. Przy wielu zaletach tego rozwiązania trzeba pamiętać o tym, że szkolne sale lekcyjne powinny spełniać dodatkowe wymagania związane ze standardami sanitarnymi (na przykład odpowiednie oświetlenie) oraz przepisami przeciwpożarowymi.

Rozporządzenie
Ministra Edukacji
Narodowej i Sportu
z dnia 31 grudnia
2002 r. w sprawie
bezpieczeństwa
i higieny w pu-
blicznych i niepu-
blicznych szkołach
i placówkach (Dz.U.
2003 nr 6 poz. 69).

Budynki oraz lokale w działalności kultowej i gospodarczej

Przed parafiami prowadzącymi albo planującymi prowadzić działalność gospodarczą stoi wyzwanie polegające na wydzieleniu majątku parafii, który będzie służył tym celom. Dotyczy to głównie budynków i innych nieruchomości, ale także sprzętu biurowego czy pojazdów.

Procedura rozdzielenia nieruchomości, które będą przeniesione do działalności gospodarczej od tych, które pozostaną w działalności kultowej wydaje się na pozór prosta. Działalność kultowa to przede wszystkim kościoły, plebania, sale katechetyczne, cmentarze (choć nie zawsze, ale temu zagadnieniu poświęcony jest oddzielny punkt)

i wszystko, co służy szeroko pojętym celom duszpasterskim. Z kolei lokale mieszkalne i użytkowe, parkingi, obiekty gastronomiczne, hotelowe itd. powinny znaleźć się w działalności gospodarczej.

Sytuacja się komplikuje, gdy w jednej nieruchomości część majątku służy działalności kulturalnej, a część gospodarczej. Bywa tak, na przykład, na niektórych plebaniach, gdzie znajduje się mieszkanie służbowe dla księdza (księży) czy kościelnej/kościelnego oraz sale katechetyczne – czyli działalność kulturalna, a jednocześnie mieszkania lokatorskie lub lokal użytkowy wynajęty zewnętrznemu podmiotowi – działalność gospodarcza. W takich przypadkach istnieje konieczność utworzenia tak zwanej struktury kosztów. Koszty można rozdzielić albo stosując odrębne liczniki mediów dla każdego lokalu, albo – co stosuje się częściej, choć jest mniej dokładne – rozliczać je, przyjmując kryterium użytkowanej powierzchni. Najczęściej stosuje się wariant mieszany, czyli oddzielne liczniki, np. energii elektrycznej, pozostałe koszty rozdzielając według powierzchni (np. ciepło), a w przypadku lokali mieszkalnych można wziąć pod uwagę również liczbę lokatorów (śmieci, woda i ścieki). Należy pamiętać, aby w strukturze ująć części wspólne, czyli koszty utrzymania korytarzy, klatek schodowych, wspólnego oświetlenia itp. Trzeba jednak dążyć do maksymalnego uproszczenia stosowanych struktur i rozliczeń.

Jedną z najważniejszych zalet prowadzenia działalności gospodarczej, oprócz przychodów, jest możliwość odliczania kosztów. Jednak należy pamiętać, że zgodnie z prawem finansowym naszego Kościoła: rozchody (koszty) z tytułu prowadzenia działalności

gospodarczej muszą być uzasadnione charakterem prowadzonej działalności, a pomniejszanie dochodów z działalności gospodarczej poprzez obciążanie jej wydatkami niewynikającymi z prowadzonej działalności jest działaniem na szkodę Kościoła.

Szczególną sytuacją, wzbudzającą czasem wątpliwości, jest wynajmowanie kościoła na działalność inną niż kultowa, na przykład na koncerty organizowane przez podmioty zewnętrzne w celach komercyjnych. Nie ma tu możliwości zastosowania struktury kosztów ze względu na okazjonalny charakter wynajmu. Możliwe jest jedynie bezpośrednie przypisanie kosztów, np. poprzez udokumentowanie stanu licznika energii elektrycznej przed i po koncercie i odpowiednie opisanie faktury za prąd.

Jak wspomniano wcześniej, rozpoczęcie działalności gospodarczej wymaga uchwały Zgromadzenia Parafialnego [Wzór uchwały: Aneks – uchwały Zgromadzenia Parafialnego nr 10] oraz zatwierdzenia przez konsystorz, natomiast wydzielenie majątku parafii służącego celom działalności gospodarczej powinno być wprowadzone uchwałą rady parafialnej.

Nabycie, zbycie, zamiana

Zarządzanie nieruchomościami lub lokalami wiąże się często z potrzebą albo koniecznością dokonania zmiany własności. Najczęściej stanowi to część procesu inwestycyjnego. Niezależnie od powodu, wszelkie sprawy związane z nabyciem, zbyciem lub zamianą nieruchomości wymagają uchwały zgromadzenia parafialnego [Wzór uchwały: Aneks – uchwały Zgromadzenia Parafialnego nr 6].

Następnie uchwała ta jest przesyłana drogą służbową do konsystorza w celu jej zatwierdzenia. Procedura zakończona uchwałą konsystorza zatwierdzająca decyzję zgromadzenia parafialnego umożliwia sporządzenie aktu notarialnego.

Należy pamiętać, że, zgodnie z prawem finansowym naszego Kościoła, parafia jest zobowiązana zapłacić składkę ogólnokościelną w wysokości 15% od ceny sprzedaży nieruchomości i 15% środków finansowych uzyskanych ze zbycia praw bądź za rezygnację z roszczeń majątkowych do nieruchomości. Odrębna składka jest ustalana i pobierana przez diecezję, zwykle nie przekracza ona 5%.

Wynajem

Dominującą formą korzystania z nieruchomości, z wyłączeniem kościołów, kaplic, plebanii i cmentarzy, jest wynajem. Stanowi on dodatkowy dochód parafii, a bywa, że staje się głównym źródłem utrzymania. Zgodnie z zapisami kodeksu cywilnego najem jest umową wzajemną, przez którą wynajmujący zobowiązuje się oddać rzecz najemcy do używania przez czas oznaczony lub nieoznaczony, a najemca zobowiązuje się płacić wynajmującemu umówiony czynsz.

Kodeks cywilny

Przedmiotem najmu mogą być wszelkie rzeczy, a więc zarówno ruchomości, jak i nieruchomości, a wśród nich także ich części, czyli lokale. W tym miejscu skoncentrujemy się na lokalach. Umowy regulujące kwestie najmu wynikają z przepisów ogólnych. Ustawa o najmie lokali mieszkalnych dokładnie precyzuje, jak taka

umowa powinna być skonstruowana. Sytuacja jest stosunkowo prosta, gdy parafia oddaje najemcy wyremontowany lokal „pod klucz”. Pozostaje jedynie określenie czasu najmu, na który strony się umawiają (oznaczony lub nieoznaczony), ustalenie wysokości stawki czynszu wraz z określeniem zasad waloryzacji oraz sposobu uiszczania opłat za media.

Nieco trudniej jest, gdy najemca przejmuje lokal wymagający nakładów finansowych. W takim przypadku niezwykle istotne jest, aby już na etapie zawarcia umowy zawrzeć precyzyjne zapisy o sposobie rozliczenia tych nakładów, ponieważ strony mają prawo uregulować te kwestie według własnego uznania.

Parafia jako właściciel lokalu lub obiektu powinna zastrzec sobie prawo do wyrażania zgody na poniesienie przez najemcę nakładów oraz ich wysokości. Jest to bardzo ważne, szczególnie gdy nakłady podnoszą wartość lokalu lub obiektu. Dokładna kontrola nad nakładami oraz precyzyjne określenie czasu, w którym zostaną one zamortyzowane, chroni parafię przed niespodziewanymi roszczeniami najemcy po zakończeniu umowy.

Na etapie podpisywania umowy warto też uzgodnić, jak nakłady zostaną rozliczone w przypadku rozwiązania umowy przed upływem uzgodnionego terminu amortyzacji.

Uregulowanie powyższych kwestii jest istotne, ponieważ rozliczenie nakładów dokonanych przez najemcę w trakcie trwania umowy najmu bywa częstym punktem spornym pomiędzy wy-

najmującym a najemcą. W przypadku gdy umowa najmu nie zawiera zapisów dotyczących rozliczenia nakładów dokonanych przez najemcę w trakcie umowy najmu, stosuje się regulacje zawarte w kodeksie cywilnym. I co też jest ważne, w przypadku najmu długoterminowego, czyli powyżej 5 lat, umowa z najemcą wymaga akceptacji konsystorza [Wzór uchwały: Aneks – uchwały Zgromadzenia Parafialnego nr 12].

Diakonia

Działania diakonijne należą do priorytetowych aktywności każdej parafii. Mają one charakter nieformalny, taki jak służba odwiedzinowa czy bieżące wspieranie osób potrzebujących, oraz instytucjonalny [Wzór uchwały: Aneks – uchwały Zgromadzenia Parafialnego nr 14], jak szkoły, przedszkola, domy opieki, świetlice środowiskowe, zakłady rehabilitacyjne, wypożyczalnie sprzętu medycznego i rehabilitacyjnego itd.

Diakonia
Polska

Organizacyjnie Diakonia Polska udziela wsparcia parafialnym działaniom diakonijnym, dlatego ważne jest, aby rady parafialne miały dobre rozeznanie, na jakich płaszczyznach mogą nawiązać współpracę i oczekiwać pomocy. Diakonia działa także poprzez jednostki diecezjalne i parafialne i chociaż funkcjonuje w ramach Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP, to pomaga osobom bez względu na wyznanie i przekonania.

Parafie nie tylko mogą wnioskować do niej o wsparcie własnych projektów społecznych i charytatywnych, ale także współpracować

z nią poprzez różne formy pomocy materialnej, finansowej, psychologicznej, terapeutycznej, prawnej oraz programy edukacyjne i szkoleniowe. Zakres udzielanej pomocy to m.in.:

1. Pomoc materialna – w postaci żywności, odzieży, środków higieny osobistej, lekarstw, sprzętu medycznego, mebli i innych rzeczy potrzebnych osobom potrzebującym.
2. Pomoc finansowa – w postaci wsparcia finansowego na: leczenie, opłacanie rachunków, mieszkania czy rehabilitację.
3. Pomoc psychologiczna i terapeutyczna – w postaci wsparcia psychologicznego i terapeutycznego dla osób doświadczających trudności emocjonalnych i życiowych.
4. Pomoc prawna – w tym dla osób ubogich, zwłaszcza w sprawach związanych z prawami człowieka, prawami pracowniczymi, kwestiami mieszkaniowymi itp.
5. Pomoc dla dzieci – w postaci organizowania zajęć i wakacji dla dzieci z rodzin ubogich oraz w postaci wsparcia finansowego dla dzieci z rodzin, które nie mogą sobie pozwolić na sfinansowanie opieki medycznej.
6. Pomoc humanitarna – w postaci pomocy dla osób poszkodowanych przez katastrofy naturalne, wojny czy konflikty zbrojne.

Prowadzi również i wspiera liczne programy edukacyjne i szkoleniowe, które pomagają osobom potrzebującym zdobywać nowe umiejętności i kwalifikacje, co zwiększa ich szanse na znalezienie pracy i wpływa na jakość życia. Angażuje się również w pomoc osobom i społecznościom lokalnym, np. przez projekty i programy na terenie miast i gmin.

Diakonia Polska jest finansowana z darowizn, a także pozyskuje środki w ramach projektów społecznych w kraju i za granicą. Ponadto jako Organizacja Pożytku Publicznego (OPP) ma możliwość uzyskania 1,5% z odpisów podatkowych dokonywanych w rocznym rozliczeniu PIT przez osoby fizyczne. Może także prowadzić zbiórki publiczne oraz akcje charytatywne w celu uzyskania funduszy na realizację działań statutowych.

W działania społeczne angażuje wolontariuszy, w tym osoby z zagranicy w ramach projektów europejskich. Zaangażowanie wolontariackie pozwala nie tylko lepiej realizować cele statutowe, ale umożliwia zaangażowanym zdobywanie nowych doświadczeń i umiejętności, a także uczy empatii i solidarności z innymi ludźmi.

Wszystkie działania diakonijne, także te parafialne, opierają się na wartościach ewangelicznych i zasadach solidarności oraz wrażliwości społecznej.

Działalność cmentarna

Pisząc o tej działalności, bazujemy na ustawie o cmentarzach i chowaniu zmarłych z 31 stycznia 1959 roku, gdyż na ten moment ta ustawa obowiązuje.

Ustawa z dnia
31 stycznia 1959 r.
o cmentarzach
i chowaniu
zmarłych.

Od kilku lat prowadzone są prace nad nową ustawą, dość szeroko konsultowane również z Kościołami. Według zapowiedzi ma być ona przyjęta pod koniec 2023 roku. Czy tak

będzie i jak bardzo zmieni ona dotychczasowe praktyki prowadzenia cmentarzy i pochówków zmarłych, tego nie wiadomo.

Ustawa o cmentarzach i chowaniu zmarłych z 1959 roku jasno określa, kto może zakładać, rozszerzać, bądź zamykać cmentarze. W polskiej rzeczywistości mogą to robić tylko dwa podmioty: gminy i Kościoły. Nie ma możliwości, by właścicielem cmentarza była firma czy osoba prywatna. Co ciekawe, i chyba nie w każdym przypadku realizowane, ustawa mówi, że na każdym cmentarzu powinien znajdować się dom przedpogrzebowy lub kostnica. Tu trzeba zaznaczyć, że często stosowana praktyka pożegnań przy otwartej trumnie w kościele jest niewłaściwa. Otwarcie trumny może nastąpić tylko w specjalnie do tego przygotowanych pomieszczeniach. Zdarzały się przypadki, że po interwencji odpowiednich służb (np. sanepidu) kaplica, w której takie pożegnanie miało miejsce, została zamknięta i wydano nakaz pomalowania całego pomieszczenia. Możemy sobie wyobrazić konsekwencje takiego postępowania w przypadku dużych obiektów sakralnych.

Niezwykle istotne jest należyte prowadzenie i przechowywanie ksiąg cmentarnych. Do zadań administratora cmentarza należy prowadzenie: księgi zmarłych, kart zgonów, planów cmentarnych, a także zbieranie i przechowywanie protokołów kremacyjnych. Plany cmentarne powinny być starannie przygotowane z wyznaczeniem kwater, miejsc pod pochówki tradycyjne, jak i urnowe, kolumbaria i alejki cmentarne oraz wszelkich naniesień, w tym nasadzonej zieleni.

Kolejną sprawą jest opracowanie odpowiednich regulaminów cmentarnych. Co do zasady muszą one być zgodne z ustawą, ale też mogą doprecyzować zapisy, których w ustawie nie ma. Ustawa mówi o 20-letniej dzierżawie placu pod grób. To bardzo ważna kwestia. Rodzina, chowając zmarłego, dzierżawi plac, a nie staje się jego właścicielem. W przypadku upłynięcia 20-letniej dzierżawy należy uiścić przedłużenie dzierżawy, w przeciwnym razie właściciel cmentarza może zlikwidować grób. Ustawa nie mówi, ile osób można pochować w grobie. I tu wchodzi regulamin cmentarny, który może to doprecyzować, np. można wprowadzić zapisy, że grób pojedynczy to miejsce pochówku jednej trumny i maksymalnie czterech urn. Doprecyzowanie liczby osób, które możemy pochować w jednym miejscu, będzie korzystne i rozwiąże problemy, gdyby okazało się, że jakaś rodzina chce w jednym miejscu pochować niestandardową liczbę swoich krewnych.

Inną kwestią są groby murowane, czyli tzw. piwnice bądź grobowce. Regulamin cmentarny powinien zawierać definicję tych grobów, jak i sposób pobierania opłat. Groby murowane dzierżawione są na 100 lat, ale płatność za nie można rozbić na raty. Rozbicie opłat na raty jest korzystne i dla rodzin dokonujących pochówku, i dla właściciela cmentarza, gdyż pobranie jednorazowej kwoty na początku użytkowania nie daje możliwości dalszego urealniania kosztów utrzymania cmentarza. Jednak rozbicie na raty niesie niebezpieczeństwo, w przypadku gdy rodzina nie uiści kolejnych rat. Niektóre cmentarze stosują umowy cywilno-prawne lub notarialne, które zobowiązują rodzinę do uiszczania kolejnych rat,

bądź w przeciwnym razie zezwalają administratorowi cmentarza na likwidację takiego grobu.

Obecnie istotna jest kwestia śmieci cmentarnych. Co prawda jako właściciele cmentarza nie produkujemy śmieci, jednak wiadomo, że osoby odwiedzające przynoszą spore ilości śmieci, których nie da się posegregować. Nawet to, co wydaje się „zielonym” śmieciem, czyli wiązanki naturalnych kwiatów, przeplatane jest drutami, wstążkami, plastikowymi podkładami i nie można tego wrzucić do kontenera z napisem „Bio”. Należałoby taki wieniec rozebrać i porozdzielać według kategorii. Być może w pojedynczych przypadkach jest to możliwe, ale już przy dużej liczbie pogrzebów jest to praktycznie niewykonalne. Do tego dochodzą znicze – niestety nawet szklane nie nadają się do powtórnego przetworzenia, ponieważ powtórnie można przetworzyć tylko czyste szkło. Proces oczyszczania szklanych zniczy ze steryny jest bardzo drogi i nieopłacalny.

Warto w regulaminie cmentarnym przyjąć jakąś kwotę za gospodarkę odpadami, którą należy dołączyć do cennika, biorąc także pod uwagę pozostałe koszty za: wodę, ścieki, utrzymanie porządku na cmentarzu i bieżące remonty.

W prawie finansowym Kościoła działalność cmentarna różni się od działalności gospodarczej. Prawo finansowe nakazuje uiszczenie 10% składki kościelnej od przychodów pomniejszonych o koszty mediów, wywozu nieczystości, ubezpieczeń majątkowych i należnych podatków. Warto zauważyć, że od przychodów nie można odliczyć, na przykład, wynagrodzenia grabarzy.

Jeżeli mowa o pracownikach cmentarza, istotne, by takowi mieli odpowiednie przeszkolenie i byli zatrudnieni zgodnie z przepisami państwowymi. Jeżeli parafia nie zatrudnia grabarzy, to powinna mieć stosowną umowę z odpowiednią firmą zewnętrzną. Sprawa pochówków, ludzkich szczątków, materiału biologicznego obecnego w ziemi cmentarnej wymaga należytego nadzoru, uczulenia na kwestie etyczne, jak i szkolenia BHP dla pracowników. Brak zatrudnionych pracowników, jak i umów z firmami zewnętrznymi, może narazić parafię na przykre konsekwencje, czy to w przypadku kontroli, czy nieszczęśliwych wypadków.

ROZDZIAŁ 4

Relacje w parafii i ich wspieranie

Konstruktywna komunikacja i radzenie
sobie z konfliktem · 107

Superwizja · 124

Mediacja · 135

Ten rozdział poświęcony jest relacjom w parafii i efektywnej komunikacji będącej darem każdej wspólnoty i jednocześnie zadaniem – ponieważ nie jest ona dana z góry ani na zawsze, trzeba nad nią pracować i trochę jej pomóc. To, w jaki sposób ze sobą rozmawiamy, stanowi sumę wiedzy, doświadczenia i cech osobowości. Niewątpliwie jednym z podstawowych zadań rad parafialnych, niezależnie od liczby członków i członkiń, jest znalezienie wspólnego języka, który pozwoli sprawnie zarządzać parafią i komunikować się ze zbozem. A ponieważ czasem potrzebujemy wsparcia, w tym rozdziale opisano możliwe formy pomocy i towarzyszenia w sytuacjach, gdy poszukiwania rozwiązań stają się wyzwaniem.

Konstruktywna komunikacja i radzenie sobie z konfliktem

W teorii konstruktywnej komunikacji wspólny język komunikacji nazywa się „językiem serca”, ponieważ odnosi się nie tylko do wymiany informacji, ale i relacji międzyludzkich. Okazuje się, że podstawą dobrego komunikatu jest szacunek, empatyczne podejście do rozmówców i swego rodzaju gotowość do dawania i brania, a dopiero w następnej kolejności treść tego, co chcemy przekazać. Jeśli do tego dołożymy dbałość o przestrzeń, gdzie zapraszamy rozmówcę lub gromadzimy ludzi, mamy szansę stworzyć dobry klimat spotkania. Warto w parafii zaaranżować miejsce sprzyjające rozmowom, które nie przytłacza i nie rozprasza wielością przedmiotów, jest możliwie neutralne i gwarantujące poufność, by zaproszone osoby czuły, że mogą w przyjaznej atmosferze omówić sprawę, w której się spotkali. W takim miejscu można poprowadzić zarówno rozmowę duszpasterską, jak i posiedzenie rady parafialnej.

Jak skutecznie poprowadzić radę parafialną?

Kierowanie komunikacją w grupie jest umiejętnością, która odgrywa ważną rolę w społeczności parafialnej. Umiejętności te powinni posiadać zarówno duchowni, jak i świeccy współpracujący ze sobą w parafii. Moderacja spotkań na gruncie parafialnym jest

wskazana, ponieważ kieruje wymianą informacji i opinii w taki sposób, aby móc osiągnąć założone cele.

Jak poprowadzić zebranie rady parafialnej, aby wszyscy jego uczestnicy mieli przekonanie, że poświęcony na nie czas nie jest czasem zmarnowanym?

- Po pierwsze – należy określić główny cel spotkania (cel nadrzędny wobec innych tematów i problemów).
- Po drugie – stworzyć realną listę wszystkich spraw, które powinny zostać załatwione podczas zebrania (w kolejności od sprawy najważniejszej do najmniej istotnej). Niezależnie od jego przebiegu, dobrze pamiętać o priorytetach, czyli jakich tematów nie wolno pominąć.
- Po trzecie – postarać się realistycznie określić czas zebrania. Jeśli z liczby spraw wynika, że powinno się na nie poświęcić dwie godziny, to należy wcześniej poinformować o tym radnych. Nie ma nic gorszego niż nierealistyczne założenia: spotkamy się na 45 minut i chcemy omówić w tym czasie 10 tematów. W konsekwencji albo trzeba w nieskończoność przedłużać zebranie (połowa osób nie może zostać, reszta zostaje bez quorum, niczego nie można przegłosować itd.), albo zebrani rozchodzą się, niewiele ustalwszy.
- Po czwarte – ustalić zasady: kto poprowadzi zebranie, kto protokołuje, czas wystąpień, lista obecności, tryb głosowania itp. Przykładowe zasady: kiedy ktoś mówi, reszta mu nie przerywa (tematy niezwiązane ze spotkaniem są notowane i omawiane później), osoba prowadząca spotkanie

udziela głosu, przestrzegany jest czas, opinie innych osób nie są krytykowane. Dalej: wyłączamy komórki, nie odpisujemy na maile, ponieważ to rozprasza i wybija z rytmu pracy pozostałych uczestników i może być traktowane jako brak szacunku. W przypadku tematów pobocznych lub zastępczych należy je odnotować, jeśli są istotne, i ustalić czas, kiedy zostaną omówione.

- Po piąte – pilnować czasu i dyscypliny (tzn. przestrzegania ustalonych zasad). Jeśli prowadzimy radę czy zgromadzenie parafialne, należy ogłosić na początku, jakie są zasady zabierania głosu w czasie dyskusji i je egzekwować. Można wyznaczyć osobę, która będzie strażnikiem porządku, co poważnie odciąża osobę prowadzącą spotkanie.
- Po szóste – zadbać o końcowe ustalenia. Wszystkie wnioski i zadania do realizacji powinny zostać dokładnie spisane. Warto wprowadzić zapisy, kto jest za co odpowiedzialny (dane tej osoby, mail, telefon komórkowy, termin załatwienia sprawy), żeby mieć się do czegoś odnieść na etapie realizacji.
- Po siódme – pamiętać o protokole. Ważne zebrania powinny, a posiedzenia rady i zgromadzenia parafialnego muszą być protokołowane, szczególnie uważnie należy zapisywać poszczególne głosowania i ich wyniki, uwzględniając liczbę wszystkich oddanych głosów (za, przeciw, wstrzymujące). Po zakończonym zebraniu protokół zostaje przekazany i przyjęty przez wszystkich uczestników, aby potwierdzili jego zgodność ze stanem faktycznym.
- Po ósme – pod koniec spotkania należy wspólnie ustalić termin następnego oraz roboczo podać, co będzie jego

głównym tematem. Przed zbliżającym się zebraniem warto przypomnieć o nim wszystkim zainteresowanym.

Ważne zasady praktyczne dotyczące realizacji i przebiegu spotkań różnych gremiów parafialnych:

- Warto dobrze przemyśleć termin (nie w czasie godzin pracy, raczej nie w piątek czy sobotę wieczorem) oraz odpowiednie miejsce i atmosferę otoczenia.
- Od tego, w jakich warunkach odbędzie się zebranie, w dużej mierze zależy jego przebieg i efekty. Najlepsze miejsce to takie, które ma dobre oświetlenie, dobrą wentylację i optymalną temperaturę. Przygotowując salę, kościół na spotkanie, należy upewnić się, że w czasie spotkania nic nie będzie zakłócało jego przebiegu i jest niezbędne wyposażenie techniczne, np. mikrofon, rzutnik.
- Jeśli chcemy zająć się jakimś tematem, w którym nie czujemy się pewnie, warto zaprosić specjalistę lub eksperta, który przedstawi daną kwestię.
- Podczas zebrań rady i zgromadzenia parafialnego najczęściej proboszcz jest moderatorem i uczestnikiem jednocześnie. Warto wówczas poprosić kogoś z rady o pomoc przy obsłudze laptopa, jeśli ten jest potrzebny.
- Warto kontrolować mowę ciała oraz artykulację.
- Bądźmy wiarygodni i konsekwentni. Wiarygodność i wzajemne zaufanie między uczestnikami zebrania/spotkania oznaczają większe szanse na wypracowanie wspólnego stanowiska.

- Zmorą wszystkich spotkań są osoby, które mówią o wszystkim i o niczym. Czas płynie, a one nie są w stanie zadać pytania lub dojść do puenty. Warto reagować na zbyt długie wywody, adresować tematy i problemy.
- I na zakończenie spotkania należy podziękować wszystkim za uczestnictwo, poświęcony czas i zaangażowanie.

Rzeczy zaplanowane z reguły udają się lepiej niż twórczy chaos. Oczywiście, jeśli pracujemy z ludźmi, zawsze musimy założyć pewien margines nieprzewidywalności. Ważne jednak, aby mieć świadomość tego, co chcemy osiągnąć i konsekwentnie realizować wcześniejsze założenia.

Strategia podejmowania decyzji i działań w radzie parafialnej

Jednym z podstawowych zadań rady parafialnej jest zarządzanie procesem decyzyjnym w parafii – od zbierania i formułowania propozycji rozwiązań, przez weryfikację i przedstawianie ich poszczególnym gremiom, po wdrożenie i ewaluację. Im lepiej przygotowane działanie, tym łatwiej je wcielić w życie, uzyskać wsparcie i akceptację innych członków zboru. Każda istotna strategicznie decyzja rady parafialnej powinna zostać poprzedzona staranną analizą w następujących kwestiach:

WARTOŚCI – nim podejmiemy decyzję, trzeba ustalić wspólne wartości, które staną się punktem odniesienia w podjętych potem działaniach. By być wiarygodnymi, w działaniach musimy się odwoływać do tego, co deklarujemy jako swoje przekona-

nia. Motywacja rady parafialnej powinna być znana i spójna, by członkowie zboru mieli poczucie wspólnoty znaczeń i rozumieli podejmowane decyzje. Warto unikać niespójności w zarządzaniu wartościami w parafii. Zanim podejmiemy działania, spróbujmy wcześniej ustalić, jakie mogą mieć znaczenie. Dlaczego ta decyzja jest istotna? Do jakich wartości warto się odwołać, by przekonać do niej innych?

DANE – każda decyzja powinna być zbudowana w oparciu o rzetelne informacje, które wcześniej należy ustalić. Beneficjenci decyzji rady parafialnej mają prawo znać szczegóły związane z planowanymi działaniami. Warto zatem wcześniej zaplanować, jakie informacje w sprawie powinny zostać podane do wiadomości i co należy wyjaśnić, by decyzja była czytelna i zrozumiała. Pamiętajmy, że komunikat opiera się wyłącznie o sprawdzone źródła, a nie opinie czy oceny. Te ostatnie mogą być wyłącznie rekomendacją, jeśli takowej potrzebujemy.

RELACJE – by skutecznie działać, rada parafialna musi być w dobrych relacjach między sobą i innymi członkami zboru. Dobrze, jeśli podejmowane decyzje odnoszą się do budowania konstruktywnej komunikacji w parafii. Stąd przed każdym działaniem dobrze sobie zadać pytanie: O jakie relacje chcemy zadbać? Komu na tym zależy? Z kim warto o tym porozmawiać?

INTERESY – w parafii często mamy do czynienia z różnymi potrzebami poszczególnych grup. Dobre i przemyślane działanie uwzględnia i nazywa interesy stron, co pozwala je w sposób zrów-

noważony realizować. Do rady parafialnej należy ustalenie jakie potrzeby mają parafianie i w jakim zakresie można je zaspokoić.

STRUKTURA – parafia stanowi swego rodzaju mikrosystem społeczny powiązany siecią zależności, ale i strukturą. Warto w działaniach strategicznych przemyśleć, kogo potrzebujemy do realizacji planowanych działań i kto najlepiej przekaże komunikat w tej sprawie. Nie należy nadużywać pozycji systemowej, a raczej zapraszać ludzi do partycypacji w działaniach. Wówczas poczucie sukcesu jest wspólne i wspiera cały system.

Każda strategiczna decyzja ma swój kosztorys, który warto doszacować w kilku aspektach: społecznym, ekonomicznym i emocjonalnym. Rada parafialna musi ocenić, jaki może być potencjalny odbiór planowanych działań, jakie reakcje mogą się pojawić i czy da się je zaopatrzyć. Wreszcie kluczowy jest bilans ekonomiczny i związane z nim pytanie, czy parafię na to przedsięwzięcie stać? Dopiero suma kosztów decyduje o podjęciu działań.

Zakładając, że rada parafialna dobrze rozpoznała sprawę, oszacowała koszty i decyduje się na podjęcie działań, może więc przejść do kolejnego etapu strategicznego:

- Ustalić grupy odbiorców komunikatu/działania.
- Określić zasoby grupy i zakres kompetencji.
- Wybrać osoby odpowiedzialne za wprowadzenie decyzji (zespół).
- Przydzielić zadania według kompetencji w zespole.

- Przygotować dobry komunikat i plan działań na najbliższy czas (w zależności od rodzaju decyzji).
- Ustalić zakres i formę ewaluacji działania.

W stronę dobrej komunikacji, czyli jak zbudować dobry komunikat?

Niezależnie od tego, czy rozmawiamy z jednym człowiekiem, czy z grupą ludzi, istnieją konkretne kroki w kierunku porozumienia i współpracy. Wystarczy zebrać to wszystko, co radzie parafialnej udało się wcześniej ustalić w części przygotowawczej, i przedstawić. Oczywiście w skrócie, bez zbędnych informacji, pewnym głosem. Taki komunikat nie może być przesadnie długi, ale warto mieć czas w zapasie, by móc wyjaśnić ewentualne pytania:

1. **NAWIĄŻ KONTAKT** – działaj z szacunkiem i empatią do swoich rozmówców, zacznij rozmowę od czegoś pozytywnego – to może być przyjazny gest lub dobre słowo, co w teorii komunikacji nazywa się daniem symbolicznego prezentu i oznacza naszą gotowość do rozmowy.
2. **ODWOŁAJ SIĘ DO WSPÓLNYCH WARTOŚCI** – wskaż obszary, na których wszystkim uczestnikom spotkania zależy, jakie mają zastosowanie w tej konkretnej sprawie. Niezależnie od przekonań i sympatii znajdź wartości uniwersalne, do których można się odwołać.
3. **PRZEDSTAW SPRAWĘ W OPARCIU O FAKTY** – wyłącznie konkrety: Co? Kto? Komu? Dlaczego? Po co?
4. **WYJAŚNIJ DECYZJĘ W OPARCIU O POTRZEBY I PRZYCZYNY** – to niezwykle ważne, by ludzie rozumieli,

co się dzieje i z czego to wynika. W przeciwnym razie będą próbowali samodzielnie wyciągać wnioski i trudno potem nad tym zapanować.

5. **PRZEDSTAW PLANOWANE DZIAŁANIA** – w kilku zdaniach nakreśl plan, ramy czasowe, potrzebne środki i ludzi, by go wykonać. Im większa sprawa, tym lepiej mieć wizualizację projektu – prezentację lub szkic na kartce.
6. **POPROŚ O INFORMACJĘ ZWROTNĄ – UPEWNIJ SIĘ, ŻE TREŚĆ JEST ZROZUMIAŁA** – często mamy przekonanie, że zostaliśmy zrozumiani, a rzadko o to pytamy. W strategii pozytywnej komunikacji ważne jest, by rozmówca powtórzył lub odniósł się do tego, co usłyszał. Sprawdzamy tym jego uważność, ale i pokazujemy, że nam zależy na tym, co zapamiętał.
7. **WYJAŚNIJ WĄTPLIWOŚCI/OBAWY** – dając przestrzeń do wyrażenia niejasności i obaw, otrzymasz bezcenne konteksty w sprawie, których dotąd nie wymyśliłeś, a trzeba je wziąć pod uwagę. Jeśli potrafisz doprecyzować i wyjaśnić, masz otwartą drogę do ostatniego kroku.
8. **ZAPYTAJ O ZGODĘ NA WSPÓŁDZIAŁANIE** – to, że ktoś przyjął i zrozumiał, nie znaczy, że się zgadza i pomoże. Dobry komunikat kończy się swego rodzaju kontraktem na dalsze działania. W zależności od decyzji należy pamiętać, że czym innym jest oznajmić, a czym innym prosić o udział w działaniu. Prośba zakłada, że rozmówca może odmówić, ale jeśli się zgodzi, staje się bezcennym towarzyszem i zarazem ambasadorem konkretnej sprawy. Warto takie wyzwanie podjąć.

Jak sobie radzić w sytuacji konfliktowej?

W dynamikę każdej wspólnoty wpisane są momenty, gdy jej członkowie spierają się o ograniczone zasoby, na których wszystkim zależy. Jeśli nie da się zaspokoić wszystkich potrzeb i interesów, trzeba znaleźć rozwiązanie, co może się okazać sporym wyzwaniem. Warto podkreślić, że sytuacje konfliktowe są absolutnie normalne, natomiast istotna jest umiejętność znalezienia takiej strategii postępowania, która byłaby dla parafii wzmacniająca i pozwalała na konsensus. Pomaga w tym znajomość dynamiki konfliktu, która pozwala dobrać adekwatne narzędzia i metody reagowania.

Konflikt zaczyna się w głowie jednego człowieka. Zanim ujrzy światło dzienne, przejdzie fazę ukrytą w postaci symptomów niezgodności interesów i potrzeb, przez subiektywne definiowanie sprzeczności, drobne sygnały świadczące o braku zrozumienia, by zostać ujawnionym otwartym tekstem przez osobę lub grupę ludzi, którzy wokół przedmiotu sporu zawiązali sojusz. Jeśli w porę nie zaczniemy pracować nad rozwiązaniem, konflikt będzie eskalował nie tylko poprzez dopraszanie kolejnych sojuszników, ale i nowe kwestie i obszary konfliktowe.

Jest kilka powodów eskalacji konfliktu, na które warto uważać i starać się nad nimi panować:

- dysonans poznawczy – polegający na próbie uzasadnienia podejmowanych działań systemem wartości,
- pułapka zaangażowania – gdy nadmiernie angażujemy się emocjonalnie w konflikt,

- dbałość o zachowanie twarzy – wynika z nieumiejętności przyznania się do błędu,
- społeczna norma wzajemności – postępowanie według utartych norm społecznych, np.: jak Kuba Bogu, tak Bóg Kubie, za zło odpłaca się złem w dwójnasób itd.,
- złość – nieuzasadniona racjonalnie, także ta bierno-agresywna
- zniekształcona percepcja – interpretowanie zachowań ludzkich nie w kategoriach sytuacyjnych, ale osobowych – np.: to jest zły człowiek.

Charakterystyczna dla tej fazy jest polaryzacja stanowisk oparta na jednostronnym punkcie widzenia i takiej samej ocenie adwersarza. Z czasem strony mogą zacząć wykorzystywać wszelkie zasoby ludzkie i materialne, by potwierdzić swoje racje, stosując coraz bardziej agresywną strategię działania.

Po fazie eskalacji nierzadko przychodzi moment, gdzie strony zrywają otwartą konfrontację na rzecz strategii izolacji, w której faktycznie przerwały komunikację, albo szukają bardziej radykalnych działań w sprawie. Wspomniana przeradza się w próbę zniszczenia przeciwnika za wszelką cenę lub całkowite wygaszenie kontaktów. Na tym etapie – zwanym destrukcją – nie ma już woli porozumienia u żadnej ze stron.

Ostatnia następuje faza zmęczenia i zniechęcenia, gdzie emocje opadają, a strony widzą skutki konfliktu. Z tego miejsca trudno odbudować zaufanie i dobre relacje. Można powiedzieć, że zbyt

dużo się wydarzyło. Stąd jednym z istotnych, ale i bardzo trudnych zadań rady parafialnej wydaje się zdolność do rozpoznania i zaopatrzenia konfliktów odpowiednio wcześniej, by zażegnać kwestie sporne i przekuć je w konstruktywne działania.

Co zrobić, gdy w parafii pojawia się sytuacja konfliktowa?

- Przyjmij, że konflikt jest czymś normalnym.
- Traktuj konflikt jako sygnał, że coś należy zmienić.
- Konflikt to szansa na nowy początek i oczyszczenie sytuacji.
- Koncentruj się na interesach, nie na stanowiskach.
- Oddziel ludzi i wasze relacje od problemów.
- Walcz z problemem, a nie z człowiekiem.
- Poszukuj wielu rozwiązań, zanim podejmiesz decyzję.
- Wybierz rozwiązanie satysfakcjonujące obie strony.
- Staraj się, aby wynik rozmów oparty był na obiektywnych kryteriach.
- Jeśli nie potrafisz poradzić sobie sam/-a, skorzystaj z pomocy specjalisty.

Reakcje na konflikt a strategia działania

W pracy rady parafialnej często spotykamy się z rozbieżnymi stanowiskami jej członków, co wydaje się wyzwaniem dla poszukiwania wspólnego stanowiska w sprawie. W sytuacji spornej warto mieć na uwadze, że ludzie w różny sposób reagują na trudności i adekwatnie do swoich możliwości i kompetencji radzą sobie z konfliktem. Indywidualne sposoby radzenia sobie w sytuacjach spornych można przedstawić w postaci kilku charakterystycznych postaw społecznych:

- *wycofanie/unikanie* – ludzie, którzy wycofują się lub unikają sytuacji konfliktowych, często cechuje niska dbałość o interesy własne i drugiej strony, strach przed konfrontacją, nadmiar emocji, brak zaufania, brak perspektyw i pomysłów na rozwiązanie lub brak korzyści płynących z rozwiązania konfliktu. Jednocześnie unikanie konfrontacji może mieć kilka ukrytych, mniej lub bardziej świadomych, celów, które wymagają zdecydowanego działania:
 - » ignorowanie problemu – niedostrzeganie konfliktu, ale i brak reakcji na procedury urzędowe/parafialne/kościelne – NAZWIJ PROBLEM, OKREŚL I ZAPLANUJ DZIAŁANIA,
 - » odwlekanie – rezygnacja z procedur, oczekiwanie na samorozwiązanie – DAJ CZAS, ALE USTAL CEL I TERMIN WYKONANIA ZAPLANOWANYCH DZIAŁAŃ,
 - » pokojowe współistnienie – ukrywanie prawdziwego źródła konfliktu – STWÓRZ PRZESTRZEŃ DO BEZPIECZNEJ ROZMOWY O PROBLEMIE,
 - » deprecjonowanie – stronniczość myślenia, traktowanie partnera jako gorszej strony – PILNUJ ZASADY RÓWNYCH SZANS W ROZMOWIE,
 - » reorientacja – próba znalezienia konfliktu zastępczego, „kozła ofiarnego”, albo nowego wspólnego wroga – PROCEDUJ W SPRAWIE I PORZĄDKUJ WĄTKI POBOCZNE,
 - » separacja – zerwanie konfliktów przez wyeliminowanie jednej ze stron, np. zwolnienie, wyprowadzka, zerwanie interesów etc. – STARAJ SIĘ UTRZYMAĆ KONTAKT W SPRAWIE.

- *uleganie/dostosowanie* – ludzi uległych charakteryzuje niska dbałość o interes własny, rezygnacja z własnych dążeń na rzecz drugiej strony podyktowana potrzebą zachowania dobrych kontaktów, brakiem sił lub wsparcia w konflikcie lub małymi korzyściami z rozwiązania.
- *rywalizacja* – zdolność do konfrontacji często idzie w parze z wysoką dbałością o interes własny i nastawieniem na wygraną za wszelką cenę. Jest to strategia wybierana często przez osoby o postawie dominującej, asertywnej, dla której relacje ze stroną nie mają znaczenia albo ich pozycja jest w znaczącej przewadze społecznej lub materialnej.
- *rozwiązywanie problemu/współpraca* – taką postawę nazywa się również konsyliarną dzięki potrzebie znalezienia satysfakcjonującego rozwiązania dla obu stron, zachowania dobrych relacji, skłonności do kooperacji i umiejętności komunikacyjnych.
- *kompromis* – strategia oparta na podziale dóbr, gdzie każda ze stron rezygnuje z połowy swoich interesów – towarzyszą mu rywalizacje równorzędnych partnerów, przy czym żaden nie ma dość siły, by przewyciężyć drugiego, chcąc zachować dobre relacje, nie mają do siebie zaufania. Nie należy jej mylić ze świadomym pojednaniem opartym na współpracy i zrozumieniu wzajemnych potrzeb.

Według zasady podwójnego skupienia, w konflikcie trzeba mieć świadomość potencjalnych reakcji każdej ze stron, które warto uszanować, dać im czas i przestrzeń do rozmowy, bez wartościowania i oceny żadnej z nich. Jeśli wziąć pod uwagę liczebność rad parafialnych, można przypuszczać, że w każdej parafii będziemy mieli do czynienia z wachlarzem możliwych reakcji radnych w sytuacjach spornych, co należy widzieć w kategoriach zasobów, a nie przeszkody. Nie tylko dlatego, że każda z zaprezentowanych postaw inaczej argumentuje, wskazując nowe i odmienne perspektywy w sprawie, które należy wziąć pod uwagę w poszukiwaniu rozwiązania. Sposoby radzenia sobie z konfliktem tworzą bowiem określone strategie mające różne zastosowanie i mogą być wykorzystywane w zależności od sytuacji.

Styl rywalizacyjny sprawdzi się w sytuacji, kiedy:

- konieczne jest szybkie, zdecydowane działanie, np. w kryzysie,
- ważne, ale niepopularne decyzje muszą być wprowadzane w życie, np. nowa organizacja pracy w parafii, obniżenie kosztów, zmiany administracyjne,
- opierając się na swoim doświadczeniu, masz pewność, że twoje rozwiązanie jest korzystne dla parafii,
- ktoś blokuje wprowadzenie nowych rozwiązań, bo czerpie indywidualne korzyści z dotychczasowej praktyki,
- ktoś przedłuża istniejący konflikt, bo zależy mu na utrzymujących się podziałach,
- należy ograniczyć wpływ ludzi niekompetentnych w sprawie.

Stosuj **współpracę**, gdy:

- ważne jest znalezienie wspólnego rozwiązania, opartego na dużym zaangażowaniu stron w jego realizację,
- sprawa dotyczy całej parafii i ważne jest zebranie opinii osób o różnym sposobie widzenia problemu,
- celem jest osiągnięcie porozumienia poprzez integrację różnych stanowisk i utrzymywanie dobrych stosunków we wspólnocie,
- celem jest uczenie się uwzględniania różnych punktów widzenia – weryfikujemy własne poglądy i staramy się zrozumieć punkt widzenia innych.

Wykorzystaj **kompromis**, gdy:

- interesy nie są zbyt ważne i niewarte podjęcia większych wysiłków w ich obronie,
- równi sobie siłą partnerzy zmierzają do wykluczających się celów,
- ważne jest osiągnięcie czasowego porozumienia w obliczu dużej złożoności problemów,
- konieczne jest szybkie rozwiązanie w ograniczonym czasie,
- nie jest możliwa współpraca ani wykorzystanie uprawnień (poprzez np. rozwiązania odgórne).

Skorzystaj ze **strategii unikania**, kiedy:

- cel nie jest zbyt ważny lub jest ważny tylko przejściowo,
- chwilowo nie ma żadnych szans na zaspokojenie interesów w sprawie,
- straty z powodu podejmowania prób rozwiązania konfliktu

- przeważają nad ewentualnymi zyskami z jego rozwiązania,
- atmosfera emocjonalna pomiędzy uczestnikami konfliktu jest niesprzyjająca,
- potrzebujesz czasu na zebranie informacji niezbędnych do podjęcia decyzji,
- inni potrafią skuteczniej rozwiązać konflikt.

Dostosuj się, gdy:

- masz świadomość, że jesteś w błędzie i pozwalasz, aby „lepsze” stanowisko zwyciężyło,
- uznajesz większą ważność sprawy dla drugiej strony niż dla siebie, przyczyniając się do umocnienia dobrych relacji,
- ważniejsze jest zdobycie zaufania partnera niż wynik rozwiązania konfliktu,

W sytuacjach spornych warto wykorzystać różnorodne postawy radzenia sobie z konfliktem i oddelegować zadania adekwatnie do kompetencji i możliwości poszczególnych radnych. Warto o tym pomyśleć również przy wyborach do rady parafialnej i zbudować gremium tak, by mieć reprezentację różnych stanowisk i postaw umożliwiających szerokie adresowanie problemów parafialnych przy jednoczesnym poszukiwaniu komplementarnego i wieloaspektowego rozwiązania.

Niezależnie od przyjętej strategii, szukając argumentów w sprawie warto pamiętać, by:

- być szczerym (nie ukrywać swoich intencji, ujawniać kwestie trudne i poddawać je dyskusji),

- zachować symetrię w rozmowie, dać te same prawa do dyskusji drugiej stronie,
- opierać się na sprawdzonych źródłach,
- dyskutować o problemie, nie o uczestnikach,
- nie manipulować danymi ani ludźmi,
- nie wprowadzać w błąd swoich rozmówców,
- nie stosować przemocy werbalnej lub ataków personalnych.

Superwizja

Gdy jesteśmy przeziębieni, idziemy do lekarza. Z całą pewnością zdarza się też tak, że leczymy się na własną rękę i dopiero idziemy na wizytę, gdy nasz stan się pogorszy. Gdy zepsuje się nam samochód, to jedziemy z nim albo holujemy go do mechanika. Oczywiście bywa, że sami możemy coś w nim naprawić. Albo gdy widzimy, że nasze dzieci nie dają sobie rady w szkole, to zgłaszamy je do pedagoga lub poradni psychologiczno-pedagogicznej. Naturalnie możemy też próbować różnych metod na własną rękę. Gdy nie wytrzymujemy psychicznie, idziemy do psychologa lub psychiatry. Jak najbardziej możemy też zacisnąć zęby i „iść dalej”. Funkcjonowanie w takich schematach zdaje się nie być obce. A co, gdy mamy trudności w relacjach w parafii, gdy atmosfera jest napięta, pojawia się jakiś problem, mamy za sobą niełatwą rozmowę, z której nie jesteśmy zadowoleni, gdy czujemy się wypaleni? Wówczas idziemy na superwizję do superwizora.

Co to jest superwizja?

Chyba najlepiej wyjaśnia to odwołanie się do dwóch łacińskich słów tworzących ten wyraz, a mianowicie przysłówka *super*, który

można przetłumaczyć jako „z góry”, i rzeczownika *visio*, który między innymi oznacza „patrzenie” lub „widok”.

A to, po pierwsze, oznacza, że superwizja jest spojrzeniem na jakąś sytuację z góry, by uzyskać lepszy widok, ogląd sprawy, spojrzeć z szerszej perspektywy. Ważne jest, żeby nie rozumieć jej jako nadzorowania, kierowania lub kontrolowania, bo takie rozumienie może wynikać z dosłownego tłumaczenia angielskiego słowa *supervision*. Dlatego trafniejszym jej określeniem jest towarzyszenie w uzyskaniu nowego spojrzenia na dany problem.

Po drugie, w superwizji zawsze towarzyszy nam profesjonalnie przygotowany i certyfikowany superwizor. Nie jest on powiązany służbowo z superwizantem bądź superwizantką, czyli osobą, która przychodzi na superwizję. W czasie spotkania superwizyjnego superwizor zwraca uwagę na następujące aspekty związane z superwizantem:

1. jego osobę,
2. rolę zawodową, jaką pełni,
3. zadania, które ma do zrealizowania,
4. relacje pracownicze,
5. relacje do instytucji, w której jest zatrudniony,
6. sens pracy.

Przy czym superwizor, który wywodzi się z podejścia psychologiczno-pastoralnego, czyli duszpasterskiego, uwzględnia także aspekt duchowy i jest dobrze zorientowany w środowisku kościelnym.

I po trzecie, superwizja to profesjonalna forma poradnictwa (wsparcia) dotycząca zagadnień związanych z pracą i wykonywanymi obowiązkami służbowymi. Dotyczy to zarówno pracy zawodowej, działalności wolontariackiej, a także działalności wykonywanej na podstawie powołania, np. w Kościele. Jest uznaną metodą wsparcia i stosowaną w wielu profesjach zajmujących się pomaganiem innym i pracą z ludźmi. Jedne z korzeni superwizji sięgają psychoterapii, gdzie starszy, bardziej doświadczony terapeuta był superwizorem (mentorem) dla mniej doświadczonego terapeuty. Obecnie w większości szkół terapeutycznych superwizja jest na porządku dziennym. Zaś inne korzenie superwizji sięgają pracy socjalnej, gdzie superwizor wspierał działania pracowników socjalnych. Z biegiem lat wyrosła z tego nowa dyscyplina – superwizja, która bezpośrednio nie zajmuje się pomocą potrzebującym, ale wspieraniem tych, którzy pomagają.

Superwizja zawsze wywodzi się z jakiejś dyscypliny pomocowej. W kształceniu duszpasterskim kapelanów szpitalnych swoje podstawy ma superwizja psychologiczno-pastoralna. Do dziś pozostaje ona elementem procesu kształcenia kapelanów szpitalnych i więziennych, osób prowadzących rozmowy duszpasterskie w hospicjach, członków grup odwiedzinowych, duchownych parafialnych, katechetów, pracowników diakonijnych itd. W Polsce superwizja psychologiczno-pastoralna jest metodą kształcenia podczas kursów duszpasterskich organizowanych według standardów Towarzystwa Poradnictwa i Psychologii Pastoralnej w Polsce.

Strona www Towarzystwa Poradnictwa i Psychologii Pastoralnej w Polsce

Kiedy superwizja jest pomocna w parafii?

Z perspektywy osób zaangażowanych w zarządzanie parafią przede wszystkim istotne jest to, że superwizja pełni funkcję wspierającą codzienną pracę, także tę parafialną. Superwizja w kontekście kościelnym jest adresowana do wszystkich, którzy chcą poradzić sobie z trudnościami i wyzwaniem, jakie napotykają w czasie wykonywania swoich zadań (obowiązków) parafialnych, czy to zawodowo, czy wolontariacko.

Zapewne większość sytuacji trudnych w życiu parafialnym rozwiązujemy między sobą, ale przychodzi taki moment, gdy widzimy, że nasze zasoby są na wyczerpaniu lub nawet się wyczerpały. Często towarzyszą temu frustracja i bezsilność, a nierzadko także pytania dotyczące sfery duchowej. Jeśli sprawa dotyczy rozterek i trudności życia codziennego i rodzinnego, pytań wiary, smutnych wydarzeń w życiu, choroby, żałoby itp., to odpowiednim partnerem do rozmowy jest duszpasterz. Jednak gdy sprawa dotyczy sytuacji w parafii, np. relacji między członkami rady parafialnej, relacji księdza z pracownikami lub wolontariuszami, napięć między przełożonym a podwładnym, pytań o przyszłość zawodową lub zaangażowanie w Kościele, wtedy właściwą osobą, do której można się bezpośrednio zwrócić, jest superwizor. Osoby wolontariacko zaangażowane w działalność kościelną (nie tylko wolontariusze, ale także członkowie gremiów parafialnych) są narażone na to, że aspekty związane z duchowością, szczególnie pytania i wątpliwości, nakładają się na problemy związane z funkcjonowaniem tych gremiów lub powiązane są z trudnymi relacjami w trakcie wykonywania swoich zadań. W przypadku

osób zawodowo pracujących w Kościele to „pomieszanie” jest wyraźniejsze. Natomiast u osób duchownych dochodzi do tego jeszcze aspekt domowy, który często przenika do pracy i duchowości i odwrotnie, w taki sposób, że w momencie problemów trudno oddzielić jeden od drugiego. Poza tym, po prostu duchowni także nie są wolni od pytań duchowych. Dokąd ma pójść ksiądz, który doświadcza kryzysu wiary? Wtedy pomocny może być superwizor.

Najlepiej wyjaśnić to na przykładach.

- A | W parafii X występują ciągłe napięcia na linii ksiądz-orga-
nista. Powoduje to frustracje obydwóch. Każdy z nich może
przyjść na spotkanie superwizyjne, aby znaleźć rozwiązanie
dla tej sytuacji. Wtedy superwizor będzie towarzyszyć tej
osobie w odnalezieniu odpowiedzi, co może ona zrobić, aby
wzajemne relacje uległy zmianie, bo superwizja pomaga
w polepszaniu relacji między współpracownikami, przeło-
żonymi i podwładnymi.
- B | Ksiądz Y został wybrany na proboszcza w parafii, w której
do tej pory był wikariuszem. Nowa sytuacja całkowicie go
zaskoczyła. Otrzymuje sygnały od członków rady parafial-
nej, że oni to sobie trochę inaczej wyobrażali. Ksiądz czuje
duży dyskomfort i nie potrafi odnaleźć się na stanowisku
proboszcza. To temat do przepracowania na superwizji, bo
superwizja pomaga w uzyskaniu lepszej świadomości swojej
roli zawodowej.

- C | Katecheta Z uczy religii od 15 lat i właśnie dobija do 40-tki. Gdzieś przysł zapał do pracy, która nie przynosi mu już takiego zadowolenia jak kiedyś. Od jakiegoś czasu bierze udział w kursach doszkalających, aby podnieść swoje kwalifikacje, ale praca nadal go nie satysfakcjonuje. To również temat na spotkanie z superwizorem, bo superwizja sprzyja wzrostowi zadowolenia z pracy i jest profilaktyką wypalenia zawodowego.
- D | Ksiądz V zauważył, że ma coraz mniej czasu i coraz więcej zadań. Ciągłe z czymś nie potrafi zdążyć. To także temat superwizyjny, bo superwizja wpływa na wzrost jakości i wydajności pracy.
- E | Lider grupy poprowadził trudną rozmowę, po której wyszedł całkowicie rozbity. Umówił się na kolejne spotkanie, ale obawia się, że spotkanie skończy się niczym. To też temat na superwizję, bo superwizja, bazując na zasobach superwizanta, pomaga znajdować nowe rozwiązania.
- F | W trakcie przygotowywania pikniku parafialnego powstał ostry konflikt między dyrygentem chóru parafialnego, liderem młodzieżowym, katechetą i przewodniczącą komisji diakonijnej. Zauważono, że dzieje się tak często, gdy te grupy mają coś razem przygotować. Postanowiono przyjrzeć się, jak wygląda proces przygotowania spotkania i komunikacja między grupami. To dobry temat na superwizję zespołu, bo superwizja pozwala zreflektować, jak działa instytucja/parafia.

Jak przebiega superwizja?

Superwizja to spotkanie i rozmowa. Wszystkich uczestników superwizji obowiązuje klauzula poufności, tak samo jak uczestników rozmów duszpasterskich obowiązuje tajemnica rozmowy duszpasterskiej. Dotyczy to zarówno superwizora, jak i superwizantów. W zachowaniu poufności obowiązują takie same reguły jak w innych zawodach pomocowych. Nie oznacza to jednak, że uczestnik superwizji musi „milczeć jak grób” – może mówić o tym, czego sam doświadczył i co odkrył o sobie samym.

Superwizja najczęściej jest procesem i nie kończy się na jednym spotkaniu. Gdy chodzi o superwizję indywidualną, najczęściej na pierwszym spotkaniu zapada decyzja o kontynuacji i liczbie spotkań. W superwizji grupowej i zespołowej najczęściej z góry jest przewidziana liczba spotkań (tzw. sesji).

Superwizja może mieć trzy formy, biorąc pod uwagę jej uczestników: indywidualną, grupową i zespołu.

Superwizja indywidualna to spotkania w cztery osoby superwizanta z superwizorem. Zazwyczaj jedno spotkanie trwa około 60 minut. Tematem superwizji indywidualnej są zagadnienia, które przynosi sam superwizant. Mogą to być problemy, jakie ma w swojej działalności kościelnej, sytuacje, które sprawiają mu trudność, napięcia w komunikacji ze swoimi współpracownikami, podwładnymi lub przełożonymi, nastawienie do pracy, szczególnie niezadowolenie z niej. Superwizja indywidualna może także służyć zastanowieniu się nad dalszym rozwojem swojej służby w Kościele.

Kanwą rozmowy są rzeczywiste wydarzenia, rozmowy, które zostały przeprowadzone, prawdziwe historie związana z superwizantem, sytuacje, w których uczestniczył osobiście. Dlatego często superwizant przynosi na spotkanie spisane materiały: opis sytuacji, przeprowadzoną rozmowę, wspomnienia itp.

Superwizja indywidualna daje możliwość stworzenia większego poczucia bezpieczeństwa i zaufania, co ma związek z zachowaniem poufności rozmowy. Dzięki temu możliwy jest większy komfort w omawianiu relacji z innymi.

Superwizja zespołu to spotkanie, w którym bierze udział grupa osób współpracujących ze sobą na co dzień. Jedna sesja trwa zazwyczaj 90 minut. Superwizja zespołu, np. rady parafialnej, grupy diakonijnej, pomocna jest w:

- polepszaniu działań zespołu przez refleksję konkretnych przypadków z codziennej pracy, prezentowanych przez członków grupy,
- przepracowywaniu interakcji zachodzących w grupie oraz konfliktów, zarówno tych otwartych, jak też ukrytych,
- przeanalizowaniu zadań, kompetencji i pełnionych ról w zespole, także zawodowych.

Superwizja zespołu najczęściej jest potrzebna, gdy w zespole są napięcia i problemy komunikacyjne. Często są w niej obecne osoby będące w zależności służbowej (przełożeni i podwładni), a uczestnicy biorący w niej udział robią to częściowo z obowiązku. Trudnością, a jednocześnie korzyścią jest to, że sytuacje w czasie

sesji są bliskie realnym sytuacjom w pracy parafialnej. Partnerzy interakcji i konfliktów są na miejscu, a interakcje i konflikty w grupie są tożsame z tymi, które występują w czasie wykonywania swoich zadań.

Superwizja grupowa różni się od zespołowej tym, że uczestnicy pochodzą z różnych instytucji, parafii lub struktur organizacyjnych i na co dzień ze sobą nie współpracują. Superwizja grupowa może skupiać osoby z jednej instytucji, ale z różnych działów, które nie są powiązane zależnościami służbowymi. Dlatego ta forma superwizji może być śmiało wykorzystywana w kontekście parafii posiadających dużą strukturę organizacyjną. W takim spotkaniu uczestniczy od 5 do 10 osób i z reguły trwa ono około 90 minut. Jego tematyka może być różna. Najczęściej jest to tzw. studium przypadku, czyli wspólna refleksja nad konkretną trudną sytuacją. Tematy poruszane w superwizji grupowej dotyczą zarówno pojedynczych osób, jak i wszystkich jej uczestników.

Mocną stroną superwizji grupowej jest to, że uczestnicy z reguły nie znają się, ale mają doświadczenia w tych samych lub podobnych zawodach czy obszarach, dzięki czemu łatwiej im okazywać swoje słabe i mocne strony, gdyż relacje, jakie zostają przez nich nawiązane w grupie, nie mają swojej historii. Wcześniejsza nieznamość pomaga także w poszukiwaniu alternatywnych rozwiązań, ponieważ osoby te pochodzą z innych kontekstów organizacyjnych lub innych instytucji, placówek, diecezji, parafii itd.

Do kogo na superwizję?

To ważne pytanie: do kogo pójść na superwizję albo jakiego superwizora zaprosić? Jak wcześniej zostało wspomniane, superwizja stała się odrębną dyscypliną, dlatego superwizję w kontekście parafialnym może przeprowadzić każdy certyfikowany superwizor, niezależnie z jakiej dyscypliny pomocowej się wywodzi. Przy wyborze superwizora ważne są dwa aspekty.

Po pierwsze, czy konkretny superwizor podejmie się prowadzenia superwizji w danej instytucji kościelnej czy danej grupie. Superwizor musi znać kontekst pracy, działania i wartości danej instytucji kościelnej, a także orientować się w zasadach wiary danego Kościoła, albo musi ten kontekst poznać. Takie kompetencje posiadają superwizorzy akredytowani przez Towarzystwo Poradnictwa i Psychologii Pastoralnej i Psychologii Pastoralnej.

Strona Towarzystwa Poradnictwa i Psychologii Pastoralnej w Polsce - lista certyfikowanych superwizorów

Po drugie, superwizor nie może być powiązany ani z osobami, z którymi przeprowadza superwizję, ani ze strukturą, w której jest ona prowadzona. Superwizorem nie może być ani członek rodziny superwizanta, ani osoba pozostająca z nim w zależności służbowej.

W realiach Kościoła ewangelicko-augsburskiego znalezienie równowagi między tym, że superwizor powinien być zaznajomiony ze środowiskiem kościelnym, w którym prowadzi superwizję, a tym, że powinien być niepowiązany z superwizantami/superwizantkami może być trudne. Z jednej strony sam superwizor musi

podjąć decyzję, czy może prowadzić superwizję w danej parafii, z drugiej – superwizant lub osoba zlecająca superwizję zespołu musi rozemnać, czy można temu superwizorowi zaufać.

Towarzystwo Poradnictwa i Psychologii Pastoralnej w Polsce współpracuje z Centrum Mediacji i Poradnictwa Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP i prowadzi listę rekomendowanych, certyfikowanych superwizorów. Każdy z nich jest przygotowany nie tylko do prowadzenia superwizji, ale także może doradzić, jak wybrać superwizora, który będzie pomocny w danej sytuacji.

Koszty superwizji

Superwizja, w odróżnieniu od duszpasterstwa, jest płatna. Czasami koszt jest ustalony z góry (szczególnie przy superwizji zespołu), a czasami na pierwszym spotkaniu (głównie dotyczy to superwizji indywidualnej), ale zawsze jest on ustalany indywidualnie z osobą prowadzącą superwizję.

Koszty superwizji indywidualnej najczęściej ponosi superwizant, choć w naszym Kościele są instytucje, które zapewniają możliwość superwizji, za którą ta instytucja płaci. Koszty superwizji zespołu pokrywa pracodawca, a w przypadku superwizji grupowej bywa różnie.

W ramach Centrum Mediacji i Poradnictwa Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP istnieje możliwość skorzystania z jednej bezpłatnej sesji superwizyjnej w ramach tzw. konsultacji superwizyjnej (pierwszego spotkania).

Zachęta do korzystania z superwizji

Superwizja psychologiczno-pastoralna może być również dobrą propozycją jako superwizja pracy socjalnej szczególnie w instytucjach diakonijnych. Superwizja prowadzona w parafii ma także wartość dodaną dla osób w niej uczestniczących. Pomaga nie tylko w kontekście zaangażowania w parafii, ale także ma wpływ na życie zawodowe w swojej specjalności, pracy.

Superwizja nie jest metodą wsparcia tylko w rozwiązywaniu problemów i w sytuacjach kryzysowych, ale służy też refleksji nad przyszłością, np. wtedy, gdy w parafii poszukuje się nowych dróg rozwoju albo chce się spojrzeć z szerszej perspektywy na możliwości, które się przed nią otwierają.

Mediacja

Dopóki ludzie chcą rozmawiać, jest wiele możliwości, by sobie poradzić z sytuacjami trudnymi, w tym konfliktowymi. Dobra i rzeczowa rozmowa możliwa jest tak długo, dopóki strony mają dystans do sprawy umożliwiającą poszukiwanie konstruktywnego rozwiązania satysfakcjonującego każdą z nich. Rada parafialna może zawsze zaprosić superwizora lub jakiegoś moderatora z zewnątrz, by móc przedyskutować wszystkie stanowiska, ale to wymaga odpowiedniego przygotowania i gotowości grupy.

Bywa jednak, że sytuacja konfliktowa jest w takim momencie, gdzie strony nie są w stanie się porozumieć ani ze sobą racjonalnie rozmawiać. Wartością podobnej sytuacji jest wspólny obszar, na którym wszystkim zależy, ale nie umieją znaleźć rozwiązania

uwzględniającego potrzeby wszystkich zainteresowanych. Wówczas warto rozważyć skorzystanie z mediacji.

Na czym polega mediacja?

Mediacja jest dobrowolnym i poufnym procesem, w którym profesjonalnie przygotowana, bezstronna i neutralna osoba zwana mediatorem towarzyszy stronom w rozwiązywaniu konfliktu. Mediator pomaga określić kwestie sporne, zmniejszyć bariery komunikacyjne, opracować propozycje rozwiązań i zawrzeć porozumienie w formie ugody.

Mediacja ma określoną strukturę, która jest oparta na kilku sesjach mediacyjnych, a te są inicjowane przez mediatora na skutek zgody na mediację wyrażonej przez obie strony konfliktu. Postępowanie mediacyjne składa się z kilku sesji rozłożonych w czasie przy zachowaniu odstępów umożliwiających namysł i konsultacje, ale uwzględniających zasady procedury krótkoterminowej:

1. Spotkanie konsultacyjne.
2. Rozmowa stron.
3. Określenie kwestii spornych do rozwiązania.
4. Generowanie propozycji rozwiązania sporu.
5. Ocena możliwości rozwiązania sporu.
6. Zawarcie ugody.

Dlaczego mediacja w parafii?

- Rozpoczynając mediację, strony niczego nie ryzykują, każda z nich w każdej chwili może się wycofać.

- Poufność i prowadzenie rozmów w warunkach prywatności pozwala na otwartość, szczerłość i ochronę reputacji.
- Mediacja umożliwia obu stronom na opowiedzenie o swoich przeżyciach, wyrażenie własnych uczuć oraz nazwanie potrzeb w atmosferze poufności, spokoju, akceptacji.
- Mediacja pozwala na osiągnięcie stosunkowo szybkiego i trwałego wyniku w postaci spisane porozumienia (ugody) uwzględniającego potrzeby oraz interesy obu stron konfliktu.
- Uczestnicy mediacji chętniej stosują się do powziętych ustaleń, ponieważ sami wypracowali i uzgodnili warunki porozumienia.
- Mediacja umożliwia wybaczenie doznanych krzywd i pojednanie, daje szansę na trwałe zmiany w relacjach społecznych, a w przyszłości zapobiega sytuacjom eskalacji konfliktu.

Mediacja nie jest formą terapii ani wsparcia psychologicznego, choć poszczególne etapy pracy z konfliktem mają charakter naprawczy i poprawiają funkcjonowanie w życiu każdej

ze stron. W poszukiwaniu mediatora można zwrócić się do Centrum Mediacji i Poradnictwa naszego Kościoła, którego celem jest wspieranie polubownego rozwiązywania konfliktów w Kościele, w tym konfliktów występujących pomiędzy duchownymi, świeckimi oraz duchownymi i świeckimi. W ramach pierwszej bezpłatnej konsultacji premediacyjnej konsultant pomoże ustalić, z jakim konfliktem mamy do czynienia, podpowie, czy sprawa nadaje się do mediacji i zaproponuje mediatora z listy dostępnej w CMP.

Strona Centrum Mediacji i Poradnictwa

Do mediacji mogą skierować również władze Kościoła. Wówczas postępowanie mediacyjne staje się częścią procedur kościelnych, a zawartą ugodę zatwierdza konsystorz, którego członkowie współpracują potem z radą parafialną w zakresie jej wykonania.

Mediacja nie ma zastosowania w przypadku nadużyć o charakterze dyscyplinarnym, przemocy, uzależnień i chorób psychicznych występujących przynajmniej u jednej ze stron konfliktu. W podobnych przypadkach należy skorzystać z innego rodzaju pomocy.

ROZDZIAŁ 5

Prawo w praktyce parafialnej

Rada parafialna · 141

Rada parafialna a inne organy parafii · 165

Ochrona danych osobowych w parafii · 168

Standardy ochrony małoletnich w parafiach · 183

Ostatni rozdział poświęcony jest zagadnieniom prawnym związanym z funkcjonowaniem rady parafialnej, w którym omówione zostały: skład i wybory do rady i innych organów parafii, jej kompetencje, zagadnienie nadzoru nad radą oraz obowiązki wynikające z Regulaminu Ochrony Danych Osobowych Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP oraz Standardów Ochrony Małoletnich. Treść rozdziału odzwierciedla stan prawny na dzień 31 sierpnia 2024 roku i stanowi swego rodzaju kompendium wiedzy niezbędnej dla każdego członka rady parafialnej.

Rada parafialna

Rada parafialna, wybrana przez Zgromadzenie Parafialne i zatwierdzona przez radę diecezjalną, jest organem zarządzającym parafią o charakterze wykonawczym. Jest to konsekwencją tego, że parafia, na mocy art. 7 ust.1 ustawy z 13 maja 1994 roku o stosunku Państwa do Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w Rzeczypospolitej Polskiej (dalej: ustawa KEA) i § 3 ust. 1 Zasadniczego Prawa Wewnętrzznego (dalej: ZPW) posiada osobowość prawną. Natomiast osoba prawna, zgodnie z art. 38 Kodeksu cywilnego (dalej: KC), działa przez wchodzące w jej skład organy.

Skład rady parafialnej ma charakter mieszany, należą do niej członkowie z urzędu i ci pochodzący z wyboru. Członkami z urzędu są: proboszcz oraz pozostali duchowni służący w parafii, a więc proboszcz pomocniczy, wikariusze i diakoni oraz przedstawiciel katechetów uczących religii w szkołach na terenie parafii, wskazany przez radę parafialną. W skład rady parafialnej wchodzi członkowie z wyboru w liczbie od 6 do 25, którzy zostali wybrani przez zgromadzenie parafialne. W małych

Akty prawa państwowego są dostępne na stronie: www.sejm.gov.pl.

Ustawa o stosunku Państwa do Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w Rzeczypospolitej Polskiej

Zasadnicze Prawo Wewnętrzne

Kodeks cywilny

parafiach możliwe jest zmniejszenie liczby członków z wyboru do 4 na podstawie decyzji konsystorza podjętej z własnej inicjatywy lub wydanej na wniosek rady diecezjalnej.

Regulamin
parafialny

Kadencja rady, zgodnie z § 32 Regulaminu Parafialnego w zw. z § 35 ZPW, trwa 5 lat i jest liczona od dnia jej wprowadzenia przez biskupa diecezjalnego lub upoważnionego przez niego duchownego. Upoważnienie takie powinno mieć charakter pisemny. Zgodnie z § 10 ust. 2 ZPW rada sprawuje swoją funkcję do czasu jej przejęcia przez nowo wybraną radę.

Posiedzenia rady parafialnej odbywają się co najmniej raz na kwartał i zwoływane są przez prezesa rady z własnej inicjatywy, przez wiceprezesa działającego na podstawie upoważnienia Prezesa oraz w terminie 14 dni na wniosek 1/3 członków Rady.

Na pierwszym posiedzeniu rada wybiera, w głosowaniu tajnym, prezydium, w skład którego wchodzi: prezes, wiceprezes, sekretarz i skarbnik. Jeśli w parafii zostało utworzone stanowisko proboszcza pomocniczego, wchodzi on w skład prezydium z mocy samego prawa i pełni funkcję zastępcy proboszcza. Prezydium przygotowuje projekty uchwał na posiedzenia rady oraz podejmuje uchwały w sprawach niecierpiących zwłoki, które podlegają zatwierdzeniu na najbliższym posiedzeniu.

Rada parafialna podejmuje decyzje w drodze uchwał przyjmowanych w drodze głosowania. Dla ważności uchwały w posiedzeniu

rady musi uczestniczyć co najmniej minimalna liczba członków rady, określona w przepisach kościelnych, a kworum wymaga obecności co najmniej połowy członków rady. Przepis § 34 ust. 2 Regulaminu Parafialnego wymaga, aby uchwały zapadały bezwzględną większością głosów, co oznacza, że liczba głosów za musi być większa od sumy głosów przeciw i wstrzymujących się (aby wniosek został przyjęty, liczba osób popierających go musi stanowić więcej niż 50% wszystkich głosów). Członek rady parafialnej nie może głosować w sprawach, które dotyczą jego osobiście lub najbliższej rodziny na skutek konfliktu interesów; w takim przypadku powinien się on wstrzymać od głosu. Gdyby jednak głos został oddany, jest on nieważny. Takie rozwiązanie służy niedopuszczeniu do wykorzystywania funkcji członka rady do czerpania korzyści majątkowych.

Z posiedzenia rady sporządzany jest protokół, który podlega zatwierdzeniu na kolejnym posiedzeniu. Protokół podpisują proboszcz i sekretarz, ewentualnie wiceprezes lub inny członek rady wyznaczony do protokołowania. Zgodnie z § 34 ust. 4 Regulaminu Parafialnego dopuszczalne jest sporządzenie wyciągu z protokołu, który obejmuje uchwałę lub uchwały. Wyciąg podpisany przez proboszcza i sekretarza lub w ich zastępstwie innych członków rady i opatrzony pieczęcią parafialną ma moc dowodową, tj. przyjmuje się określone w treści wypisu faktu za stwierdzone.

Paragraf 33 ust. 2 regulaminu dopuszcza możliwość wyboru na prezesa rady parafialnej osoby świeckiej. W takim przypadku możliwe jest określenie w drodze uchwały podziału kompetencji

pomiędzy proboszczem a prezesem rady. Taka uchwała nie może jednak w żaden sposób ograniczać kompetencji proboszcza wynikających z prawa kościelnego. Prezes rady zobowiązany jest do czuwania nad wykonaniem podjętych uchwał, a więc podejmowania wszelkich czynności technicznych i organizacyjnych niezbędnych do ich wykonania.

W posiedzeniach rady parafialnej mogą brać udział zaproszeni przez prezesa goście a także członkowie kościelnych władz zwierzchnich: rady diecezjalnej i konsystorza z własnej inicjatywy lub na zaproszenie. Osoby niebędące członkami rady nie mają prawa głosu. Jeśli w posiedzeniu rady bierze udział biskup Kościoła lub właściwy biskup diecezjalny, może on przewodniczyć jej obradom. Decyzja ta ma charakter uznaniowy i może być przekazana radzie przed planowanym posiedzeniem.

Reprezentacja parafii

Prezes rady reprezentuje radę parafialną, a nie parafię, ponieważ reprezentowanie parafii stanowi uprawnienie proboszcza. Zatem jeśli prezesem rady jest osoba świecka, jej uprawnienia związane z reprezentacją ograniczają się zasadniczo do reprezentowania rady na uroczystościach i spotkaniach okolicznościowych. Proboszcz będący równocześnie prezesem rady parafialnej łączy oba elementy reprezentacji, a więc reprezentowanie również na zewnątrz parafii oraz rady.

Ustawa KEA, w art. 9 ust. 1 pkt 3, wśród organów parafii wymienia proboszcza, co oznacza, że w relacjach zewnętrznych z podmio-

tami niekościelnymi proboszcz reprezentuje parafię, w tym m.in. podpisuje umowy i wnioski.

Kompetencje rady parafialnej

Kompetencje te zostały określone w § 21 Regulaminu Parafialnego. Część z nich ma charakter stricte związany z podstawowym celem działania parafii, a więc działalnością religijną (§ 21 pkt a–f), a pozostałe mają wymiar formalnoprawny. W tym miejscu zostaną umówione kompetencje rady o charakterze formalnoprawnym.

Wybory

Do kompetencji rady parafialnej, zgodnie z § 21 ust. 1 pkt g Regulaminu Parafialnego, należy przygotowanie i przeprowadzenie wyborów do władz parafialnych, wyborów proboszcza i proboszcza pomocniczego oraz delegatów do synodu diecezjalnego, a także sporządzanie, uzupełnianie i weryfikowanie listy wyborców oraz podział parafii na okręgi wyborcze.

Podział na okręgi wyborcze stanowi konsekwencję istnienia w parafii filiałów, które zgodnie z § 4 pkt 2 Regulaminu Parafialnego mogą być tworzone dla usprawnienia funkcjonowania parafii oraz opieki duszpasterskiej. Filiał jest tworzony i znoszony przez radę diecezjalną z własnej inicjatywy lub na wniosek rady parafialnej.

Prowadzenie listy wyborców

Rada parafialna, do 1 marca każdego roku kalendarzowego, jest zobowiązana do sporządzenia lub zaktualizowania listy wyborców.

Choć termin ten ma charakter jedynie instrukcyjny, a więc jego przekroczenie nie niesie za sobą żadnych bezpośrednich skutków prawnych, to jego niedochowanie może stanowić jeden z elementów oceny prawidłowości pracy rady parafialnej.

W przypadku wyborów do władz parafialnych, proboszcza i proboszcza pomocniczego i delegatów do synodu diecezjalnego aktualna lista wyborców jest zatwierdzana przez radę diecezjalną co najmniej na dwa tygodnie przed planowanym terminem wyborów. Lista zawiera podstawowe dane wyborcy: imię i nazwisko, datę urodzenia oraz adres zamieszkania. Do umieszczenia na liście wyborców konieczne jest opłacenie przez parafianina bądź parafiankę składki kościelnej za rok ubiegły, w ostatecznym terminie określonym przez radę, który nie może jednak być późniejszy niż 31 stycznia.

Wybory do rady parafialnej i pozostałych władz parafialnych

Termin wyborów i same wybory przygotowuje ustępująca rada parafialna w porozumieniu z biskupem diecezjalnym. Choć głos biskupa diecezjalnego ma jedynie charakter doradczy, to powinien zostać uwzględniony, ponieważ to on przewodniczy wyborczemu zgromadzeniu parafialnemu.

Wybory powinny być ogłoszone co najmniej na sześć tygodni przed ich wprowadzeniem, z zastrzeżeniem, że pierwsze ogłoszenie powinno zostać dokonane w siódmą niedzielę przed dniem wyborów. Kolejne ogłoszenia powinny być dokonane przez trzy kolejne niedziele. Parafianie posiadający czynne prawo wyborcze zgłaszają

kandydatów do władz parafialnych co najmniej na dwa tygodnie przed planowanym terminem wyborów na ręce proboszcza lub w kancelarii parafialnej. Do zgłoszenia musi być dołączona zgoda na kandydowanie podpisana przez kandydata.

Czynne prawo wyborcze, zgodnie z § 15 ZPW, przysługuje członkom parafii, którzy ukończyli 18 lat, zostali konfirmowani, uczestniczą w nabożeństwach oraz opłacili w terminie składkę kościelną za rok ubiegły lub zostali z niej zwolnieni. Należy podkreślić, że dokonanie konwersji jest równoznaczne z konfirmacją. Przyjęty przez przepisy prawa kościelnego warunek ukończenia 18. roku życia stanowi konsekwencję przepisu art. KC, który stanowi, że pełną zdolność do czynności prawnych uzyskuje osoba pełnoletnia. Jest to o tyle istotne, że uchwały rady odnoszą skutek nie tylko na wewnętrznym forum Kościoła, ale również na zewnątrz, np. zgoda na zawarcie umowy z podmiotem niekościelnym.

Bierne prawo wyborcze, a więc prawo do bycia wybranym do rady, posiadają osoby, które nieprzerwanie od trzech lat posiadają czynne prawo wyborcze, ukończyły 21 lat oraz biorą udział w życiu kościelnym i przystępują do Stołu Pańskiego. W odniesieniu do osób, które zmieniają przynależność parafialną, do okresu trzech lat wlicza się okresy posiadania czynnego prawa wyborczego w poprzednich parafiach.

Zgłoszenia kandydatów weryfikuje i uzupełnia ustępująca rada parafialna. Lista kandydatów, których powinno być więcej niż miejsc do obsadzenia w radzie, ogłaszana jest, zgodnie z § 21a

Regulaminu Parafialnego, w niedzielę poprzedzającą dzień wyborów. Zebraniu wyborczemu przewodniczy biskup diecezjalny lub upoważniona przez niego osoba; jeśli warunek ten nie zostanie spełniony, zebranie należy uznać za niebyłe, a uchwały na nim podjęte za nieważne. Z członków zebrania wybierany jest w sposób jawny sekretarz oraz komisja skrutacyjna, licząca od 3 do 10 osób. W skład komisji skrutacyjnej nie może wchodzić osoba kandydująca w wyborach.

Wybory do rady parafialnej są ważne niezależnie od liczby parafian biorących udział w zebraniu wyborczym i są przeprowadzane w głosowaniu tajnym. Liczbę miejsc mandatowych, zgodnie z § 23 pkt 2 regulaminu, określa rada. Wyborca dokonuje wyboru przez postawienie znaku x przy nazwisku osoby, na którą oddaje głos; może zagłosować na kilku kandydatów, jednak ich liczba nie może być większa niż miejsc mandatowych. Jeśli zakreślonych zostanie więcej nazwisk niż miejsc mandatowych ustalonych przez radę, lub na karcie wyborczej dokonano skreśleń lub dopisków, taki głos jest traktowany jako nieważny. Obliczenie głosów jest dokonywane przez komisję skrutacyjną, która sporządza i podpisuje stosowny protokół i dokonuje ogłoszenia wyniku głosowania. Wybranymi do władz parafii zostają kandydaci kolejno z najwyższą liczbą głosów aż do wyczerpania mandatów. W przypadku, gdy dwóch lub więcej kandydatów uzyskało taką samą liczbę głosów, o kolejności przesądza starszeństwo wiekiem. Biskup diecezjalny lub upoważniona przez niego osoba dokonuje ogłoszenia wyniku wyborów. Zatwierdzenie wyniku należy do kompetencji rady diecezjalnej, którego dokonuje ona na najbliższym posiedzeniu

i musi mieć miejsce nie później niż dwa tygodnie liczone od dnia wyborów, w oparciu o podpisane przez przewodniczącego zebrania i sekretarza protokoły wyborcze. Karty wyborcze należy przechowywać do momentu zatwierdzenia wyniku wyborów.

Na analogicznych zasadach przeprowadzane są wybory do komitetu parafialnego oraz komisji rewizyjnej. Należy podkreślić, że wybory do wszystkich władz parafialnych przeprowadza się jednocześnie.

Członek rady parafialnej traci mandat w przypadku utraty biernego prawa wyborczego, rezygnacji, niemożności uczestniczenia w posiedzeniach rady przez okres dłuższy niż sześć miesięcy oraz trzykrotną nieusprawiedliwioną obecność na posiedzeniu. W takim przypadku zastępowany jest przez wybranego zastępcę, natomiast w przypadku braku zastępców skład rady ulega zmniejszeniu. Jeśli jednak skład rady jest mniejszy niż minimum określone w Regulaminie Parafialnym, wtedy rada diecezjalna ogłasza wybory uzupełniające, podejmuje uchwałę o skróceniu kadencji rady lub też występuje do konsystorza o powołanie tymczasowej rady parafialnej. Uchwały rady diecezjalnej mają charakter ostateczny i winny być podjęte nie później niż w ciągu dwóch tygodni od zajścia wydarzenia, która stanowi uzasadnienie ich podjęcia.

Członek Rady Parafialnej może zostać odwołany w czasie trwania kadencji przez zgromadzenie parafialne większością 2/3 głosów. W sytuacjach niecierpiących zwłoki, które wymagają pilnego podjęcia uchwały, gdy skład rady parafialnej jest niekompletny,

a tymczasowa rada nie została powołana, uchwałę podejmuje rada diecezjalna na wniosek proboszcza. Jest ona traktowana jako uchwała rady parafialnej.

Jeśli parafia jest podzielona na okręgi wyborcze, głosowanie odbywa się w poszczególnych okręgach na ich własne listy wyborcze na zasadach omówionych powyżej, z zastrzeżeniem, że z każdego zebrania sporządzany jest protokół wyborczy, a ponadto należy sporządzić protokół zbiorczy, co stanowi obowiązek ustępującej rady parafialnej.

Obowiązek zgłoszenia zmian w składzie rady i zaświadczenie o reprezentacji

Zasady, na których oparte są relacje pomiędzy państwem a Kościołami i związkami wyznaniowymi w Polsce, w tym Kościołem ewangelicko-augsburskim [KEA], wynikają z przepisów art. 25 Konstytucji RP i obejmują zasady: równouprawnienia wszystkich Kościołów i związków wyznaniowych, autonomii i niezależności państwa i Kościoła we własnym zakresie. Oznacza to, że Kościół jest uprawniony do samostanowienia we własnych sprawach bez jakiegokolwiek ingerencji ze strony państwa. Niemniej należy podkreślić, że jeśli działanie Kościoła wykracza poza sferę wewnętrzną, jest on zobligowany do przestrzegania przepisów prawa powszechnie obowiązującego na terenie RP, np. przepisów podatkowych czy kodeksu postępowania administracyjnego.

Ustawa o naszym Kościele szczegółowo określa relacje pomiędzy nim a państwem polskim. W tym miejscu należy zwrócić uwagę,

że jeśli jakieś kwestie nie zostały uregulowane we wspomnianej ustawie, posiłkowo – zgodnie z art. 5 ust. 1 Ustawy KEA – stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania (dalej: UGWSW), która jest aktem generalnym dla wszystkich Kościołów i związków wyznaniowych o uregulowanej sytuacji prawnej.

Ustawy z 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania

Zgodnie z art. 6 ustawy KEA, organizację wewnętrzną Kościoła określa Zasadnicze Prawo Wewnętrzne. Art. 9 ust. 1 pkt 3, stanowiąc odzwierciedlenie postanowień § 10 ust. 1 pkt 1 ZPW, wskazuje, że organami parafii są: zgromadzenie parafialne, rada parafialna i proboszcz.

Powyższe uwagi są istotne w kontekście obowiązku zgłoszenia do właściwego terytorialnie wojewody zmian w składzie rady parafialnej, w szczególności proboszcza, który zgodnie z § 42 pkt 3 Regulaminu Parafialnego jest uprawniony do reprezentowania parafii na zewnątrz oraz sposobu uzyskiwania zaświadczenia o osobowości prawnej i reprezentacji.

Chociaż obowiązek informacyjny, o którym mowa powyżej, nie wynika wprost z przepisów Ustawy KEA, to w tym przypadku znajdują zastosowanie przepisy art. 14 ust. 2 UGWSW, który stanowi: „Kościół lub inny związek wyznaniowy powiadamia w terminie 30 dni ministra właściwego do spraw wyznań religijnych i wojewodę właściwego ze względu na siedzibę kościoła lub innego

związku wyznaniowego o zmianie siedziby oraz o zmianie osób wchodzących do kierowniczych organów wykonawczych, podając ich imiona i nazwiska, obywatelstwo i miejsce zamieszkania”. Właściwy miejscowo wojewoda jest uprawniony do wystawienia dokumentu określającego zasady reprezentacji, którym rada parafialna posługuje się, działając na forum zewnętrznym.

W tym miejscu należy zwrócić uwagę na fakt, że o wydanie zaświadczenia może występować jedynie osoba uprawniona do reprezentowania kościelnej osoby prawnej lub osoba legitymująca się stosownym pełnomocnictwem. Nie jest więc nią np. wikariusz parafii czy pracownik kancelarii parafialnej działający w ramach swojej funkcji lub stanowiska. Dla charakteru dokumentu o reprezentacji istotne znaczenie ma to, że czynności prawne dokonywane na jego podstawie odnoszą skutki również wobec osób niebędących członkami Kościoła lub związku wyznaniowego na szeroko rozumianym forum zewnętrznym, które podlega regulacjom prawa powszechnie obowiązującego.

Wybory proboszcza

Konsystorz na wniosek rady parafialnej ogłasza w urzędowym organie kościelnym stanowisko proboszcza jako wakujące. Rada parafialna, wraz z wnioskiem o ogłoszenie wakansu, przekazuje radzie diecezjalnej minimalne warunki finansowe i socjalno-bytowe wynikające ze świadczenia służby przez proboszcza. Kandydaci dokonują pisemnego zgłoszenia na ręce rady parafialnej, a jego kopię przekazują do konsystorza i rady diecezjalnej.

Kandydaci na stanowisko proboszcza muszą zdać egzamin *pro ministerio* przed Kościelną Komisją Egzaminacyjną, czego potwierdzenie stanowi stosowne świadectwo, oraz służyć w Kościele przez okres co najmniej 5 lat od daty ordynacji, co potwierdza konsystorz.

Rada parafialna sporządza w porządku alfabetycznym listę kandydatów i przekazuje ją za pośrednictwem biskupa diecezjalnego do konsystorza, który dokonuje jej weryfikacji i zatwierdzenia. Od decyzji konsystorza przysługuje zainteresowanemu odwołanie do synodu w trybie przewidzianym w § 12 ZPW, tj. odwołanie jest składane za pośrednictwem konsystorza w terminie 14 dni od ogłoszenia lub doręczenia decyzji.

Kandydat ubiegający się o stanowisko proboszcza jest zobowiązany do odprawienia co najmniej jednego nabożeństwa. Termin odprawianych przez kandydatów nabożeństw, spotkań z radą parafialną i parafianami ustala biskup diecezjalny w porozumieniu z radą parafialną. Kolejność prezentacji ustalana jest losowo. Do kompetencji biskupa diecezjalnego należy ogłoszenie terminu wyborów, którym przewodniczy osobiście lub deleguje w tym celu duchownego. Ogłoszenie dokonywane jest na trzech kolejnych nabożeństwach, z zastrzeżeniem, że po raz pierwszy musi mieć miejsce nie później niż na cztery tygodnie przed planowanym terminem wyborów.

Głosowanie ma charakter tajny, poprzez postawienie znaku x przy nazwisku jednego kandydata. Do wyboru konieczne jest

uzyskanie bezwzględnej większości głosów, zatem większość taka, zgodnie z § 13 ust.2 ZPW, zostaje osiągnięta, gdy podczas głosowania liczba głosów za wnioskiem jest większa od sumy głosów przeciw i wstrzymujących się (aby wniosek został przyjęty, liczba osób popierających go musi stanowić więcej niż 50% wszystkich głosów). Do liczby głosów nie wlicza się głosów osób, które uchyliły się od głosowania, czyli oddały kartę wyborczą bez żadnych skreśleń. Jeśli żaden z kandydatów nie uzyska wymaganej większości, przeprowadza się drugie głosowanie, w którym, o ile wyrazili na to zgodę, biorą udział dwie osoby kandydujące z największą liczbą głosów. Wybrany zostaje ten kandydat, który uzyska więcej głosów.

Protokół zebrania wraz z protokołem komisji skrutacyjnej przekazywany jest niezwłocznie do konsystorza przez jego przewodniczącego. Karty wyborcze, w zapieczętowanej i zamkniętej kopercie, przechowywane są w kancelarii biskupa diecezjalnego do dnia zatwierdzenia wyniku wyborów. Zatwierdzenie to należy do wyłącznej kompetencji konsystorza; przepisy dopuszczają odwołanie od decyzji konsystorza do synodu Kościoła.

Wybory proboszcza pomocniczego

W dużych parafiach, w uzasadnionych przypadkach, zgromadzenie parafialne, na wniosek rady parafialnej uzgodniony z proboszczem, może powołać proboszcza pomocniczego, równocześnie dokładnie określając zakres jego obowiązków. Wybory proboszcza pomocniczego przeprowadzane są na zasadach analogicznych do wyborów proboszcza.

Proboszcz pomocniczy może reprezentować parafię wyłącznie na podstawie uchwały rady parafialnej w sprawach nieprzekraczających zakresu zarządu zwykłego. Uprawnienie to w żaden sposób nie ogranicza kompetencji proboszcza w zakresie reprezentowania parafii na zewnątrz.

Zarząd majątkiem

Rada parafialna, zgodnie z §21 ust. 1 pkt i Regulaminu Parafialnego, jest upoważniona do zarządzania majątkiem parafii. Pod pojęciem zarządu należy rozumieć wszelkie czynności mające na celu utrzymanie rzeczy w dotychczasowym stanie oraz zarządzanie nią, dla umożliwienia korzystania z niej i pobierania pożytków, a także zbywanie i nabywanie nieruchomości zgodnie z przepisami prawa kościelnego oraz zasadą racjonalności ekonomicznej. Należy zaznaczyć, że kompetencje rady parafialnej w zakresie nabywania, zbywania i podziału nieruchomości nie mają charakteru wyłącznego. W tym zakresie konieczna jest również uchwała zgromadzenia parafialnego oraz jej zatwierdzenie przez władzę zwierzchnią. Zarząd majątkiem obejmuje również składanie sprawozdań budżetowych oraz przygotowywanie projektów budżetu parafii, które zatwierdzane są przez zgromadzenie parafialne.

Zatrudnianie pracowników i współpracowników oraz określanie warunków służby duchownych

Szczególnym rodzajem obowiązku rady parafialnej jest podejmowanie uchwał w zakresie zatrudniania i zwalniania świeckich pracowników i współpracowników oraz ustalanie warunków pracy lub współpracy, a także ustalanie warunków służby duchownych.

Praktykanci

Ordynację na osobę duchowną w posłudze prezbitera poprzedza ukończenie wyższych studiów teologicznych, niemniej, choć prawo kościelne nie wskazuje konkretnej uczelni, na której studia te mają być ukończone, to w Polsce oznacza to obowiązek ukończenia studiów

Pragmatyka
Służbowa Kościoła
Ewangelicko-Augs-
burskiego w Rzecz-
pospolitej Polskiej

teologicznych w Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie. Studiujący teologię, których zamiarem jest w przyszłości praca w Kościele, są dodatkowo zobowiązani do uczestniczenia w kursach zorganizowanych przez kościelną jednostkę kształcenia ustawicznego (Instytut Pastoralny) a także do odbycia praktyk (I–III rok obozy młodzieżowe – § 218 Pragmatyki Służbowej [dalej PS]; IV–V rok praktyki wakacyjne w Parafii – § 219 ust. 1 PS) w minimalnym wymiarze trzech miesięcy (§ 220 PS). Studenci odbywają również praktyki katechetyczne w czasie trwania roku szkolnego (§ 222 PS).

Absolwent teologii, zamierzający podejść do pierwszego egzaminu kościelnego (*pro venia concionandi*), którego zdanie stanowi warunek konieczny ordynacji, jest zobowiązany do odbycia okresu kandydackiego, który co do zasady nie trwa dłużej niż 3 lata (por. § 224 i 226 PS). Decyzja o skierowaniu na praktykę stanowi wyłączną kompetencję biskupa Kościoła.

Parafia, w której kandydat odbywa praktykę, jest zobowiązana zapewnić mu wynagrodzenie, obowiązkowe ubezpieczenie ZUS

i mieszkanie (§ 230 PS). Z punktu widzenia formalno-prawnego kandydat na duchownego świadczy na rzecz parafii usługi, zatem stosunek prawny między nim a parafią jest regulowany albo przez umowę zlecenie lub umowę o pracę. Ta ostatnia zasadniczo winna być zawierana w przypadkach, kiedy kandydat mieszka w parafii.

Wynagrodzenie z tytułu umowy o pracę nie może być niższe niż minimalne wynagrodzenie za pracę. Od 1 lipca 2024 roku minimalne wynagrodzenie wynosiło 4300 zł brutto. Wraz z początkiem stycznia 2025 r. kwota ta wzrośnie do 4625 zł brutto. Konieczne jest monitorowanie zmian w wysokości wynagrodzenia minimalnego, które następują zwykle na początku nowego roku kalendarzowego. W przypadku takiej zmiany konieczne jest aneksowanie umowy o pracę, tak aby wynagrodzenie otrzymywane przez praktykanta nie było niższe niż wynagrodzenie minimalne.

Wynagrodzenie z tytułu umowy zlecenia powinno być tak ustalone, aby stawka godzinowa nie była niższa niż wartości przyjęte w danym roku kalendarzowym. Od 1 lipca 2024 roku minimalna stawka godzinowa dla określonych umów cywilnoprawnych wynosiła 28,10 zł brutto. Od 1 stycznia 2025 r. roku ponownie została podwyższona do 30,20 zł brutto. Podobnie, jak w przypadku umowy o pracę, konieczne jest monitorowanie zmian wysokości stawki godzinowej; jeśli stawka godzinowa zostanie podwyższona, konieczne jest aneksowanie umowy zlecenia.

Osoby duchowne

- **Diakon** – Diakon jest kierowany do parafii przez biskupa, natomiast rada parafialna jest zobowiązana do ustalenia warunków socjalno-bytowych, które ma obowiązek przedłożyć konsystorzowi do akceptacji. W praktyce oznacza to, że diakona z parafią nie łączy umowa, choć parafia jest zobowiązana do wypłaty uposażenia i zapewnienia mieszkania. Od wypłacanego uposażenia diakona odprowadza się składki do ZUS na zasadach określonych dla duchownych w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych.
- **Wikariusz** – Wikariat jest okresem pomocniczej służby w Kościele, a równocześnie czasem praktycznego przygotowania i nauki do dalszej służby. Odbywany jest pod bezpośrednim nadzorem proboszcza. Co do zasady wikariat nie powinien trwać dłużej niż 4 lata. W trzecim roku po ordynacji wikariusz jest zobowiązany do przystąpienia do II egzaminu kościelnego *pro ministerio*.

Konsystorz z własnej inicjatywy lub na wniosek rady parafialnej przydziela parafii wikariusza. Proboszcz określa wikariuszowi zakres obowiązków oraz – w porozumieniu z radą – miejsce zamieszkania (por. § 41 ZPW). Parafia przyjmująca wikariusza jest zobowiązana do przedstawienia konsystorzowi do akceptacji warunków socjalno-bytowych wikariusza. Sytuacja prawna wikariusza jest zatem analogiczna do sytuacji diakona.

- **Proboszcz** — Wzajemne prawa i obowiązki proboszcza i parafii określa Regulamin Parafialny oraz wokacja. Wokacja to szczególny rodzaj umowy zawieranej przez radę parafialną z proboszczem, który określa zasady wynagradzania i inne kwestie socjalno-bytowe. Wokacja podlega zatwierdzeniu przez konsystorz. Na jej podstawie niewątpliwie świadczona jest praca za wynagrodzeniem, co więcej, biorąc pod uwagę fakt, że proboszcz na swoje stanowisko jest wybierany – praca ta jest świadczona osobiście. Można zatem odnieść wrażenie, że wokacja nosi znamiona umowy o pracę. Niemniej praca ta nie jest świadczona pod kierownictwem, brak jest bowiem w parafii podmiotu, który mógłby wydawać proboszczowi wiążące polecenia. Stąd też brak jest trzeciego z elementów, które łącznie przesądzą o istnieniu umowy o pracę. Prawo co prawda zna przypadek, kiedy osoba świadcząca pracę jest pracownikiem, choć nie posiada ona bezpośredniego przełożonego – chodzi tu o członków zarządu spółek kapitałowych.

Charakter prawny wokacji był przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego, który w orzeczeniu z dnia 5 maja 2010 r. (I PK 201/09) stwierdził jednoznacznie, że zatrudnienie proboszcza przez parafię ewangelicko-augsburską do posług czysto religijnych nie ma charakteru pracowniczego, ponieważ status duchownego przesądza, że jest on w strukturze kościelnej podporządkowany hierarchicznie, a nie działa pod kierownictwem jak pracownik.

Pracownicy i współpracownicy świeccy

Rada parafialna może zatrudniać pracowników i współpracowników. Charakter i sposób wykonywanej pracy przesądzają o tym, czy powinna zostać zawarta umowa o pracę, czy też umowa zlecenie lub o dzieło.

Umowa o pracę

Jeśli praca wykonywana jest we wskazanym przez radę parafialną miejscu, np. w siedzibie parafii, czasie, np. od 8.00 do 16.00, i pod wskazanym kierownictwem, np. proboszcza, to konieczne jest zawarcie umowy o pracę, do której zastosowanie znajdują przepisy Kodeksu pracy.

Kodeks pracy

Umowa o pracę, zawierana w formie pisemnej, wskazuje strony umowy, rodzaj umowy, datę jej zawarcia oraz warunki pracy i płacy, a w szczególności: rodzaj pracy, miejsce jej wykonywania, wynagrodzenie za pracę odpowiadające rodzajowi pracy, ze wskazaniem składników wynagrodzenia, wymiar czasu pracy oraz dzień jej rozpoczęcia.

Z przepisów kodeksu pracy wynika, że możliwe jest zawarcie umowy na czas próbny, określony i nieokreślony. Umowę o pracę na okres próbny, nieprzekraczający trzech miesięcy, zawiera się w celu sprawdzenia kwalifikacji pracownika i możliwości zatrudnienia go w celu wykonywania określonego rodzaju pracy. Możliwe jest ponowne zawarcie umowy o pracę z tym samym pracownikiem, jeżeli pracownik ma być zatrudniony w celu wykonywania innego rodzaju pracy.

Okres zatrudnienia na podstawie umowy o pracę na czas określony, a także łączny okres zatrudnienia na podstawie umów o pracę na czas określony zawieranych między tymi samymi stronami stosunku pracy, nie może przekraczać 33 miesięcy, a łączna liczba tych umów nie może przekraczać 3. W przypadku gdy umowa na czas określony lub łączny okres trwania umów był dłuższy niż 33 miesiące, należy przyjąć, że pracownik jest zatrudniony na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony. Zastrzeżenie to nie znajduje zastosowania, jeśli pracownik jest zatrudniony w celu zastępstwa pracownika w czasie jego usprawiedliwionej nieobecności w pracy.

Umowa ulega rozwiązaniu po upływie okresu, na jaki została zawarta; możliwe jest rozwiązanie umowy za porozumieniem stron, za wypowiedzeniem – przez pracodawcę lub pracownika. Jeśli stroną wypowiadającą jest pracodawca, konieczne jest wskazanie konkretnych i rzeczywistych powodów jej wypowiedzenia; niewystarczające jest powołanie się na popularne sformułowanie „niespełnienie oczekiwań pracodawcy”. Należy także pamiętać, że fakt osiągnięcia wieku emerytalnego przez pracownika nie może stanowić uzasadnienia rozwiązania umowy o pracę przez pracodawcę.

Okres wypowiedzenia umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony i umowy o pracę zawartej na czas określony jest uzależniony od okresu zatrudnienia u danego pracodawcy i wynosi:

1. 2 tygodnie, jeżeli pracownik był zatrudniony krócej niż 6 miesięcy;

2. 1 miesiąc, jeżeli pracownik był zatrudniony co najmniej 6 miesięcy;
3. 3 miesiące, jeżeli pracownik był zatrudniony co najmniej 3 lata.

Pracownicy w okresie przedemerytalnym podlegają szczególnej ochronie; pracodawca nie może wypowiedzieć umowy o pracę pracownikowi, któremu brakuje nie więcej niż 4 lata do osiągnięcia wieku emerytalnego, jeżeli okres zatrudnienia umożliwia mu uzyskanie prawa do emerytury z osiągnięciem tego wieku.

Artykuł 52 Kodeksu pracy przewiduje również szczególny tryb rozwiązania umowy bez wypowiedzenia z winy pracownika. Pracodawca może rozwiązać umowę o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownika w przypadku:

1. ciężkiego naruszenia przez pracownika podstawowych obowiązków pracowniczych;
2. popełnienia przez pracownika w czasie trwania umowy o pracę przestępstwa, które uniemożliwia dalsze zatrudnianie go na zajmowanym stanowisku, jeżeli przestępstwo jest oczywiste lub zostało stwierdzone prawomocnym wyrokiem;
3. zawinionej przez pracownika utraty uprawnień koniecznych do wykonywania pracy na zajmowanym stanowisku.

Rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownika nie może nastąpić po upływie jednego miesiąca od uzyskania przez pracodawcę wiadomości o okoliczności uzasadniającej roz-

wiązanie umowy. Pamiętać jednak należy, że jest to tryb szczególny, stąd też powinien być stosowany jedynie wyjątkowo i tylko jeśli działanie pracownika stanowi jego rzeczywiste uzasadnienie. W przypadku wniesienia pozwu do sądu pracy przez zwolnionego pracownika, ciężar dowodu spoczywa na pracodawcy, a praktyka orzecznicza pozwala na stwierdzenie, że sąd często przywraca takiego pracownika do pracy.

Umowa zlecenie

Umowa zlecenia jest umową cywilnoprawną, którą regulują przepisy art. 734–751 Kodeksu cywilnego. W ramach tej umowy biorący zlecenie zobowiązuje się dokonać określonej czynności prawnej dla dającego zlecenie. Przykładem takiej czynności prawnej może być zlecenie na prowadzenie księgowości parafii.

Kodeks cywilny

Umowa zlecenie jest często wykorzystywana jako zamiennik umowy o pracę, co wynika z większej swobody w zawieraniu i rozwiązywaniu umowy. Umowa zlecenie różni się od umowy o pracę przede wszystkim tym, że biorący zlecenie przy świadczeniu określonych czynności prawnych samodzielnie organizuje odpowiednie działania niezbędne do jego wykonania.

Umowa zlecenie jest określana jako umowa starannego działania, a więc niekoniecznie musi prowadzić do określonego rezultatu. Zawierana jest na dowolny okres lub na czas określony. Co do zasady, może być wypowiedziana w każdym momencie.

Umowa o dzieło

Umowa o dzieło jest umową cywilnoprawną, którą regulują przepisy art. 627–646 Kodeksu cywilnego.

Umowa ta jest zawierana pomiędzy zlecającym dzieło i przyjmującym zamówienie. Przyjmujący zlecenie zobowiązuje się do wykonania oznaczonego dzieła, natomiast zlecający – do zapłaty określonego w umowie wynagrodzenia. Przedmiotem umowy o dzieło muszą być czynności dające konkretny, namacalny rezultat – zarówno materialny, np. wykonanie stołu czy krzeseł, jak i niematerialny, np. zaprojektowanie strony internetowej. Przedmiotem umowy o dzieło może być wytworzenie przedmiotów bądź ich przerobienie oraz naprawa przedmiotów już istniejących.

Zasadnicza różnica pomiędzy umową o dzieło a umową zlecenie polega na odpowiedzialności za jej wykonanie. W ramach umowy o dzieło jej wykonawca odpowiada za rezultat swojej pracy, natomiast w przypadku umowy zlecenia zleceniobiorca zobowiązuje się jedynie do należytego wykonania czynności zawartej w umowie, nie biorąc odpowiedzialności za jej ostateczny efekt. Podobnie wygląda sprawa reklamacji. Co do umowy o dzieło to zleceniodawca ma szerokie uprawnienia w zakresie reklamacji, natomiast umowa zlecenie nie daje takiego prawa.

Wynagrodzenie z tytułu umowy o dzieło nie podlega żadnym formalno-prawnym ograniczeniom, zatem jest swobodnie ustalana przez strony umowy.

Zasady wypowiedzenia umowy o dzieło muszą zostać w niej określone; w szczególności warto uwzględnić sposób jej wypowiedzenia, jeśli wykonawca realizuje umowy niezgodnie z jej treścią bądź nie dochowuje umówionych terminów.

WAŻNE: zgodnie z § 36 Regulaminu Parafialnego świecki członek rady parafialnej nie może być zatrudniony przez parafię, pobierać od niej innych świadczeń, jak tylko zwrot kosztów podróży w sprawach służbowych parafii i Kościoła, ani zawierać z parafią umów o charakterze odpłatnym. Zatem nie jest możliwe zawarcie z nim umowy o pracę, zlecenia, czy o dzieło. Prawodawca kościelny dopuszcza odstępianie od tej zasady na podstawie pisemnej zgody rady diecezjalnej. Od jej decyzji zainteresowanemu przysługuje odwołanie do konsystorza. Decyzja konsystorza ma charakter ostateczny.

Pozostałe kompetencje rady parafialnej

Rada parafialna z własnej inicjatywy lub na wniosek władz kościelnych, na podstawie § 21 ust. 1, pkt l Regulaminu Parafialnego, powołuje komisje parafialne, grupy robocze lub zespoły, zgodnie z potrzebami parafii. Podmioty te mają charakter doradczy. Do kompetencji rady, w związku z § 21 ust. 1, pkt m, należy również przedstawienie władzom kościelnym wniosków w sprawach kościelnych wraz z uzasadnieniem.

Rada parafialna a inne organy parafii

Do kompetencji zgromadzenia parafialnego należy zatwierdzanie rocznych sprawozdań proboszcza i rady parafialnej, zatwierdzanie

sprawozdań finansowych oraz budżetu parafii, przygotowanych przez radę oraz udzielanie radzie absolutorium.

W parafiach o dużej liczbie członków możliwe jest powołanie komitetu parafialnego. Jest on powoływany przez zgromadzenie parafialne na wniosek rady parafialnej lub członków zgromadzenia parafialnego. Nie została określona liczba członków, która jest niezbędna do złożenia takiego wniosku, niemniej zastosowana w przepisie § 17 ust. 1 Regulaminu liczba mnoga wskazuje, że musi być ich co najmniej dwóch. Komitet parafialny przejmuje kompetencje zgromadzenia parafialnego w zakresie zatwierdzania rocznych sprawozdań proboszcza i rady, zatwierdzania sprawozdań finansowych oraz budżetu parafii przygotowanych przez radę, udzielania radzie absolutorium, prowadzenia przez parafię działalności gospodarczej, zakładania lub udziału w fundacjach oraz zaciągania pożyczek (por. § 18 Regulaminu Parafialnego).

Komisja rewizyjna, zgodnie z § 40 Regulaminu, jest wybierana przez zgromadzenie parafialne i składa się z 3–5 członków. Do jej kompetencji należy w szczególności:

1. kontrola, co najmniej raz do roku, księgowości parafialnej, parafialnej działalności gospodarczej, innych wyodrębnionych jednostek, ksiąg metrykalnych i działalności kancelarii parafialnej,
2. sprawdzanie zgodności wydatków parafialnych z preliminarzem budżetowym, zatwierdzonym przez zgromadzenie parafialne i z uchwałami rady parafialnej,
3. ocenianie działalności rady parafialnej i zgłaszanie na zgro-

madzeniu parafialnym wniosku w sprawie udzielenia radzie absolutorium,

4. zgłaszanie wniosków z wyników kontroli władzom parafialnym,
5. przekazywanie wniosków pokontrolnych radzie diecezjalnej, w wypadku gdy władze parafialne pozostawiają je bez uwzględnienia i wyjaśnienia dłużej niż przez dwa miesiące (por. § 41 Regulaminu).

W parafiach, w których funkcjonują filiały i powołana jest rada filiału, rada parafialna nadzoruje i kontroluje działalność rad filiałów znajdujących się na terenie parafii, a przewodniczący rady filiału jest zobowiązany do składania sprawozdań z działalności rady filiału przed radą parafialną (por. § 39 ust. 3–4 Regulaminu Parafialnego).

Nadzór nad radą parafialną

Bezpośredni nadzór na działalnością rady parafialnej sprawuje rada diecezjalna. W przypadku naruszenia przez radę przepisów prawa kościelnego, niewykonywania zarządzeń władz kościelnych lub też innej działalności, która jest szkodliwa dla Kościoła, rada diecezjalna może udzielić radzie parafialnej pouczenia, zawiesić wykonanie uchwały, składając równocześnie wniosek do konsystorza o jej uchylenie, lub wystąpić do konsystorza z wnioskiem o rozwiązanie rady parafialnej.

Konsystorz natomiast może z własnej inicjatywy lub na wniosek rady diecezjalnej udzielić radzie parafialnej upomnienia,

uchylić uchwałę rady parafialnej, a także ją rozwiązać. Decyzja konsystorza ma charakter ostateczny, zatem nie przysługuje od niej odwołanie.

Ochrona danych osobowych w parafii

Regulamin Ochrony Danych Osobowych Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego (RODO KEA) w Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 23 kwietnia 2018 r., przyjęty Uchwałą Rady Synodalnej nr RS/XIV/12/1/2018, określa szczegółowe zasady ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych w Kościele.

Regulamin Ochrony Danych Osobowych Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w Rzeczypospolitej Polskiej

Kościół przetwarza dane osobowe w związku z pełnionymi funkcjami statutowymi, korzystając przy tym z autonomii oraz niezależności gwarantowanej w szczególności przez art. 25 ust. 5 i art. 53 ust. 7 Konstytucji RP oraz ustawę KEA z dnia 13 maja 1994 r.

Ustawa o stosunku Państwa do Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w Rzeczypospolitej Polskiej

Przetwarzanie danych osobowych przez kościelnych administratorów danych osobowych (parafię), w tym szczególnych kategorii danych osobowych określonych w obowiązujących przepisach prawa, w szczególności dotyczących przekonań religijnych, jest niezbędne do realizacji przez Kościół funkcji statutowych.

Konstytucja RP

Podstawowe definicje odnoszące się do ochrony danych osobowych:

- „dane osobowe” oznaczają informacje o zidentyfikowanej lub możliwej do zidentyfikowania osobie fizycznej („osobie, której dane dotyczą”); możliwa do zidentyfikowania osoba fizyczna to osoba, którą można bezpośrednio lub pośrednio zidentyfikować, w szczególności na podstawie identyfikatora takiego jak imię i nazwisko, numeru identyfikacyjnego, danych o lokalizacji lub identyfikatorze internetowym;
- „zbiór danych” oznacza uporządkowany zestaw danych osobowych dostępnych według określonych kryteriów, niezależnie od tego, czy zestaw ten jest scentralizowany, zdecentralizowany czy rozproszony funkcjonalnie lub geograficznie, w szczególności zbiorami danych są:
 - » kartoteka parafialna oraz księgi metrykalne;
 - » księgi metrykalne (Księga Urodzeń i Chrztów, Księga Ślubów, Księga Zgonów i Pogrzebów);
 - » dokumenty parafialne, takie jak: Kartoteka Parafialna, Księga Konfirmantów, Księga Wstąpień i Wystąpień, Księga Zapowiedzi Małżeńskich, Księga Odwiedzin i Komunii Domowych, księgi pomocnicze dla zgłaszanych chrztów, ślubów, pogrzebów, modlitw przyczynnych i wspomnień, Kronika Parafialna, protokoły wstąpień do Kościoła i wystąpień, zbiory odpisów metryk chrztów, poświadczeń albo kopii wydanych odpisów metryk chrztów z zaznaczeniem celu wydania, kart zgonów, dyspens na ślub wyznaniowo mieszany i osób rozwiedzionych,

- zaświadczeń Urzędu Stanu Cywilnego stwierdzających brak przeszkód zawarcia małżeństwa;
- » dokumentacji cmentarnej, w części zawierającej dane osób żyjących;
- „administrator” oznacza jednostkę organizacyjną Kościoła, w tym przypadku parafię, która samodzielnie lub wspólnie z innymi ustala cele i sposoby przetwarzania danych osobowych (§ 1 ust. 5, pkt 1–4 Regulaminu Ochrony Danych Osobowych Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 23 kwietnia 2018 r., dalej: RODO KEA).

Rozpowszechnianie wizerunku wymaga zezwolenia osoby na nim przedstawionej. Zezwolenie nie jest wymagane, jeśli zachodzi jeden z poniższych warunków:

- » osoba ta jest duchownym Kościoła, a wizerunek utrwalono w związku z pełnieniem urzędu kościelnego;
- » osoba ta jest powszechnie znana, a wizerunek utrwalono w związku z pełnieniem przez nią funkcji publicznych, w szczególności kościelnych, politycznych, społecznych lub zawodowych;
- » osoba ta stanowi jedynie szczegół całości, takiej jak nabożeństwo, zgromadzenie, krajobraz lub publiczna impreza;
- » osoba ta otrzymała umówioną zapłatę za pozowanie (§ 2 ust. 4 RODO KEA).

Prawodawca kościelny zdecydował się na zamieszczenie tego przepisu, tak aby uniknąć wątpliwości w zakresie interpre-

tacji przepisów o ochronie danych osobowych, w związku z powszechną obecnie praktyką publikowania zdjęć z nabożeństw czy innych wydarzeń kościelnych na stronach internetowych czy w portalach społecznościowych.

W związku z inną powszechną praktyką polegającą na transmitowaniu – czy też utrwalaniu – nabożeństwa w środkach masowego przekazu lub przez Internet (wideo, audio), konieczne jest – na mocy § 2 ust. 5 RODO KEA – poinformowanie o tym fakcie zebranych w formie ogłoszenia, w celu umożliwienia im opuszczenia budynku lub jego części, gdzie nastąpi utrwalenie lub transmitowanie.

Przetwarzanie danych osobowych

Dane osobowe muszą być:

1. przetwarzane zgodnie z prawem, rzetelnie i w sposób przejrzysty dla osoby, której dane dotyczą („zgodność z prawem, rzetelność i przejrzystość”);
2. zbierane w konkretnych, wyraźnie określonych i prawnie uzasadnionych celach i nieprzetwarzane dalej w sposób niezgodny z tymi celami; dalsze przetwarzanie do celów archiwalnych, do badań naukowych lub historycznych albo do celów statystycznych nie jest uznawane za niezgodne z pierwotnymi celami („ograniczenie celu”);
3. adekwatne, stosowne oraz ograniczone do tego, co niezbędne do celów, w których są przetwarzane („minimalizacja danych”), w tym miejscu należy zwrócić uwagę na zakres danych zbieranych w ramach kartotek parafialny – dla

przykładu informacja o wykonywanym zawodzie może być uwzględniona w kartotece, ale stanowisko w miejscu zatrudnienia już nie;

4. prawidłowe i w razie potrzeby uaktualniane („prawidłowość”);
5. przechowywane zgodnie z wymogami prawa kościelnego i przepisów powszechnie obowiązujących („ograniczenie przechowywania”);
6. przechowywane w formie umożliwiającej identyfikację osoby, której dane dotyczą, przez okres nie dłuższy niż jest to niezbędne do celów, w których dane te są przetwarzane; dane osobowe można przechowywać przez okres dłuższy, o ile będą one przetwarzane wyłącznie do celów archiwalnych w interesie publicznym, do celów badań naukowych lub historycznych lub do celów statystycznych, z zastrzeżeniem, że wdrożone zostaną odpowiednie środki techniczne i organizacyjne wymagane na mocy niniejszego rozporządzenia w celu ochrony praw i wolności osób, których dane dotyczą („ograniczenie przechowywania”);
7. przetwarzane w sposób zapewniający odpowiednie bezpieczeństwo danych osobowych, w tym ochronę przed niedozwolonym lub niezgodnym z prawem przetwarzaniem oraz przypadkową utratą, zniszczeniem lub uszkodzeniem, za pomocą odpowiednich środków technicznych lub organizacyjnych („integralność i poufność”);
8. przetwarzane w sposób umożliwiający określenie, czy prawo dotyczące ochrony danych osobowych jest przestrzegane („rozliczalność”) (§ 3 RODO KEA).

Przetwarzanie danych osobowych jest możliwe w stosunku do danej osoby wyłącznie wtedy, gdy spełniony jest co najmniej jeden z poniższych warunków:

1. osoba, której dane dotyczą, została ochrzczona w Kościele lub wstąpiła do Kościoła zgodnie z przepisami prawa kościelnego;
2. osoba, której dane dotyczą, nie posiadała zdolności do czynności prawnych i została wówczas włączona do Kościoła na podstawie wyrażonej woli przynajmniej jednego z rodziców lub opiekunów prawnych;
3. osoba utrzymuje stałe kontakty z Kościołem w związku z jego celami statutowymi, w szczególności osoba, która przystąpiła do czynności religijnych Kościoła tworzących stałą relację z Kościołem, w tym będąca świadkiem Chrztu Świętego, świadkiem zawarcia małżeństwa lub nupturientem innego wyznania niż ewangelicko-augsburskie. W takiej sytuacji konieczne jest wyrażenie przez tę osobę zgody na przetwarzanie danych osobowych na formularzu przyjętym przez konsystorz.
4. osoba, której dane dotyczą, wyraziła zgodę na przetwarzanie swoich danych osobowych, bądź też uczynił to przynajmniej jeden z jej rodziców lub opiekun prawny, w szczególności taka zgoda jest niezbędna dla dopuszczenia danej osoby do przygotowywania jej do przyjęcia Chrztu Świętego lub wstąpienia do Kościoła;
5. przetwarzanie jest niezbędne do wykonania umowy, której stroną jest osoba, której dane dotyczą, lub do podjęcia działań na żądanie osoby, której dane dotyczą, przed zawarciem umowy;

6. przetwarzanie jest niezbędne do wypełnienia obowiązku prawnego ciążącego na administratorze;
7. przetwarzanie jest niezbędne do ochrony żywotnych interesów osoby, której dane dotyczą, lub innej osoby fizycznej;
8. przetwarzanie jest niezbędne do wykonania zadania realizowanego w interesie publicznym lub w ramach sprawowania władzy publicznej powierzonej administratorowi;
9. przetwarzanie jest niezbędne do celów wynikających z prawnie uzasadnionych interesów realizowanych przez administratora lub przez stronę trzecią, z wyjątkiem sytuacji, w których nadrzędny charakter wobec tych interesów mają interesy lub podstawowe prawa i wolności osoby, której dane dotyczą, wymagające ochrony danych osobowych, w szczególności gdy osoba, której dane dotyczą, jest dzieckiem.

Tak szeroki katalog warunków odzwierciedla wieloaspektowość działalności statutowej Kościoła, która obejmuje nie tylko działalność *stricte* duszpasterską, której podmiotem są członkowie Kościoła, ale także działalność społeczno-charytatywną o charakterze powszechnym skierowaną do wszystkich, niezależnie od przynależności konfesyjnej.

Odpowiedzialność za prawidłowe przetwarzanie danych osobowych („osoby odpowiedzialne”) ponosi z mocy przepisów Regulaminu w parafii proboszcz lub proboszcz administrator. Niedozwolone jest ujawnianie danych osobowych członka Kościoła bez jego zgody, w szczególności poprzez ich zamieszczanie na publicznie dostępnych tablicach informacyjnych, biuletynach informacyjnych

dostępnych publicznie, publicznie dostępnych stronach internetowych lub poprzez ogłoszenia parafialne odczytywane w czasie nabożeństw otwartych (§ 4 ust. 2 RODO KEA). Oznacza to, na przykład, że niedozwolone jest odczytywanie w ramach ogłoszeń parafialnych listy jubilatów, która obejmuje imię i nazwisko oraz wiek, ponieważ takie dane, szczególnie w mniejszych parafiach, pozwalają na jednoznaczne zidentyfikowanie osoby. Możliwe jest jedynie przygotowanie zbiorczej imiennej listy jubilatów.

Reguła ta nie znajduje zastosowania, gdy ujawnienie danych osobowych jest związane z wykonywaniem urzędu duchownego lub okresem kandydackim, w tym ubieganiem się o przyjęcie na okres kandydacki, pełnieniem urzędu lub funkcji pochodzących z wyboru lub mianowania we władzach Kościoła lub organach kościelnych osób prawnych lub w innych jednostkach organizacyjnych Kościoła z uwagi na to, że zgoda na objęcie danego urzędu lub funkcji jest tożsama z publicznym ich pełnieniem bądź ubieganiem się o nie – w zakresie bezpośrednio związanym z taką przesłanką bądź wynikającym z utrwalonego zwyczaju kościelnego, o ile nie narusza to godności takiej osoby.

Zasady tej nie stosuje się także do:

- a) zapowiedzi małżeńskich – w zakresie imion i nazwisk nupturientów, ich dat i miejsc urodzenia, zawodu wyuczonego lub wykonywanego, imion rodziców, nazwiska panińskiego matki, miejsca zamieszkania, wyznania oraz stanu cywilnego;
- b) ogłoszeń związanych z Chrztem Świętym, konfirmacją lub wstąpieniem i wystąpieniem z Kościoła – w zakresie imienia

i nazwiska, daty i miejsca urodzenia, imion rodziców, miejsca zamieszkania i wyznania, chyba że taka osoba pisemnie wniosła o nieujawnianie tych danych do właściwego administratora.

Wyłączenie to znajduje uzasadnienie w szczególnym charakterze sakramentu Chrztu oraz czynności kościelnych, którego przyjęcie lub bycie podmiotem związane jest ze spełnieniem określonych warunków przewidzianych w prawie kościelnym i przesądza o statusie kościelnym osoby.

Przepisy Regulaminu zabraniają ujawniania danych objętych tajemnicą spowiedzi lub tajemnicą duszpasterską, jak również informacji naruszających godność osoby, której dane dotyczą (§ 4 ust. 6 RODO KEA). Zakaz ten ma charakter generalny i bezwzględny. Tajemnica spowiedzi i tajemnica duszpasterska są szczególnie chronione, nie tylko na gruncie prawa kościelnego, ale też prawa powszechnie obowiązującego.

Jeżeli dane osobowe zbierane są od osoby, której te dane dotyczą, administrator zobowiązany jest do powiadomienia jej o przetwarzaniu, uwzględniając przy tym co najmniej poniższe informacje:

- a) nazwę administratora i dane kontaktowe;
- b) dane kontaktowe inspektora ochrony danych dla danego administratora, o ile został taki powołany za zgodą władzy przełożonej;
- c) cele przetwarzania danych osobowych oraz podstawę prawną przetwarzania;

- d) możliwość przekazywania danych do innych administratorów w ramach struktur Kościoła lub innych administratorów, jeśli jest to planowane;
- e) okres, przez który dane osobowe będą przechowywane, przy czym co do zasady dla funkcji statutowych oznacza to ich bezterminowe przechowywanie zgodnie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi archiwizacji zasobów metrykalnych;
- f) prawo do żądania od administratora dostępu do danych osobowych dotyczących osoby, której dane dotyczą, ich sprostowania, usunięcia lub ograniczenia przetwarzania lub o prawie do wniesienia sprzeciwu wobec przetwarzania, a także o prawie do przenoszenia danych, przy czym danych przetwarzanych w związku z wypełnianymi funkcjami statutowymi nie można usunąć;
- g) prawo wniesienia skargi do organu nadzorczego;
- h) czy podanie danych osobowych jest wymogiem ustawowym lub wynika z prawa kościelnego lub jego doktryny religijnej lub stanowi warunek zawarcia umowy bądź czynności kościelnej oraz czy osoba, której dane dotyczą, jest zobowiązana do ich podania i jakie są ewentualne konsekwencje niepodania danych;
- i) dodatkowo w przypadku, gdy do przetwarzania wymagana była zgoda danej osoby, informacje o prawie do cofnięcia zgody w dowolnym momencie (§ 6 ust. 1 RODO KEA).

Parafia, ze względu na konieczność jednolitej praktyki w tym względzie, powinna stosować wzór informacji zgodny ze wzorem wprowadzonym przez konsystorz.

Jeżeli dane zostały pozyskane inaczej niż od danej osoby, należy dodatkowo taką osobę poinformować o kategorii przetwarzanych danych osobowych oraz źródle uzyskania danych osobowych w terminie nie dłuższym niż jeden miesiąc.

Obowiązek udzielenia informacji nie ma zastosowania, jeżeli:

- a) osoba, której dane dotyczą, dysponuje już tymi informacjami, lub
- b) utrwalenie lub ujawnienie danych jest wyraźnie przewidziane prawem, lub
- c) poinformowanie osoby, której dane dotyczą, okazuje się niemożliwe lub wymagałoby niewspółmiernie dużego wysiłku;
- d) dane objęte są tajemnicą zawodową przewidzianą w prawie, w tym obowiązkiem zachowania tajemnicy spowiedzi i tajemnicy duszpasterskiej;
- e) przetwarzanie danych, w tym ich upublicznienie, jest związane z wykonywaniem urzędu duchownego lub okresem kandydackim, w tym ubieganiem się o przyjęcie do okresu kandydackiego, pełnieniem urzędu lub funkcji pochodzących z wyboru we władzach Kościoła lub organach kościelnych osób prawnych lub w innych jednostkach organizacyjnych Kościoła z uwagi na to, że zgoda na objęcie danego urzędu lub funkcji jest tożsama z publicznym ich pełnieniem bądź ubieganiem się o nie (§ 6 ust. 4 RODO KEA).

Uprawnienia osoby, której dane są przetwarzane

Osoba, której dane dotyczą, ma prawo żądania od administratora niezwłocznego sprostowania dotyczących jej danych osobowych,

które są nieprawidłowe. Z uwzględnieniem celów przetwarzania, osoba, której dane dotyczą, ma prawo żądania uzupełnienia niekompletnych danych osobowych, w szczególności poprzez przedstawienie dodatkowego oświadczenia. Sprostowanie lub uzupełnienie może nastąpić poprzez adnotację, stanowiącą wówczas integralną część dokumentu lub zbioru, którego dotyczy (§ 7 ust. 1 RODO KEA).

W przypadku gdy sprostowanie wpływać miałyby na treść zapisów metrykalnych, administrator może przekazać sprawę do rozstrzygnięcia przez właściwą dla niego władzę przełożoną. Osoba, której dane dotyczą, może zaskarżyć do organu nadzorczego to rozstrzygnięcie dokonane przez władzę przełożoną.

Osoba, której dane dotyczą, ma prawo żądać od administratora niezwłocznego usunięcia dotyczących jej danych osobowych („prawo do bycia zapomnianym”), a administrator ma obowiązek bez zbędnej zwłoki usunąć te dane, jeżeli zachodzi jedna z następujących okoliczności:

- a) dane osobowe nie są już niezbędne do celów, w których zostały zebrane lub w inny sposób przetwarzane;
- b) osoba, której dane dotyczą, cofnęła zgodę, na której opiera się przetwarzanie danych i nie ma innej podstawy prawnej przetwarzania;
- c) osoba, której dane dotyczą, wniosła skuteczny w rozumieniu Rozporządzenia sprzeciw wobec przetwarzania;
- d) dane osobowe były przetwarzane niezgodnie z prawem;
- e) dane osobowe muszą zostać usunięte w celu wywiązania się z obowiązku prawnego (§ 9 ust. 1 RODO KEA).

Powyższa zasada nie ma zastosowania w przypadku, gdy:

- a) dane zostały zebrane w związku z wypełnianymi funkcjami statutowymi, w szczególności gdy dotyczą udzielonych sakramentów i dokonanych czynności kościelnych; przetwarzanie danych osobowych powinno zostać ograniczone do przechowywania danych, o ile nie naruszy to praw osób trzecich, interesu osoby, której dane dotyczą lub doktryny teologicznej Kościoła;
- b) przetwarzanie jest niezbędne do korzystania z prawa do swobody wypowiedzi i wolności informacji, do wywiązania się z obowiązku prawnego lub do wykonania zadania realizowanego w interesie publicznym lub sprawowania władzy publicznej powierzonej administratorowi lub ustalenia, dochodzenia lub obrony roszczeń;
- c) dane wykorzystywane są do celów archiwalnych lub statystycznych, badań naukowych lub historycznych, o ile prawdopodobne jest, że prawo do zapomnienia uniemożliwi lub istotnie utrudni realizację takich celów.

Ograniczenie, o którym mowa, może spotkać się z krytyką analogiczną do tej, która spotkała Kościół rzymskokatolicki ze strony osób, które formalnym aktem wystąpiły z Kościoła. Niemniej należy mieć na uwadze dwie kwestie:

1. „dokonanie Chrztu w imię Ojca i Syna i Ducha Świętego z użyciem wody czyni go niepowtarzającym (...) Kościół nie dopuszcza więc do ponownego Chrztu Świętego w wieku dorosłym lub przy zmianie wyznania. Zgodnie z deklaracją

ekumeniczną *Sakrament chrztu znakiem jedności. Deklaracja Kościołów w Polsce na progu trzeciego tysiąclecia* z 23 stycznia 2000 r. praktyka ta została potwierdzona w obrębie chrztów dokonywanych lub rejestrowanych przez duchownych

Sakrament chrztu znakiem jedności. Deklaracja Kościołów w Polsce na progu trzeciego tysiąclecia

ewangelicko-augsburskich, ewangelicko-metodystycznych, ewangelicko-reformowanych, polskokatolickich, starokatolickich mariawitów, prawosławnych i rzymskokatolickich”. A więc chrzest ma charakter niezbywalny i przesądza o statusie osoby jako chrześcijanina i bez wpływu na ten fakt pozostaje wystąpienie z Kościoła w rozumieniu instytucjonalnym.

2. orzecznictwo sądów administracyjnych, w tym w szczególności Naczelny Sąd Administracyjny wyraża utrwalony pogląd, że: „wystąpienie z Kościoła (...) nie stanowi żadnego uzasadnienia dla zatarcia pewnych w przeszłości zaszłych faktów” (Wyrok NSA z 9 lutego 2016 r., I OSK 579/15).

Wspomniane orzecznictwo odnosiło się co prawda do wiernych Kościoła rzymskokatolickiego, niemniej, ze względu na przedmiot orzeczeń, analogia wydaje się w pełni uzasadniona.

Zarządzanie ochroną danych osobowych

Administrator ma obowiązek zapewnić odpowiednie środki organizacyjne i techniczne w celu ochrony danych, uwzględniając charakter, zakres, kontekst i cele przetwarzania danych oraz

ryzyko naruszenia praw lub wolności osób fizycznych. Jeżeli jest to proporcjonalne w stosunku do czynności przetwarzania, środki te obejmują wdrożenie przez administratora odpowiednich polityk ochrony danych. Wzory takich polityk zostały opracowane na zlecenie konsystorza i przezeń przyjęte do stosowania.

Administrator powinien powołać inspektora ochronnych danych osobowych, a w przypadku, gdy tego nie uczyni, jest nim z mocy prawa świecki prezes lub wiceprezes rady parafialnej – dla parafii (§ 14 ust. 1 RODO KEA). Inspektor ten zobowiązany jest do prowadzenia rejestru zbiorów danych oraz rejestru osób uprawnionych do przetwarzania danych osobowych na wzorach formularzy przyjętych przez konsystorz. Rejestr osób uprawnionych do przetwarzania danych osobowych będzie obejmował członków rady parafialnej, pracowników i współpracowników parafii, którym dostęp do danych osobowych jest niezbędny do wykonywania ich obowiązków. Każdorazowo należy określić, do przetwarzania jakich danych dana osoba jest upoważniona.

W przypadku naruszenia ochrony danych osobowych, administrator bez zbędnej zwłoki – w miarę możliwości, nie później jednak niż w ciągu 72 godzin po stwierdzeniu naruszenia – zgłasza je organowi nadzorcemu oraz swojej władzy przełożonej, chyba że jest mało prawdopodobne, by naruszenie to skutkowało ryzykiem naruszenia praw lub wolności osób fizycznych. Do zgłoszenia przekazanego organowi nadzorcemu lub swojej władzy przełożonej po upływie 72 godzin dołącza się wyjaśnienie przyczyn opóźnienia (§ 20 RODO KEA). Zgłoszenie należy przesłać na adres korespon-

dencyjny komisji: ul. Miodowa 21, Warszawa lub emailem na adres: kodo@luteranie.pl.

Organ nadzoru i rozpatrywanie skarg

Każda osoba, której dane dotyczą, ma prawo zwrócić się do organu nadzorczego, jeżeli sądzi, że przetwarzanie danych osobowych jej dotyczące narusza przepisy o ochronie danych osobowych (§ 21 ust.1 RODO KEA).

Niezależnym organem nadzorczym w zakresie przetwarzania danych, o którym mowa w art. 91 ust. 2 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r., jest Ewangelicka Komisja Wspólna Ochrony Danych Osobowych, jeśli zostanie powołana. Zgodnie ze stanowiskiem doktryny, choć nie wynika to wprost z art. 91, fakt powołania kościelnego organu nadzoru wyłącza jurysdykcje krajowych organów nadzorczych, co stanowi konsekwencje zasady spójności i efektywności systemu ochrony danych osobowych.

Por. P. Litwiński, P. Barta, M. Kawecki, *Rozporządzenie UE w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i swobodnym przepływem takich danych. Komentarz*, 2018, s. 887, n. 5.

Standardy ochrony małoletnich w parafiach

Dnia 15 lutego 2024 r. weszły w życie przepisy art. 21, art. 22b oraz art. 22c ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich, które nakładają nowe obowiązki na parafie w zakresie ochrony małoletnich.

Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich

Zgodnie z tymi przepisami:

1. Od 15 lutego 2024 roku parafie zostają objęte obowiązkiem pozyskania informacji z Rejestru Sprawców Przepięstw na Tle Seksualnym o potencjalnych pracownikach i współpracownikach. Kontroli spełnienia tego obowiązku może dokonać Państwowa Inspekcja Pracy. Dodatkowo potencjalny współpracownik powinien dostarczyć parafii zaświadczenie z Krajowego Rejestru Karnego w zakresie określonych przestępiństw oraz złożyć oświadczenie o liście państw, w których mieszkał przez ostatnie 20 lat. Ustawa reguluje też dodatkowe obowiązki dotyczące zaświadczenia/oświadczenia o niekaralności osób będących obywatelami innych państw.

2. Do 15 sierpnia 2024 roku parafie zobowiązane są określić i wprowadzić tzw. Standardy ochrony małychetnich. Termin wdrożenia standardów określa art. 10 Ustawy z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r. poz. 1606) – 6 miesięcy od dnia wejścia w życie nowelizacji ustawy.

W związku z powyższym opracowana została dokumentacja stanowiąca standardy ochrony małychetnich w parafiach Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP, w skład której wchodzi Standardy Ochrony Małychetnich w Parafii, informacja do ogłoszeń rekrutacyjnych, zasady bezpiecznych rekrutacji, wyciąg z przepisów, oświadczenie o zapoznaniu się ze Standardami, oświadczenie pracownika o krajowym i/lub międzynarodowym rejestrze

karnym, oświadczenie o odbyciu szkolenia z zakresu stosowania Standardów, zasady bezpiecznych relacji z małoletnimi, karta adnotacji interwencji w placówce, monitoring standardów placówki, ocena ryzyka placówki, obszary ryzyka w placówce, Standardy Ochrony Małoletnich w Parafii – wersja skrócona.

Celem wprowadzania tych standardów, konieczne stało się podjęcie uchwały przez radę parafialną każdej parafii przyjmującej wyżej wskazaną dokumentację. Ponadto rada parafialna wyznacza: osoby odpowiedzialne za przygotowanie personelu do stosowania Standardów, osobę odpowiedzialną za monitorowanie i weryfikację Standardów oraz osobę lub osoby odpowiedzialne za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach zagrażających małoletnim i udzielanie im wsparcia. Co istotne, dopuszczalne jest, aby wszystkie wymienione funkcje pełniła ta sama osoba.

W kontekście powyższych obowiązków należy wziąć pod uwagę, że konieczność przedłożenia parafii zaświadczenia o karalności, a także weryfikacji w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym dotyczy nie tylko zatrudnianych pracowników, ale także współpracowników wykonujących na rzecz parafii umowę zlecenia czy umowę o dzieło oraz wolontariuszy. Pod pojęciem wolontariusza należy rozumieć każdą osobę, która regularnie wspiera parafię, nie pobierając z tego tytułu wynagrodzenia. Dlatego parafia powinna zawrzeć z taką osobą umowę wolontariacką.

Treść Standardów Ochrony Małoletnich powinna zostać opublikowana na stronie internetowej parafii, a także wywieszona

w pomieszczeniach parafialnych. Tam też powinny zostać zamieszczone Standardy Ochrony Małoletnich w wersji skróconej, tak aby mogły się z nimi zapoznać dzieci i młodzież.

Do wzoru dokumentacji stanowiącej Standardy Ochrony Małoletnich w Parafiach Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP załączone zostały oświadczenia rodziców lub opiekunów prawnych odnośnie wyrażenia zgody na wykorzystanie wizerunku osoby małoletniej na stronach internetowych parafii, w jej mediach społecznościowych, czy też biuletynach parafialnych. Taka zgoda z jednej strony stanowi przejaw ochrony małoletnich, z drugiej realizację postanowień Regulaminu Ochrony Danych Osobowych obowiązującego w Kościele Ewangelicko-Augsburskim w RP.

Podkreślić należy, że takie oświadczenie powinno zostać podpisane przez oboje rodziców/opiekunów prawnych, z uwagi na fakt, że dotyczy ono kwestii istotnych z perspektywy dobra dziecka, które powinno stanowić podstawową wytyczną, jaką powinny kierować się osoby umieszczające zdjęcia w dostępnej publicznie przestrzeni internetowej.

ANEKS 1

Wzory uchwał Zgromadzenia Parafialnego

Uwagi wstępne • 189

Wzory uchwał • 191

1. Powołanie komitetu parafialnego i rad filiałów • 191
2. Ustanowienie w parafii stanowisk duchownych przewidzianych w ZPW • 192
3. Zatwierdzenie rocznych sprawozdań proboszcza i rady parafialnej • 193
4. Zatwierdzenie sprawozdań finansowych i uchwalenia budżetu parafii • 194
5. Udzielenie absolutorium radzie parafialnej • 197
6. Wyrażenie zgody na nabycie, zbycie i zamianę nieruchomości parafialnych oraz wznoszenia nowych budowli, z wyjątkiem przyjmowania darowizn w postaci nieruchomości wolnych od obciążeń • 198
7. Remonty kapitalne budynków parafialnych • 200

Uwagi wstępne

(§ 13 Zasadniczego Prawa Wewnętrznego oraz § 16 Regulaminu Parafialnego):

- Porządek obrad zgromadzenia parafialnego przygotowuje rada parafialna; w porządku należy uwzględnić również miejsce na wnioski członków zgromadzenia.
- Głosowanie na zgromadzeniu jest jawne. Na żądanie 1/3 obecnych członków zgromadzenia, a także przy wyborach i w innych sprawach personalnych, zarządza się głosowanie tajne.
- Podjęcie uchwał następuje bezwzględną większością głosów bez względu na liczbę obecnych członków zgromadzenia. Bezwzględną większość głosów stanowi więcej niż połowa oddanych ważnie głosów. Pod każdą podjętą na zgromadzeniu uchwałą należy podać wyniki głosowania, np. w następujący sposób:

W głosowaniu nad uchwałą nr oddano

..... ważnych głosów, w tym:

Głosów za,

Głosów przeciw,

Głosów wstrzymujących

- Protokół zgromadzenia zostaje odczytany na zgromadzeniu i po jego przyjęciu przez zgromadzenie podpisuje go prezydium zgromadzenia.
- Sprzeciwy w sprawach proceduralnych i odwołanie od uchwał, o ile nie są one ostateczne, należy zgłosić podczas zgromadzenia do protokołu i w ciągu tygodnia wnieść na piśmie do rady diecezjalnej poprzez radę parafialną.

Przepisy Regulaminu Parafialnego stwierdzają również, że:

- Uchwały zgromadzenia, jeśli zgromadzenie nie zadecyduje inaczej, wchodzi w życie w dniu ich uchwalenia, z wyjątkiem uchwał wymagających zatwierdzenia przez konsystorz, które wchodzi w życie po ich zatwierdzeniu (§ 16 ust. 6 Regulaminu Parafialnego)
- Za realizację uchwał zgromadzenia odpowiada rada parafialna (§ 16 ust. 9 Regulaminu Parafialnego).

W związku z powyższym można pominąć podawanie w treści uchwały, że wchodzi ona w życie z dniem podjęcia, a jej wykonanie powierza się radzie parafialnej.

Wzory uchwał (§ 12 ust. 2 Regulaminu Parafialnego)

1. Powołanie komitetu parafialnego i rad filiałów.

Uchwała nr z dnia r.
Zgromadzenia Parafialnego Parafii Ewangelicko-Augsburskiej
w..... w sprawie powołania komitetu parafialnego

Na podstawie § 12 ust. 2 lit. lit. a) Regulaminu Parafialnego
Zgromadzenie Parafialne Parafii Ewangelicko-Augsburskiej
w uchwała, co następuje:

- 1) postanawia powołać komitet parafialny;
- 2) liczbę wybieranych członków komitetu parafialnego ustala się w stosunku trzykrotnym do liczby członków rady parafialnej;
- 3) wykonanie uchwały powierza się radzie parafialnej;
- 4) uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

(por. § 31 ZPW oraz §§ 17–19, § 21 lit. g i § 22 ust. 1 Regulaminu Parafialnego)

Uchwała nr z dnia r.
Zgromadzenia Parafialnego Parafii Ewangelicko-Augsburskiej
w.....w sprawie powołania rady filiału

Na podstawie § 12 ust. 2 lit. a) Regulaminu Parafialnego Zgromadzenie Parafialne Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w uchwała, co następuje:

- 1) postanawia powołać radę filiału;
- 2) wykonanie uchwały powierza się radzie parafialnej;
- 3) uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

(por. § 4 ust. 2 i 3, § 23 ust. 2 i 3 oraz §§ 37–39 Regulaminu Parafialnego)

2. Ustanowienie w parafii stanowisk duchownych przewidzianych w ZPW.

Uchwała nr z dnia r.
Zgromadzenia Parafialnego Parafii Ewangelicko-Augsburskiej
w w sprawie ustanowienia stanowiska proboszcza pomocniczego

Na podstawie § 12 ust. 2 lit. b) Regulaminu Parafialnego Zgromadzenie Parafialne Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w uchwała, co następuje:

- 1) postanawia ustanowić stanowisko proboszcza pomocniczego;
- 2) do zadań i obowiązków proboszcza pomocniczego należeć będzie:
 - a).....,
 - b).....,
 - c).....;
- 4) wykonanie uchwały powierza się radzie parafialnej;
- 5) uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

3. Zatwierdzenie rocznych sprawozdań proboszcza i rady parafialnej.

Uchwała nr z dnia r.
Zgromadzenia Parafialnego Parafii Ewangelicko-Augsburskiej
w w sprawie zatwierdzenia sprawozdania proboszcza za rok

Na podstawie § 12 ust. 2 lit. lit. c) Regulaminu Parafialnego Zgromadzenie Parafialne Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w uchwała, co następuje:

- 1) postanawia zatwierdzić sprawozdanie proboszcza ks za okres od 1 stycznia r. do 31 grudnia r.;
- 2) wykonanie uchwały powierza się radzie parafialnej;
- 3) uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uchwała nr z dnia r.
Zgromadzenia Parafialnego Parafii Ewangelicko-Augsburskiej
w w sprawie zatwierdzenia sprawozdania rady parafialnej za rok

Na podstawie § 12 ust. 2 lit. lit. c) Regulaminu Parafialnego Zgromadzenie Parafialne Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w uchwała, co następuje:

- 1) postanawia zatwierdzić sprawozdanie rady parafialnej w składzie: za okres od 1 stycznia r. do 31 grudnia roku;

- 2) wykonanie uchwały powierza się radzie parafialnej;
- 3) uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uwaga: jeśli w ciągu roku zmienił się proboszcz lub skład rady parafialnej, zatwierdzenie sprawozdań powinno obejmować sprawozdania poprzednich i urzędujących proboszczów/rady parafialnej i obejmować okres ich urzędowania w danym roku sprawozdawczym.

4. Zatwierdzenie sprawozdań finansowych i uchwalenia budżetu parafii.

Uchwała nr z dnia r.
Zgromadzenia Parafialnego Parafii Ewangelicko-Augsburskiej
w w sprawie zatwierdzenia sprawozdania finansowego z działalności statutowej parafii za rok

Na podstawie § 12 ust. 2 lit. d) Regulaminu Parafialnego Zgromadzenie Parafialne Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w uchwała, co następuje:

- 1) postanawia zatwierdzić sprawozdanie finansowe z działalności statutowej Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w za okres od 1 stycznia r. do 31 grudnia r., które po stronie przychodów i rozchodów zamyka się kwotą zł;
- 2) wykonanie uchwały powierza się radzie parafialnej;
- 3) uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uchwała nr **z dnia** **r.**
Zgromadzenia Parafialnego Parafii Ewangelicko-Augsburskiej
w w sprawie uchwalenie budżetu działalności
statutowej parafii za rok

Na podstawie § 12 ust. 2 lit. lit. d) Regulaminu Parafialnego
Zgromadzenie Parafialne Parafii Ewangelicko-Augsburskiej
w uchwała, co następuje:

- 1) postanawia uchwalić budżet działalności statutowej Parafii
Ewangelicko-Augsburskiej w..... na okres od
1 stycznia r. do 31 grudnia r., który po stronie
przychodów i rozchodów zamyka się kwotą zł;
- 2) wykonanie uchwały powierza się radzie parafialnej;
- 3) uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uchwała nr **z dnia** **r.**
Zgromadzenia Parafialnego Parafii Ewangelicko-Augsburskiej
w w sprawie zatwierdzenia sprawozdania finan-
sowego z działalności gospodarczej parafii za rok

1. Na podstawie § 12 ust. 2 lit. lit. d) Regulaminu Parafialne-
go Zgromadzenie Parafialne Parafii Ewangelicko-Augsbur-
skiej w zatwierdza sprawozdanie finansowe
z działalności gospodarczej Parafii Ewangelicko-Augsburskiej
w za okres od 1 stycznia r. do 31 grudnia
..... r., na które składają się:

- 1) bilans sporządzony na dzień roku, który
po stronie aktywów i pasywów wykazuje sumę zł;

- 2) rachunek zysków i strat za okres od 1 stycznia roku do 31 grudnia roku, który wykazuje zysk netto w wysokości zł;
- 3) informacja dodatkowa obejmująca wprowadzenie do sprawozdania finansowego oraz dodatkowe informacje i objaśnienia.
- 4) wykonanie uchwały powierza się radzie parafialnej;
- 5) uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uchwała nr **z dnia** **r.**
Zgromadzenia Parafialnego Parafii Ewangelicko-Augsburskiej
w w sprawie przeznaczenia dochodu z działalności gospodarczej parafii za rok

Na podstawie § 12 ust. 2 lit. d) Regulaminu Parafialnego oraz art. 17 ust. 1 pkt. 4a) lit. b) ustawy z dnia 15 lutego 1992 roku o podatku dochodowym od osób prawnych (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 2587 z późniejszymi zmianami) Zgromadzenie Parafialne Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w uchwała, co następuje:

- 1) postanawia przeznaczyć dochód z działalności gospodarczej parafii osiągnięty w roku obrotowym od 1 stycznia r. do 31 grudnia r. w kwocie zł (słownie:)
- na cele statutowe określone w art. 17 ust. 1 pkt. 4 lit. a) i b) przywołanej wyżej ustawy z dnia 15 lutego 1992 roku.
- 2) wykonanie uchwały powierza się radzie parafialnej;
- 3) uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uchwała nr **z dnia** **r.**
Zgromadzenia Parafialnego Parafii Ewangelicko-Augsburskiej
w..... w sprawie pokrycia straty z działalności
gospodarczej Parafii za rok

Na podstawie § 12 ust. 2 lit. lit. d) Regulaminu Parafialnego
Zgromadzenie Parafialne Parafii Ewangelicko-Augsburskiej
w uchwała, co następuje:

- 1) postanawia pokryć stratę z działalności gospodarczej parafii
za rok obrotowym od 1 stycznia r. do 31 grudnia r.
w kwocie..... zł (słownie:) z dochodów przy-
szłych okresów;
- 2) wykonanie uchwały powierza się radzie parafialnej;
- 3) uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

5. Udzielenie absolutorium radzie parafialnej.

Uchwała nr **z dnia** **r.**
Zgromadzenia Parafialnego Parafii Ewangelicko-Augsburskiej
w w sprawie udzielenia absolutorium radzie
parafialnej parafii za rok

Na podstawie § 12 ust. 2 lit. lit. e) Regulaminu Parafialnego Zgroma-
dzenie Parafialne Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w
udziela radzie parafialnej w składzie: absolutorium
z wykonania przez nią obowiązków w roku obrotowym, tj. za
okres od dnia 1 stycznia roku do dnia 31 grudnia roku.
Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.”

Uwaga: jeśli w ciągu roku zmienił skład rady parafialnej, udzielenie absolutorium powinno dotyczyć poprzedniej i urzędującej rady parafialnej i obejmować okres ich urzędowania w danym roku sprawozdawczym.

6. Wyrażenie zgody na nabycie, zbycie i zamianę nieruchomości parafialnych oraz wznoszenia nowych budowli, z wyjątkiem przyjmowania darowizn w postaci nieruchomości wolnych od obciążeń.

Uchwała nr z dnia r.
Zgromadzenia Parafialnego Parafii Ewangelicko-Augsburskiej
w w sprawie nabycia/zbycia nieruchomości parafialnej

Na podstawie § 12 ust. 2 lit. lit. f) Regulaminu Parafialnego Zgromadzenie Parafialne Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w uchwała, co następuje:

- 1) postanawia nabyć/zbyć nieruchomość stanowiącą własność , oznaczoną ewidencyjnie jako działka nr o pow..... ha, położoną w miejscowości , dla której Sąd Rejonowy w Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr ;
- 2) cena nabycia/zbycia nie może być wyższa/niższa niż zł;
- 3) wykonanie uchwały powierza się radzie parafialnej;
- 4) w związku z treścią § 13 ust. 1 oraz § 16 ust. 6 Regulaminu Parafialnego, uchwała wchodzi w życie z dniem zatwierdzenia przez konsystorz.

Uchwała nr z dnia r.
 Zgromadzenia Parafialnego Parafii Ewangelicko-Augsburskiej
 w w sprawie zamiany nieruchomości

Na podstawie § 12 ust. 2 lit. lit. f) Regulaminu Parafialnego
 Zgromadzenie Parafialne Parafii Ewangelicko-Augsburskiej
 w uchwała, co następuje:

- 1) postanawia dokonać zamiany nieruchomości stanowiącej własność parafii, oznaczonej ewidencyjnie jako działka nr o pow. ha, położonej w miejscowości, dla której Sąd Rejonowy w Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr, na nieruchomość stanowiącą własność, oznaczoną ewidencyjnie jako działka nr o pow. ha, położoną w miejscowości, dla której Sąd Rejonowy w..... Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr,
- 2) wykonanie uchwały powierza się radzie parafialnej;
- 3) w związku z treścią § 13 ust. 1 oraz § 16 ust. 6 Regulaminu Parafialnego, uchwała wchodzi w życie z dniem zatwierdzenia przez konsystorz.

Uchwała nr z dnia r.
 Zgromadzenia Parafialnego Parafii Ewangelicko-Augsburskiej
 w w sprawie wznoszenia nowej budowli

Na podstawie § 12 ust. 2 lit. lit. f) Regulaminu Parafialnego
 Zgromadzenie Parafialne Parafii Ewangelicko-Augsburskiej

w uchwała, co następuje:

- 1) postanawia wykonać inwestycję o nazwie na nieruchomości stanowiącej własność parafii, oznaczonej ewidencyjnie jako działka nr o pow. ha, położonej w miejscowości, dla której Sąd Rejonowy w Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr
- 2) łączna wartość nakładów na realizację inwestycji oraz na wykonanie dokumentacji projektowej wraz z pozwoleniem na budowę nie może być wyższa niż zł i sfinansowana zostanie z
- 3) przewidywany okres realizacji inwestycji określa się na lata
- 4) wykonanie uchwały powierza się radzie parafialnej;
- 5) w związku z treścią § 13 ust. 1 oraz § 16 ust. 6 Regulaminu Parafialnego, uchwała wchodzi w życie z dniem zatwierdzenia przez konsystorz.

7. Remonty kapitalne budynków parafialnych.

Uchwała nr z dnia r.
Zgromadzenia Parafialnego Parafii Ewangelicko-Augsburskiej
w w sprawie remontu kapitalnego budynku
.....

Na podstawie § 12 ust. 2 lit. lit. g) Regulaminu Parafialnego
Zgromadzenie Parafialne Parafii Ewangelicko-Augsburskiej
w uchwała, co następuje:

- 1) postanawia wykonać remont kapitalny budynku posiadowanego na nieruchomości stanowiącej własność parafii, oznaczonej ewidencyjnie jako działka nr o pow. ha, położonej w miejscowości, dla której Sąd Rejonowy w Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr
- 2) łączna wartość nakładów na remont kapitalny oraz na wykonanie dokumentacji projektowej wraz z pozwoleniem na budowę nie może być wyższa niż zł i sfinansowana zostanie z przewidywany okres realizacji prac remontowych określa się na lata
- 3) wykonanie uchwały powierza się radzie parafialnej;
- 4) uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

8. Zakładanie nowych lub poszerzanie starych cmentarzy.

Uchwała nr z dnia r.
 Zgromadzenia Parafialnego Parafii Ewangelicko-Augsburskiej
 w..... w sprawie założenia nowego/poszerzenia
 starego cmentarza

Na podstawie § 12 ust. 2 lit. lit. h) Regulaminu Parafialnego
 Zgromadzenie Parafialne Parafii Ewangelicko-Augsburskiej
 w uchwała, co następuje:

- 1) postanawia założyć nowy/poszerzyć istniejący cmentarza na nieruchomości stanowiącej własność parafii, oznaczonej ewidencyjnie jako działka nr o pow. ha, położonej w miejscowości, dla której Sąd Rejonowy

w Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr

- 2) szczegółowe usytuowanie cmentarza określono na mapie stanowiącej załącznik do niniejszej uchwały.
- 3) wykonanie uchwały powierza się radzie parafialnej;
- 4) uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

9. Zbycie majątku ruchomego, jeśli przedstawia on wartość artystyczną, historyczną lub naukową.

Uchwała nr z dnia r.
Zgromadzenia Parafialnego Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w w sprawie zbycia majątku ruchomego przedstawiającego wartość artystyczną, historyczną lub naukową

Na podstawie § 12 ust. 2 lit. lit. i) Regulaminu Parafialnego Zgromadzenie Parafialne Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w uchwała, co następuje:

- 1) postanawia zbyć majątek ruchomy w postaci przedstawiający wartość artystyczną/historyczną/naukową, stanowiący własność parafii, o szacunkowej wartości zł;
- 2) wykonanie uchwały powierza się radzie parafialnej;
- 3) w związku z treścią § 13 ust. 1 oraz § 16 ust. 6 Regulaminu Parafialnego, uchwała wchodzi w życie z dniem zatwierdzenia przez konsystorz.

10. Prowadzenie działalności gospodarczej.

Uchwała nr z dnia r.
Zgromadzenia Parafialnego Parafii Ewangelicko-Augsburskiej
w w sprawie prowadzenia działalności gospodar-
darczej

Działając na podstawie § 12 ust. 2 lit. j) Regulaminu Parafialne-
go, Zgromadzenie Parafialne Parafii Ewangelicko-Augsburskiej
w uchwała, co następuje:

- 1) Postanawia rozpocząć prowadzenie działalności gospodar-
czej i upoważnia radę parafialną do określenia warunków
jej prowadzenia;
- 2) wykonanie uchwały powierza się radzie parafialnej;
- 3) w związku z treścią § 13 ust. 1 oraz § 16 ust. 6 Regulaminu
Parafialnego, uchwała wchodzi w życie z dniem zatwierdzenia
przez konsystorz.

11. Zakładanie lub udział w fundacji.

Uchwała nr z dnia r.
Zgromadzenia Parafialnego Parafii Ewangelicko-Augsburskiej
w w sprawie założenia fundacji

Działając na podstawie § 12 ust. 2 lit. k) Regulaminu Parafialne-
go, Zgromadzenie Parafialne Parafii Ewangelicko-Augsburskiej
w uchwała, co następuje:

- 1) postanawia ustanowić fundację o nazwie,

której celem będzie prowadzenie działalności społecznie użytecznej realizującej zadania i misję Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP wynikające z Ustawy z dnia 13 maja 1994 r. o stosunku Państwa do Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP (tj. Dz. U. z 2023 r., poz. 509) i jego prawa wewnętrznego, w szczególności obejmującej zadania w zakresie określonym w Ustawie z dnia 24 kwietnia 2023 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tj. Dz.U. z 2023 r., poz. 571), Ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz.U. z 2021 r. poz. 2268 z późniejszymi zmianami);

- 2) wykonanie uchwały powierza się radzie parafialnej;
- 3) w związku z treścią § 13 ust. 1 oraz § 16 ust. 6 Regulaminu Parafialnego, uchwała wchodzi w życie z dniem zatwierdzenia przez konsystorz.

12. Obciążanie nieruchomości stanowiących własność parafii, oddawanie ich w dzierżawę lub najem na czas dłuższy niż 5 lat.

Uchwała nr z dnia r.
Zgromadzenia Parafialnego Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w w sprawie obciążania nieruchomości służebnością

Działając na podstawie § 12 ust. 2 lit. l) Regulaminu Parafialnego, Zgromadzenie Parafialne Parafii Ewangelicko-Augsburskiej wuchwała, co następuje:

- 1) postanawia obciążyć nieruchomość stanowiącą własność parafii, oznaczoną ewidencyjnie jako działka nr o pow.

..... ha, położoną w miejscowości, dla której Sąd Rejonowy w..... Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr....., poprzez ustanowienie odpłatnej/nieodpłatnej służebność gruntowej/osobistej/przesyła na rzecz na czas określony/nieokreślony.

- 2) upoważnia się radę parafialną do określenia szczegółowych warunków służebności;
- 3) wykonanie uchwały powierza się radzie parafialnej;
- 4) w związku z treścią § 13 ust. 1 oraz § 16 ust. 6 Regulaminu Parafialnego, uchwała wchodzi w życie z dniem zatwierdzenia przez konsystorz.

Uchwała nr **z dnia** **r.**
Zgromadzenia Parafialnego Parafii Ewangelicko-Augsburskiej
w w sprawie obciążania nieruchomości hipoteką

Działając na podstawie § 12 ust. 2 lit. l) Regulaminu Parafialnego, Zgromadzenie Parafialne Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w..... uchwała, co następuje:

- 1) postanawia obciążyć nieruchomości stanowiącą własność parafii, oznaczoną ewidencyjnie jako działka nr o pow. ha, położoną w miejscowości, dla której Sąd Rejonowy w Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr, poprzez ustanowienie hipoteki w wysokości zł na rzecz celem zabezpieczenia wierzytelności wynikającej z umowy

- 2) wykonanie uchwały powierza się radzie parafialnej;
- 3) w związku z treścią § 13 ust. 1 oraz § 16 ust. 6 Regulaminu Parafialnego, uchwała wchodzi w życie z dniem zatwierdzenia przez konsystorz.

Uchwała nr z dnia r.
Zgromadzenia Parafialnego Parafii Ewangelicko-Augsburskiej
w w sprawie oddania nieruchomości w najem
lub dzierżawę na czas dłuższy niż 5 lat

Działając na podstawie § 12 ust. 2 lit. l) Regulaminu Parafialnego, Zgromadzenie Parafialne Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w uchwała, co następuje:

- 1) oddanie nieruchomości stanowiącej własność parafii, oznaczonej ewidencyjnie jako działka nr o pow. ha, położonej w miejscowości, dla której Sąd Rejonowy w Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr, w najem/dzierżawę na czas
- 2) upoważnia się radę parafialną do określenia szczegółowych warunków najmu/dzierżawy;
- 3) wykonanie uchwały powierza się radzie parafialnej;
- 4) w związku z treścią § 13 ust. 1 oraz § 16 ust. 6 Regulaminu Parafialnego, uchwała wchodzi w życie z dniem zatwierdzenia przez konsystorz.

13. Zaciąganie pożyczek, jeśli nie znajdują one pokrycia w stałych przychodach roku budżetowego.

Uchwała nr z dnia r.
Zgromadzenia Parafialnego Parafii Ewangelicko-Augsburskiej
w w sprawie zaciągnięcia pożyczki, która nie
znajduje pokrycia w stałych przychodach roku budżetowego

Działając na podstawie § 12 ust. 2 lit. m) Regulaminu Parafialnego,
Zgromadzenie Parafialne Parafii Ewangelicko-Augsburskiej
w uchwala, co następuje:

- 1) postanawia zaciągnąć pożyczkę/kredyt w wysokości zł z przeznaczeniem na oraz z okresem spłaty lat.
- 2) spłata pożyczki/kredyty nastąpi w latach i sfinansowana zostanie z
- 3) zabezpieczeniem spłaty pożyczki/kredytu będzie
- 4) upoważnia się radę parafialną do określenia szczegółowych warunków pożyczki/kredytu;
- 5) wykonanie uchwały powierza się radzie parafialnej;
- 6) w związku z treścią § 13 ust. 1 oraz § 16 ust. 6 Regulaminu Parafialnego, uchwała wchodzi w życie z dniem zatwierdzenia przez konsystorz.

14. Zakładania i prowadzenia zakładów diakonijnych, opiekuńczo-wychowawczych lub innych.

Uchwała nr z dnia r.
Zgromadzenia Parafialnego Parafii Ewangelicko-Augsburskiej

w w sprawie zakładania i prowadzenia zakładu
.....

Działając na podstawie § 12 ust. 2 lit. l) Regulaminu Parafialnego, Zgromadzenie Parafialne Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w uchwala, co następuje:

- 1) postanawia założyć i prowadzić zakład o nazwie, którego celem będzie prowadzenie działalności społecznie użytecznej realizującej zadania i misję Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP wynikające z Ustawy z dnia 13 maja 1994 r. o stosunku Państwa do Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP (tj. Dz. U. z 2023 r., poz. 509) i jego prawa wewnętrznego, w szczególności obejmującej zadania w zakresie określonym w Ustawie z dnia 24 kwietnia 2023 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tj. Dz.U. z 2023 r., poz. 571), Ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz.U. z 2021 r. poz. 2268 z późniejszymi zmianami);
- 2) koszty prowadzonej działalności finansowane będą z
- 3) wykonanie uchwały powierza się radzie parafialnej;
- 4) w związku z treścią § 13 ust. 1 oraz § 16 ust. 6 Regulaminu Parafialnego, uchwała wchodzi w życie z dniem zatwierdzenia przez konsystorz.

Uwagi końcowe

WAŻNE

Zatwierdzenia przez Konsystorz wymagają następujące uchwały zgromadzeń parafialnych:

- wyrażenie zgody na nabycie, zbycie i zamianę nieruchomości parafialnych oraz wznoszenie nowych budowli, z wyjątkiem przyjmowania darowizn w postaci nieruchomości wolnych od obciążeń,
- zbycie majątku ruchomego, jeśli przedstawia on wartość artystyczną, historyczną lub naukową,
- prowadzenie działalności gospodarczej,
- zakładanie lub udział w fundacji,
- obciążanie nieruchomości stanowiących własność parafii, oddawanie ich w dzierżawę lub najem na czas dłuższy niż 5 lat,
- zaciąganie pożyczek, jeśli nie znajdują one pokrycia w stałych przychodach roku budżetowego,
- zakładanie i prowadzenie zakładów diakonijnych, opiekuńczo-wychowawczych lub innych.

(Podstawa: § 13 ust. 1 Regulaminu Parafialnego oraz § 30 ust. 1 Zasadniczego Prawa Wewnętrznego.)

W powyższych przypadkach po podjęciu uchwały przez zgromadzenia parafialne rada parafialna powinna wystąpić do konsystorza z pisemnym wnioskiem o zatwierdzenie uchwały zgromadzenia parafialnego. Wniosek ten przesyła się drogą służbową, tj. przez właściwą miejscowo diecezję, która po zaopiniowaniu wniosku przesyła go dalej w celu rozstrzygnięcia sprawy przez konsystorz. (por. § 3 ust. 2 Regulaminu Diecezjalnego oraz § 173 Pragmatyki Służbowej Kościoła).

Do wniosku o zatwierdzenie uchwały zgromadzenia parafialnego rada parafialna dołącza załączniki wymienione w poniższej tabeli.

Ip.	lit.	Przedmiot	Potrzebne dokumenty
1.		Zatwierdzenie uchwał zgromadzeń parafialnych w sprawie:	
a)		Zbycia, nabycia i zamiany nieruchomości	<ol style="list-style-type: none"> 1) Pismo przewodnie parafii z dwoma podpisami. 2) Wyciąg z protokołu zgromadzenia parafialnego wraz z treścią uchwały, wynikami głosowania oraz podpisami proboszcza i sekretarza zgromadzenia parafialnego. 3) Operat szacunkowy (jeżeli nie ma, wyjaśnienie powodów oraz informacja o planowanej cenie zbycia/nabycia). 4) Kopia wyrysu i wypisu z ewidencji gruntów. 5) Odpis z księgi wieczystej. 6) Opinia diecezji.

b)	Wznoszenia nowych budowli	<ol style="list-style-type: none"> 1) Pismo przewodnie parafii z dwoma podpisami. 2) Wyciąg z protokołu zgromadzenia parafialnego wraz z treścią uchwały, wynikami głosowania oraz podpisami proboszcza i sekretarza zgromadzenia parafialnego. 3) Koncepcja architektoniczna z powierzchnią zabudowy i kubaturą. 4) Plan finansowy inwestycji (koszt inwestycji i źródła finansowania). 5) Opinia diecezji.
c)	Zbycie majątku ruchomego przedstawiającego wartość artystyczną, historyczną lub naukową	<ol style="list-style-type: none"> 1) Pismo przewodnie parafii z dwoma podpisami. 2) Wyciąg z protokołu zgromadzenia parafialnego wraz z treścią uchwały, wynikami głosowania oraz podpisami proboszcza i sekretarza zgromadzenia parafialnego. 3) Operat szacunkowy (jeżeli nie ma, wyjaśnienie powodów oraz informacja o planowanej cenie zbycia/nabycia). 4) Opinia diecezji.
d)	Prowadzenia działalności gospodarczej	<ol style="list-style-type: none"> 1) Pismo przewodnie parafii z dwoma podpisami. 2) Wyciąg z protokołu zgromadzenia parafialnego wraz z treścią uchwały, wynikami głosowania oraz podpisami proboszcza i sekretarza zgromadzenia parafialnego. <p style="text-align: right;">→</p>

		<ol style="list-style-type: none"> 3) Uchwała rady parafialnej określająca warunki prowadzenia działalności gospodarczej, w tym: nazwę, siedzibę, formę i przedmiot prowadzonej działalności. 4) Opinia diecezji.
e)	Zakładania lub udziału w fundacji	<ol style="list-style-type: none"> 1) Pismo przewodnie parafii z dwoma podpisami. 2) Wyciąg z protokołu zgromadzenia parafialnego wraz z treścią uchwały, wynikami głosowania oraz podpisami proboszcza i sekretarza zgromadzenia parafialnego. 3) Projekt statutu fundacji. 4) Opinia diecezji.
f)	Obciążenia nieruchomości, w tym zawierania wieloletnich umów najmu i dzierżawy	<ol style="list-style-type: none"> 1) Pismo przewodnie parafii z dwoma podpisami. 2) Wyciąg z protokołu zgromadzenia parafialnego wraz z treścią uchwały, wynikami głosowania oraz podpisami proboszcza i sekretarza zgromadzenia parafialnego. 3) Uchwała rady parafialnej określająca warunki planowanej umowy 4) Projekt umowy obciążającej nieruchomość lub umowy najmu/dzierżawy. 5) Opinia diecezji.

g)	Zaciągania pożyczek	<ol style="list-style-type: none"> 1) Pismo przewodnie parafii z dwoma podpisami. 2) Wyciąg z protokołu zgromadzenia parafialnego wraz z treścią uchwały, wynikami głosowania oraz podpisami proboszcza i sekretarza zgromadzenia parafialnego. 3) Uchwała rady parafialnej określająca warunki pożyczki, w tym: kwotę, termin zwrotu, oprocentowanie. 4) Projekt umowy pożyczki. 5) Opinia diecezji.
h)	Zakładania zakładów diakonijnych	<ol style="list-style-type: none"> 1) Pismo przewodnie parafii z dwoma podpisami. 2) Wyciąg z protokołu zgromadzenia parafialnego wraz z treścią uchwały, wynikami głosowania oraz podpisami proboszcza i sekretarza zgromadzenia parafialnego. 3) Projekt statut lub regulaminu organizacyjnego zakładu. 4) Opinia diecezji.

WAŻNE

Wszystkie pisma dotyczące spraw finansowych parafii powinny być podpisane przez dwie osoby z rady parafialnej, w tym przez proboszcza. Stosowne wytyczne zawiera Komunikat

Strona:
bik.luteranie.pl

Finansowy Konsystorza na rok 2023 (str. 7), który dostępny jest po zalogowaniu się na stronie Kościoła www.bik.luteranie.pl w zakładce „BIK – Okólniki i komunikaty Konsystorza”.

Na BIK znajdują się następujące wzory:

- wokacja,
- arkusz wizytacyjny parafii,
- wniosek o refundację kosztów przeprowadzek służbowych,
- druki finansowe,
- druki statystyczne,
- druki metrykalne,
- umowy dzierżawy pod elektrownię fotowoltaiczną.

ANEKS 2

Wzory uchwał rady parafialnej

Uwagi wstępne • 217

Kompetencje rady parafialnej • 221

Wzór protokołu posiedzenia rady parafialnej • 225

Wzory uchwał rady parafialnej – wybór • 229

1. Uchwała w sprawie wniosku o przydzielenie wikariusza • 229
2. Uchwała w sprawie przygotowania wniosku na zgromadzenie parafialne o ustanowieniu stanowiska proboszcza pomocniczego • 230
3. Uchwała o wyrażeniu zgody na dokonanie przez proboszcza czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu • 231
4. Uchwały dotyczące rocznego sprawozdania finansowego oraz projektu budżetu parafii • 231
5. Uchwała o aktualizacji listy parafian (co najmniej raz do roku i o ile nastąpiły zmiany) – aktualizacja

Uwagi wstępne

(§ 20–21a Regulaminu Parafialnego oraz § 33-34 Regulaminu Parafialnego):

- Posiedzenia rady zwołuje prezes rady parafialnej co najmniej raz na kwartał lub w ciągu 14 dni, gdy tego zażąda 1/3 członków rady lub niezwłocznie, gdy zażąda tego kościelna władza przełożona
- Rozstrzygnięcia rady parafialnej podejmowane są w formie uchwał. Projekty uchwał przygotowuje prezydium rady parafialnej.
- Głosowanie na posiedzeniu rady parafialnej jest jawne, chyba że chodzi o głosowanie w sprawach personalnych, wtedy powinno być tajne.
- Podjęcie uchwał następuje bezwzględną większością głosów przy obecności więcej niż połowy członków rady. Bezwzględną większość głosów stanowi więcej niż połowa oddanych ważnie głosów. Do liczby ważnie oddanych głosów nie wlicza się głosów członków rady parafialnej obecnych na posiedzeniu, którzy powstrzymali się od udziału w głosowaniu. Pod każdą podjętą na posiedzeniu rady uchwałą należy podać wyniki głosowania.
- Z każdego posiedzenia rady spisuje się protokół, który po zatwierdzeniu go przez radę zostaje podpisany przez prezesa

lub wiceprezesa rady oraz przez sekretarza rady lub innego członka rady protokołującego posiedzenie.

- Protokoły posiedzeń rady parafialnej należy umieścić w księdze protokołów. Wyciągi z protokołu podpisane przez prezesa i sekretarza lub w ich zastępstwie przez innych członków prezydium rady i opatrzone pieczęcią parafialną mają moc dowodową.
- O podjętych przez radę uchwałach, które podlegają ogłoszeniu, należy poinformować na najbliższym niedzielnym nabożeństwie. Uchwały podejmowane na wniosek należy doręczyć wnioskodawcy za potwierdzeniem odbioru.
- Od podjętych przez radę parafialną uchwał przysługuje odwołanie do rady diecezjalnej na zasadach określonych w § 21a ust. 4 i ust. 5 Regulaminu Parafialnego.

WAŻNE:

Członek rady parafialnej nie może głosować w sprawie majątkowej, która dotyczy jego osobiście lub jego najbliższej rodziny (§ 34 ust. 2 Regulaminu Parafialnego).

Świecki członek rady parafialnej nie może być zatrudniony przez parafię, pobierać od parafii innych świadczeń, jak tylko zwrot kosztów podróży w sprawach służbowych parafii i Kościoła, ani zawierać z parafią umów o charakterze odpłatnym, z wyłączeniem darowizn na rzecz parafii, diecezji lub Kościoła oraz pomocy o charakterze socjalnym przyznanej uchwałą rady parafialnej. Odstępstwa od powyższych zakazów wymagają uprzedniej pisemnej zgody rady diecezjalnej (§ 36 Regulaminu Parafialnego).

Rada parafialna nie reprezentuje parafii na zewnątrz. Jest to rola proboszcza (proboszcza-administratora), co wynika z § 42 ust. 3 Regulaminu Parafialnego.

Kompetencje rady parafialnej (§ 21 Regulaminu Parafialnego oraz inne przepisy)

W myśl § 20 ust. 1 Regulaminu Parafialnego organem zarządzającym parafią jest rada parafialna.

Kompetencje rady parafialnej określa w szczególności przepis § 21 Regulaminu Parafialnego. Zawarte tam wyliczenie jest przykładowe. Powyższe oznacza, że do kompetencji rady parafialnej należy również podejmowanie rozstrzygnięć w sprawach, które nie zostały wyraźnie zastrzeżone do kompetencji innych organów.

Zgodnie z przepisami Regulaminu Parafialnego do właściwości rady parafialnej należy również:

1. wybór na pierwszym posiedzeniu w głosowaniu tajnym prezydium rady parafialnej (§ 32 ust. 1 oraz ust. 2 Regulaminu Parafialnego),
2. aktualizacja listy członków parafii raz do roku – rada parafialna podejmuje uchwałę, która podlega ogłoszeniu podczas nabożeństw w najbliższą niedzielę. Po ogłoszeniu treść uchwały udostępnia się w kancelarii parafialnej przez okres nie krótszy niż tydzień (por. § 2 ust. 5 oraz § 21a Regulaminu Parafialnego),
3. prawo składania do rady diecezjalnej wniosku o powołanie filiału (§ 4 ust. 3 Regulaminu Parafialnego),

4. zarządzanie dodatkowych zbiorów ofiar na cele parafialne i pozaparafialne (§ 6 ust. 4 Regulaminu Parafialnego),
5. prawo obniżenia wysokości składki parafialnej w uzasadnionych przypadkach lub zwolnienia od tego obowiązku (§ 7 ust. 2 Regulaminu Parafialnego),
6. prowadzenie listy wyborców oraz ustalanie ostatecznego terminu wpłaty składki kościelnej (§ 9 ust. 1 i ust. 2 Regulaminu Parafialnego),
7. zatwierdzanie listy kandydatów w wyborach do władz parafialnych (§ 9 ust. 4 Regulaminu Parafialnego),
8. przygotowywanie porządku obrad zgromadzenia parafialnego (§ 16 ust. 3 Regulaminu Parafialnego),
9. realizacja uchwał zgromadzenia parafialnego (§ 16 ust. 9 Regulaminu Parafialnego),
10. stwierdzanie utraty mandatu członka rady parafialnej (§ 31 ust. 5 Regulaminu Parafialnego)
11. nadzorowanie i kontrolowanie działalności rady filiału (§ 39 Regulaminu Parafialnego) oraz wykonywanie kompetencje rady diecezjalnej w stosunku do rady filiału w zakresie określonym § 31 ust. 1–10 Regulaminu Parafialnego,
12. występowanie do konsystorza z wnioskiem o ogłoszenie wakansu w parafii (§ 46 ust. 1 Regulaminu Parafialnego),
13. prawo zgłoszenia wniosku o przeprowadzenie ponownych wyborów proboszcza lub proboszcza pomocniczego w trybie § 49 ust. 3 Regulaminu Parafialnego,
14. prawo wystąpienia do konsystorza z wnioskiem o przedłużenie czynnej służby proboszcza lub proboszcza pomocniczego (§ 51 ust. 1 Regulaminu Parafialnego),

15. obowiązek zapewnienia mieszkania emerytowanemu proboszczowi lub proboszczowi pomocniczemu lub mieszkania zastępczego rodzinie w przypadku śmierci duchownego (§ 51 ust.2 i ust. 3 Regulaminu Parafialnego)

Wzór protokołu posiedzenia rady parafialnej

Uwagi wstępne

- zaleca się numerowanie protokołu w sposób następujący: numer kolejny protokołu w ciągu roku kalendarzowego/miesiąc posiedzenia/rok posiedzenia
- zaleca się numerowanie podjętych na posiedzeniu uchwał w sposób następujący: numer kolejny uchwały na danym posiedzeniu/numer kolejny protokołu w ciągu roku kalendarzowego/miesiąc posiedzenia/rok posiedzenia
- zaleca się narastające numerowanie stron protokołu w ciągu roku kalendarzowego

PROTOKÓŁ NR xx/mm/rrrr

posiedzenia Rady Parafialnej Parafii Ewangelicko-Augsburskiej
w z dnia roku

W posiedzeniu udział wzięli członkowie rady parafialnej:

- 1)
- 2)
- 3)

Lista obecności stanowi załącznik nr 1 do niniejszego protokołu.

Proponowany porządek posiedzenia:

1. Otwarcie posiedzenia
2. Wybór protokolanta (w razie nieobecności sekretarza)
3. Odczytanie listy obecności, stwierdzenie prawidłowości zwołania posiedzenia rady i jej zdolności do podejmowania uchwał
4. Przyjęcie porządku obrad
5. Zatwierdzenie protokołu ostatniego posiedzenia rady parafialnej
6. Sprawa – dyskusja i podjęcie uchwały
7.
8. Wolne wnioski
9. Zamknięcie posiedzenia

Ad. 1 i 2

Posiedzenie otworzy prezes rady parafialnej. Na protokolanta został wybrany

Ad. 3

Prezes rady parafialnej odczytał listę obecności. Następnie stwierdził, że posiedzenie zostało zwołane w dniu przez (albo: na żądanie z dnia) za pośrednictwem Stwierdził również, że w posiedzeniu uczestniczy wymaga kworum, więc rada parafialna zdolna jest do podjęcia ważnych uchwał.

Ad. 4

Rada parafialna przyjęła zaproponowany porządek obrad jednogłośnie (albo: bezwzględną większością głosów).

W głosowaniu oddano..... ważnych głosów, w tym:

- głosów za,
- głosów przeciw,
- głosów wstrzymujących

Ad. 5

Rada parafialna przyjęła protokół posiedzenia rady parafialnej nr xx/mm/rrrr z dnia r. jednogłośnie (albo: bezwzględną większością głosów).

W głosowaniu oddano ważnych głosów, w tym:

- głosów za,
- głosów przeciw,
- głosów wstrzymujących

Ad. 6

Dyskusja w sprawie:

Podjęcie uchwały w sprawie:

Rada parafialna w głosowaniu jawny/tajnym podjęła uchwałę o następującej treści:

Uchwałą nr yy/xx/mm/rrrr

Na podstawie § Regulaminu Parafialnego Rada Parafialna Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w uchwała, co następuje: (...).”

„W głosowaniu nad uchwałą nr oddano ważnych głosów, w tym:

- głosów za,
- głosów przeciw,
- głosów wstrzymujących

(...)

Ad. 7

Wolne wnioski:

Ad. 8

W związku z wyczerpaniem porządku obrad prezes rady parafialnej zamknął posiedzenie rady. Kolejne posiedzenie rady parafialnej odbędzie się w dniu r.

.....

prezes rady parafialnej

.....

sekretarz rady parafialnej

Wzory uchwał rady parafialnej – wybór

1. Uchwała w sprawie wniosku o przydzielenie wikariusza

Uchwała nr Rady Parafialnej Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w..... z dnia r. w sprawie wniosku o przydzielenie wikariusza

Na podstawie § 21 lit. h) i k) w zw. z § 53 ust. 3 Regulaminu Parafialnego oraz § 3 ust. 2 Regulaminu Diecezjalnego Rada Parafialna Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w uchwała, co następuje:

- 1) wystąpić poprzez Radę Diecezjalną Diecezji Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP z wnioskiem do konsystorza o przydzielenie wikariusza;
- 2) ustalić następujące warunki służby wikariusza:
 - a) bezpłatne mieszkanie służbowe na plebanii wraz z opałem, energią elektryczną, wodą, gazem i usługami telekomunikacyjnymi,
 - b) stały miesięczny przychód w kwocie zł wraz z należnymi obciążeniami podatkowo-ubezpieczeniowymi, wypłacany z kasy parafialnej najpóźniej w ostatnim dniu każdego miesiąca,

- c) płatny urlop wypoczynkowy w wymiarze określonym Pragmatyką Służbową oraz zasiłek urlopowy w wysokości 50% stałego miesięcznego przychodu.
 - d) gratyfikacja świąteczna w wysokości 100% miesięcznego przychodu,
 - e) zwrot kosztów przejazdów służbowych, zgodnie zasadami przyjętymi przez radę parafialną.
- 6) wszelkie koszty wynikające ze służby wikariusza parafia ponosić będzie we własnym zakresie z przychodów parafii;
 - 7) wykonanie uchwały powierza się proboszczowi i
 - 8) uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

2. Uchwała w sprawie przygotowania wniosku na zgromadzenie parafialne o ustanowieniu stanowiska proboszcza pomocniczego

Uchwała nr Rady Parafialnej Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w..... z dnia r. w sprawie przygotowania wniosku na zgromadzenie parafialne o ustanowieniu stanowiska proboszcza pomocniczego

Na podstawie § 21 lit. h) i k) Regulaminu Parafialnego, działając w uzgodnieniu z proboszczem, Rada Parafialna Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w uchwała, co następuje:

- 1) wystąpić z wnioskiem do zgromadzenia parafialnego o ustanowienie stanowiska proboszcza pomocniczego z następujący zakresem zadań i obowiązków:.....;
- 2) zgodnie treścią § 21 lit. k) Regulaminu Parafialnego, prawa

socjalno-bytowe proboszcza pomocniczego określa rada parafialna;

- 3) wszelkie koszty wynikające ze służby proboszcza pomocniczego parafia ponosić będzie we własnym zakresie z przychodów parafii;
- 4) wykonanie uchwały powierza się proboszczowi;
- 5) uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

3. Uchwała o wyrażeniu zgody na dokonanie przez proboszcza czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu

Uchwała nr Rady Parafialnej Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w z dnia r. w sprawie wyrażenia zgody na dokonanie czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu

Na podstawie § 21 lit. i) oraz § 42 ust. 6 Regulaminu Parafialnego Regulaminu Parafialnego, Rada Parafialna Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w uchwała, co następuje:

- 1) wyrazić zgodę na
- 2) wykonanie uchwały powierza się proboszczowi;
- 3) uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

4. Uchwały dotyczące rocznego sprawozdania finansowego oraz projektu budżetu parafii

Uchwała nr Rady Parafialnej Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w..... z dnia r.

w sprawie złożenia sprawozdania finansowego parafii za rok

Na podstawie § 21 lit. i) Regulaminu Parafialnego Regulaminu Parafialnego, Rada Parafialna Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w uchwała, co następuje:

- 1) złożyć na zgromadzeniu parafialnym sprawozdania finansowego z działalności Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w za okres od 1 stycznia r. do 31 grudnia a..... r., które po stronie przychodów i rozchodów zamyka się kwotą zł;
- 2) sprawozdanie finansowe stanowi załącznik do niniejszej uchwały;
- 3) wykonanie uchwały powierza się proboszczowi;
- 4) uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uchwała nr Rady Parafialnej Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w..... z dnia r. w sprawie przyjęcia projektu budżetu parafii na rok

Na podstawie § 21 lit. i) Regulaminu Parafialnego Regulaminu Parafialnego, Rada Parafialna Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w uchwała, co następuje:

- 1) przyjmując projekt budżetu działalności Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w na okres od 1 stycznia r. do 31 grudnia r., który po stronie przychodów i rozchodów zamyka się kwotą zł oraz wystąpić do zgromadzenia parafialnego o jego uchwalenie;

- 2) projekt budżetu stanowi załącznik do niniejszej uchwały;
- 3) wykonanie uchwały powierza się proboszczowi;
- 4) uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

5. Uchwała o aktualizacji listy parafian (co najmniej raz do roku i o ile nastąpiły zmiany) – aktualizacja służy do celów ewidencyjnych, w tym sprawozdawczości statystycznej i finansowej

Uchwała nr Rady Parafialnej Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w..... z dnia r. w sprawie aktualizacji listy parafian

Na podstawie § 2 ust. 5 Regulaminu Parafialnego, Rada Parafialna Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w uchwała, co następuje:

- 1) zamieścić na liście parafian następujące osoby:
Imię, nazwisko, ur. dd/mm/rrrr
(...)
- 2) skreślić z listy parafian następujące osoby
Imię, nazwisko, ur. dd/mm/rrrr
(...)
- 3) aktualna lista parafian stanowi załącznik do niniejszej uchwały;
- 4) wykonanie uchwały powierza się proboszczowi;
- 5) uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia;
- 6) uchwała podlega ogłoszeniu w sposób określony w §21a Regulaminu Parafialnego.

Załącznik do uchwały rady parafialnej nr z dnia
 Lista parafian Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w

Lp.	Imię i nazwisko	Data urodzenia	Adres zamieszkania
1.			
..			

6. Uchwała o aktualizacji listy wyborców, tj. listy parafian posiadających czynne prawo wyborcze zgodnie z § 8 ust. 1 Regulaminu Parafialnego (do 31 marca każdego roku kalendarzowego)

Uchwała nr Rady Parafialnej Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w z dnia r. w sprawie aktualizacji listy wyborców

Na podstawie § 21 lit. j) w zw. z § 8 i 9 Regulaminu Parafialnego oraz § 28 Zasadniczego Prawa Wewnętrzznego, Rada Parafialna Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w uchwala, co następuje:

- 1) zamieścić na liście wyborców następujące osoby:
 Imię, nazwisko, ur. dd/mm/rrrr
 (...)
- 2) skreślić z listy wyborców następujące osoby:
 Imię, nazwisko, ur. dd/mm/rrrr
 (...)

- 3) aktualna lista wyborców stanowi załącznik do niniejszej uchwały;
- 4) wykonanie uchwały powierza się proboszczowi;
- 5) uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia;
- 6) uchwała podlega ogłoszeniu w sposób określony w §21a Regulaminu Parafialnego.

Załącznik do uchwały rady parafialnej nr z dnia

Lista wyborców Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w

Lp.	Imię i nazwisko	Data urodzenia	Adres zamieszkania
1.			
..			

7. Uchwała o zatrudnianiu świeckiego pracownika parafialnego

Uchwała nr Rady Parafialnej Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w z dnia r. w sprawie zatrudnienie pracownika świeckiego

Na podstawie § 21 lit. k) Regulaminu Parafialnego, Rada Parafialna Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w uchwała, co następuje:

- 1) zatrudnićz dniem r. na umowę o pracę na czas na stanowisku

..... w wymiarze czasu pracy
za wynagrodzeniem brutto..... zł miesięcznie;

- 2) wykonanie uchwały powierza się proboszczowi;
- 3) uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia;
- 4) uchwała podlega doręczeniu w sposób określony w §21a Regulaminu Parafialnego.

8. Uchwała o ustalaniu warunków służby duchownego

Uchwała nr Rady Parafialnej Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w z dnia r. w sprawie ustalenia warunków służby duchownego

Na podstawie § 21 lit. k) Regulaminu Parafialnego, Rada Parafialna Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w uchwała, co następuje:

- 1) ustalić następujące warunki służby wikariusza/proboszcza/proboszcza-administratora/proboszcza pomocniczego:
 - a) bezpłatne mieszkanie służbowe na plebanii wraz z opałem, energią elektryczną, wodą, gazem i usługami telekomunikacyjnymi,
 - b) stały miesięczny przychód w kwocie zł wraz z należnymi obciążeniami podatkowo-ubezpieczeniowymi, wypłacany z kasy parafialnej najpóźniej w ostatnim dniu każdego miesiąca,
 - c) płatny urlop wypoczynkowy w wymiarze określonym Pragmatyką Służbową oraz zasilek urlopowego w wysokości 50% stałego miesięcznego przychodu,

- d) gratyfikacja świąteczna w wysokości 100% miesięcznego przychodu,
 - e) zwrot kosztów przejazdów służbowych, zgodnie zasadami przyjętymi przez radę parafialną.
- 2) wykonanie uchwały powierza się ;
 - 3) uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia;
 - 4) uchwała podlega doręczeniu w sposób określony w § 21a Regulaminu Parafialnego.

9. Uchwała o powoływaniu komisji parafialnych

Uchwała nr Rady Parafialnej Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w z dnia r. w sprawie powołania komisji parafialnej

Na podstawie § 21 lit. 1) oraz § 35 ust. 5 Regulaminu Parafialnego, Rada Parafialna Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w..... uchwała, co następuje:

- 1) powołuje się następujące komisje parafialne:
 - a) Komisja ds..... w składzie:
 - b) (...)
- 2) wykonanie uchwały powierza się ;
- 3) uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia;
- 4) uchwała podlega doręczeniu w sposób określony w § 21a Regulaminu Parafialnego.

**10. Uchwała w sprawie przedstawiania kościelnym władzom
przełożonym wniosków w ogólnych sprawach kościelnych
wraz z uzasadnieniem**

Uchwała nr Rady Parafialnej Parafii Ewangelicko-Augs-
burskiej w z dnia r. w sprawie
przedstawienia kościelnym władzom przełożonym wniosków
w ogólnych sprawach kościelnych

Na podstawie § 21 lit. m) Rada Parafialna Parafii Ewangelicko-Au-
gsburskiej w uchwała, co następuje:

- 1) w związku z potrzebą wystąpić z wnioskiem
do o
- 2) wykonanie uchwały powierza się proboszczowi;
- 3) uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

WYBORY W PARAFII – PRAWA WYBORCZE, PROCEDURY I WZORY DOKUMENTÓW

Prawa wyborcze

Przepis § 8 Regulaminu Parafialnego określa prawa wyborcze członków parafii. Wyróżnia się prawo głosu, czynne prawo wyborcze i bierne prawo wyborcze.

Prawo głosu	to prawo dające możliwość wypowiedzania się w czasie zgromadzenia parafialnego.	Przysługuje ono parafianom mającym czynne prawo wyborcze oraz confirmowanym parafianom, którzy nie ukończyli 18. roku życia.
Czynne prawo wyborcze	to prawo do wybierania, tj. dające możliwość udziału w głosowaniu oraz oddania głosu na swojego kandydata.	Przysługuje ono parafianom, którzy spełniają wszystkie poniższe warunki: <ul style="list-style-type: none">• zostali confirmowani albo wstąpili do Kościoła,• ukończyli 18 lat, <p style="text-align: right;">→</p>

		<ul style="list-style-type: none"> • uczęszczając na nabożeństwa i • opłacili w przepisany terminie przypadającą na nich składkę za rok ubiegły lub zostali z niej zwolnieni przez radę parafialną.
Bierne prawo wyborcze	to prawo do bycia wybranym, tj. dające możliwość kandydowania w wyborach	<p>Przysługuje ono parafianom, którzy spełniają wszystkie poniższe warunki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przez okres trzech lat nieprzerwanie posiadają czynne prawo wyborcze, • ukończyli 21 lat, • biorą udział w życiu kościelnym i • przystępują do Stołu Pańskiego.

Listę członków parafii posiadających czynne prawo wyborcze prowadzi rada parafialna na zasadach określonych w § 9 Regulaminu Parafialnego. Wzór uchwały o aktualizacji listy wyborców zamieszczono wcześniej.

Wybory kolegialnych władz parafialnych

Procedura:

- 1) Wybory do kolegialnych władz parafialnych przeprowadza się jednocześnie (§ 22 ust. 1).
- 2) Do 1 marca każdego roku kalendarzowego rada parafialna powinna zaktualizować listę członków parafii mających czynne prawo wyborcze (§ 9).
- 3) Termin wyborów należy uzgodnić z biskupem diecezjalnym (§ 22 ust. 2).
- 4) Przed ogłoszeniem wyborów rada parafialna określa liczbę wybieranych członków do poszczególnych władz parafialnych, z uwzględnieniem zasad określonych w § 17 ust. 1 (komitet parafialny – trzykrotnie w stosunku do parafian w radzie parafialnej), § 20 ust. 2 lit. b) (rada parafialna – od 6 do 25 parafian), § 37 ust. 2 (rada filiału – od 3 do 6 parafian) oraz § 40 ust. 2 (komisja rewizyjna – od 3 do 5 parafian) Regulaminu Parafialnego, a także dokonuje podziału parafii na okręgi wyborcze (w razie potrzeby) i ustala liczbę mandatów w poszczególnych okręgach. Okręgi powinny pokrywać się z podziałem na filiały.
- 5) Wybory należy ogłosić po raz pierwszy podczas niedzielnego nabożeństwa najpóźniej na 6 tygodni przed terminem wyborów i następnie ogłaszać przez co najmniej 3 kolejne niedziele, w tym w dniu, w którym odbywa się zgromadzenie wyborcze (§ 23 ust. 1 oraz § 15).
- 6) Kandydatów do władz parafialnych mogą zgłaszać parafianie mający czynne prawo wyborcze najpóźniej na dwa tygodnie

przed terminem wyborów, w kancelarii parafialnej lub na ręce proboszcza. Zgłaszając kandydata, należy dołączyć jego zgodę na kandydowanie (§ 24 ust. 1 i ust. 2).

- 7) Rada parafialna weryfikuje, uzupełnia braki, sporządza listę kandydatów do władz parafialnych oraz ją przyjmuje. Lista kandydatów powinna zawierać więcej nazwisk niż liczba wybieranych członków władz (§ 24 ust. 3 i ust. 4).
- 8) Ogłoszenie listy kandydatów następuje na niedzielnym nabożeństwie, tydzień przed terminem wyborów. Kandydat, który nie został zamieszczony na liście lub osoba, która go zgłosiła, mogą się odwołać do rady diecezjalnej za pośrednictwem rady parafialnej nie później niż w ciągu 3 dni od ogłoszenia listy (§ 24 ust. 5 i § 25 ust. 1).
- 9) Zebraniu wyborczemu przewodniczy biskup diecezjalny lub upoważniona przez niego osoba (§ 27 ust. 1).
- 10) Przebieg zebrania wyborczego regulują przepisy od § 27 do 29 Regulaminu Parafialnego.
- 11) Po wyborach rada parafialna przekazuje podpisane protokoły wyborcze wraz z ewentualnymi sprzeciwami do rady diecezjalnej w celu zatwierdzenia wyborów przez radę diecezjalną. Uchwała rady diecezjalnej jest ostateczna.
- 12) Wprowadzenie w urzędowanie wybranych rad następuje w ciągu trzech miesięcy od daty zatwierdzenia wyborów. Wprowadzenia dokonuje w odniesieniu do rady parafialnej biskup diecezjalny lub upoważniony przez niego inny duchowny, a w odniesieniu do rady filiałów – proboszcz lub upoważniony przez niego proboszcz pomocniczy. Wprowadzenie w urzędowanie rady parafialnej liczy się jako początek

kadencji rady parafialnej i innych wybranych z nią kolegi-
alnych władz parafialnych. (§ 30 i § 31).

Wzory dokumentów dotyczące przygotowania wyborów władz parafialnych

Uchwała nr Rady Parafialnej Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w z dnia r. w sprawie ustalania terminu wyborów do kolegi-
alnych władz parafialnych, określenia liczby wybieranych członków do poszczególnych władz parafialnych oraz podziału parafii na okręgi wyborcze z ustaleniem liczby mandatów w poszczególnych okręgach

Na podstawie § 22 ust. 2 oraz § 23 ust. 2 i ust. 3 Regulaminu Parafialnego Rada Parafialna Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w uchwała, co następuje:

- 1) Działając w porozumieniu z biskupem diecezjalnym termin wyborów do kolegi-
alnych władz parafialnych ustala się na niedzielę w dniu r.
- 2) Określa się następującą liczbę wybieranych członków poszczególnych władz parafialnych:
 - a) komitetu parafialnego* parafian,
 - b) rady parafialnej – parafian,
 - c) parafialnej komisji rewizyjnej - parafian,
 - d) rady filiału w** – parafian.
- 3) Ustala się następujące okręgi wyborcze:
 - a) Pierwszy okręg obejmuje obszar:..... i ma następującą liczbą mandatów: w komitecie pa-

- rafialnym*, w radzie parafialnej, w parafialnej komisji rewizyjnej oraz w radzie filiału w **,
- b) Drugi okręg: obejmuje obszar i ma liczbą mandatów: w komitecie parafialnym*, w radzie parafialnej, w parafialnej komisji rewizyjnej oraz w radzie filiału w **,
- 4) Ogłoszenie wyborów nastąpi w niedzielę w dniu r. (szósta niedziela przed wyborami)
- 5) Termin zgłaszania kandydatów upływa w niedzielę w dniu r. (druga niedziela przed wyborami)
- 6) Ogłoszenie listy kandydatów nastąpi w niedzielę w dniu r. (pierwsza niedziela przed wyborami)
- 7) Wykonanie uchwały powierza się proboszczowi.
- 8) Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

* jeśli komitet parafialny został powołany uchwałą zgromadzenia parafialnego

** jeśli filiał istnieje (filiał tworzy i znosi rada diecezjalna), rada diecezjalna określiła również, czy filiał ma być zarządzany przez radę filiału (§ 4 ust. 3 Regulaminu Parafialnego)

Zgłoszenie kandydata

Ja, niżej podpisany (imię i nazwisko), zgłaszam niniejszym (imię i nazwisko) jako kandydata do

Miejscowość, dnia (podpis)

Ja, niżej podpisany (imię i nazwisko) wyrażam zgodę na kandydowanie.

Miejscowość, dnia (podpis)

Uchwała nr Rady Parafialnej Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w z dnia r. w sprawie przyjęcia listy kandydatów do władz parafialnych

Na podstawie § 24 ust. 5 Regulaminu Parafialnego Rada Parafialna Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w uchwała, co następuje:

- 1) przyjmuje się listę kandydatów do komitetu parafialnego* w składzie:
 - a) Imię i nazwisko,
(...).
- 2) przyjmuje się listę kandydatów do rady parafialnej w składzie:
 - a) Imię i nazwisko,
(...).
- 3) przyjmuje się listę kandydatów do parafialnej komisji rewizyjnej w składzie:
 - a) Imię i nazwisko,
(...).
- 4) przyjmuje się listę kandydatów do rady filiału** w w składzie:
 - a) Imię i nazwisko,
(...).

- 5) Wykonanie uchwały powierza się proboszczowi.
- 6) Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

*jeśli komitet parafialny został powołany uchwałą zgromadzenia parafialnego

** jeśli filiał istnieje (filiał tworzy i znosi rada diecezjalna), rada diecezjalna określiła również, czy filiał ma być zarządzany przez radę filiału (§ 4 ust. 3 Regulaminu Parafialnego)

Mandat członka rady parafialnej

Swój mandat członek rady parafialnej sprawuje od dnia wprowadzenia w urzędowanie do dnia:

- 1) wprowadzenia w urzędowanie nowej rady parafialnej albo
- 2) podjęcia uchwały przez radę parafialną o utracie mandatu członka rady parafialnej na podstawie § 31 ust. 4 Regulaminu Parafialnego albo
- 3) podjęcia uchwały przez konsystorz na wniosek rady diecezjalnej o wygaśnięciu mandatu przez członka rady parafialnej na podstawie § 36 ust. 3 Regulaminu Parafialnego albo
- 4) podjęcia uchwały przez radę diecezjalną na wniosek rady parafialnej o wygaśnięciu mandatu przez członka rady parafialnej na podstawie § 36a ust. 3 Regulaminu Parafialnego

Wybory proboszcza

Wybory proboszcza i proboszcza pomocniczego odbywają się na zasadach określonych w § 46 Regulaminu Parafialnego.

Procedura

- 1) Rada parafialna podejmuje uchwałę w sprawie wystąpienia do konsystorza z wnioskiem o ogłoszenie i przesyła ją konsystorzowi drogą służbową za pośrednictwem rady diecezjalnej.
- 2) W odrębnej uchwale podjętej na tym samym posiedzeniu rada parafialna określa minimalne warunki finansowe i bytowe służby duchownego i uchwałę tą przekazuje do wiadomości rady diecezjalnej.
- 3) Po podjęciu przez konsystorz uchwały o ogłoszeniu wakansu, rada parafialna przyjmuje pisemne zgłoszenia kandydatów (kopie zgłoszeń kandydaci wysyłają do wiadomości konsystorza i rady diecezjalnej).
- 4) Po upływie terminu na zgłaszanie kandydatów rada parafialna układa ich listę w porządku alfabetycznym i przekazuje ją wraz z ewentualną opinią o potrzebach parafii i zgłoszonych kandydatach do konsystorza za pośrednictwem biskupa diecezjalnego w celu jej zatwierdzenia.

- 5) Konsystorz weryfikuje i zatwierdza listę, a następnie przekazuje ją biskupowi diecezjalnemu w celu przeprowadzenia wyborów.
- 6) Biskup diecezjalny w porozumieniu z radą parafialną ustala termin nabożeństw odprawianych przez kandydatów oraz ich spotkań z radą parafialną i parafianami. Kolejność ustalana jest losowo. Biskup diecezjalny wyznacza też termin i miejsce wyborczego zgromadzenia parafialnego.
- 7) Ogłoszenie terminu i miejsca wyborów następuje zgodnie z zasadami określonymi w § 15 Regulaminu Parafialnego, tzn. ogłoszenie to musi nastąpić na niedzielnym nabożeństwie w co najmniej trzy kolejne niedziele oraz w tym w dniu, w którym odbywa się zgromadzenie wyborcze.
- 8) Wyborczemu zgromadzeniu parafialnemu przewodniczy biskup diecezjalny lub delegowany przez niego duchowny.
- 9) Wybory i ich wyniki zatwierdza konsystorz.
- 10) Duchowny wybrany na stanowisko proboszcza powinien niezwłocznie zgłosić radzie parafialnej przyjęcie wyboru i podpisać z nią wokację, którą następnie zatwierdza konsystorz.
- 11) Duchowny wybrany na stanowisko proboszcza powinien zamieszkać w mieszkaniu przygotowanym przez radę parafialną w ciągu trzech miesięcy od daty zatwierdzenia wyboru przez konsystorz.
- 12) Wprowadzenia w pełnienie czynności wybranego proboszcza dokonuje biskup diecezjalny lub biskup Kościoła, w możliwie najkrótszym czasie po zatwierdzeniu wyboru.
- 13) Od dnia wprowadzenia w urzędowanie liczy się kadencja proboszcza. Trwa ona 10 lat i ulega automatycznemu prze-

dłużeniu o kolejne 10 lat, chyba że w ostatnim roku bieżącej kadencji proboszcza, ale nie później niż 6 miesięcy przed jej upływem, zostanie zgłoszony wniosek o przeprowadzenie ponownych wyborów.

- 14) Wniosek o przeprowadzenie ponownych wyborów zgłaszany jest w trybie § 49 ust. 2–8 Regulaminu *Parafialnego*.

Wzory uchwał rad parafialnych w związku z wyborami proboszcza

Uchwała nr Rady Parafialnej Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w z dnia r. w sprawie określenia

Na podstawie § 46 ust. 1 Regulaminu Parafialnego Rada Parafialna Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w uchwała, co następuje:

- 1) postanawia się wystąpić do konsystorza z wnioskiem o ogłoszenie wakansu na stanowisko proboszcza.
- 2) Wykonanie uchwały powierza się
- 3) Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uchwała nr Rady Parafialnej Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w z dnia..... r. w sprawie minimalnych warunków finansowych i bytowych służby proboszcza

Na podstawie § 46 ust. 1 Regulaminu Parafialnego Rada Parafialna Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w uchwała, co następuje:

- 1) Ustala się następujące minimalne warunki finansowe służby proboszcza:
 - a) bezpłatne mieszkanie służbowe na plebanii o pow..... m2 wraz z opałem, energią elektryczną, wodą, gazem i usługami telekomunikacyjnymi,
 - b) stały miesięczny przychód w kwocie zł wraz z należnymi obciążeniami podatkowo-ubezpieczeniowymi, wypłacany z kasy parafialnej najpóźniej w ostatnim dniu każdego miesiąca,
 - c) płatny urlop wypoczynkowy w wymiarze określonym Pragmatyką służbową oraz zasiłek urlopowy w wysokości 50% stałego miesięcznego przychodu,
 - d) gratyfikacja świąteczna w wysokości 100% miesięcznego przychodu,
 - e) zwrot kosztów przejazdów służbowych, zgodnie zasadami przyjętymi przez radę parafialną.
- 2) Na przygotowanie mieszkania służbowego przeznacza się kwotę zł, która pokryta zostanie z
- 3) Wszelkie koszty wynikające ze służby proboszcza parafia ponosić będzie we własnym zakresie z przychodów parafii.
- 4) Wykonanie uchwały powierza się..... ;
- 5) Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia;
- 6) Uchwała doręczona zostanie radzie diecezjalnej wraz z wnioskiem o ogłoszenie wakansu.

Uchwała nr Rady Parafialnej Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w z dnia r. w sprawie przekazania konsystorzowi listy kandydatów wraz z ewentualną opinią

Na podstawie § 46 ust. 3 Regulaminu Parafialnego Rada Parafialna Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w uchwała, co następuje:

- 1) Przekazuje się konsystorzowi listę kandydatów na proboszcza ułożoną w porządku alfabetycznych, która stanowi załącznik do niniejszej uchwały.
- 2) Postanawia się zgłosić konsystorzowi następującą opinię o potrzebach parafii i zgłoszonych kandydatach: (...).
- 3) Wykonanie uchwały powierza się ;
- 4) Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia;

Uchwała nr Rady Parafialnej Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w z dnia r. w sprawie wyrażenia zgody na podpisanie wokacji

Na podstawie § 47 ust. 1 Regulaminu Parafialnego Rada Parafialna Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w uchwała, co następuje:

- 1) Wyraża się zgodę na podpisanie wokacji z wybranym proboszczem w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.
- 2) Wykonanie uchwały powierza się
- 3) Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Pytania i odpowiedzi

Kiedy kompetencje rady parafialnej przejmuje rada diecezjalna?

Kompetencje rady parafialnej przejmuje rada diecezjalna, w przypadku gdy rada parafialna nie ma wymaganego prawem składu, tzn. liczba wybieranych członków rady parafialnej spadnie poniżej minimum określone w przepisach, tj. poniżej 6 albo poniżej 4, jeżeli konsystorz podjął wcześniej uchwałę na wniosek rady diecezjalnej o zmniejszeniu ilości członków rady parafialnej w małych parafiach (por. § 20 ust. 2 lit. b) i ust. 3 oraz § 31 ust. 10-12)

Czy świecki członek rady parafialnej może być prezesem rady?

Tak (por. § 32 ust. 3 oraz § 33 ust. 1). Wtedy rada parafialna w drodze uchwały może określić szczegółowy podział zadań w zarządzaniu parafią między prezesem rady a proboszczem. Uchwała ta nie może jednak ograniczać uprawnień proboszcza przewidzianych w prawie kościelnym i nie ma mocy wiążącej wobec osób trzecich.

Kiedy powoływana jest tymczasowa rada parafialna?

Tymczasowa rada parafialna powoływana jest przez konsystorz:

- 1) na wniosek rady diecezjalnej, gdy liczba członków rady parafialnej spadnie poniżej minimum określonego zgodnie z Regulaminem Parafialnym,

- 2) na wniosek rady diecezjalnej lub z własnej inicjatywy konsystorza, gdy rada parafialna uległa rozwiązaniu,
- 3) na wniosek rady diecezjalnej lub z własnej inicjatywy konsystorza, gdy tworzona jest nowa parafia

Kto sprawuje nadzór nad parafialną komisją rewizyjną?

Zgodnie § 41 ust. 3 Regulaminu Parafialnego nadzór nad parafialną komisją rewizyjną sprawuje rada diecezjalna.

Wykaz skrótów

KC – Kodeks cywilny

KWKL – *Księgi wyznaniowe Kościoła Lutrańskiego*, Wydawnictwo Augustana, Bielsko-Biała 1999 i kolejne wydania

PS – Pragmatyka Służbowa [Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP]

RODO – Regulamin Ochrony Danych Osobowych Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 23 kwietnia 2018 r.

ŚE – *Śpiewnik ewangelicki. Codzienna modlitwa, pieśń, medytacja, nabożeństwo*, Wydawnictwo Augustana, Bielsko-Biała 2002 i kolejne wydania

UGWSW – Ustawa z 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania

Ustawa KEA – Ustawa z 13 maja 1994 roku o stosunku Państwa do Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w Rzeczypospolitej Polskiej

WA – *D. Martin Luthers Werke. Kritische Gesamtausgabe*, Weimar 1883–2009.

ZPW – Zasadnicze Prawo Wewnętrzne [Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP]

Tłumaczenia cytatów biblijnych przytoczono za: *Biblia ekumeniczna to jest Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu z księgami deuterokanonicznymi. Przekład ekumeniczny z języków oryginalnych*, Warszawa 2017.

REDAKTORZY PROWADZĄCY

Bożena Giemza

Jerzy Sojka

KOREKTA

Monika Mendroch-Karbowska

PROJEKT OKŁADKI, OPRACOWANIE GRAFICZNE
I TYPOGRAFICZNE, ŁAMANIE

Karolina Kluska

ISBN 978-83-959472-1-6

Centrum Mediacji i Poradnictwa

Kościół Ewangelicko-Augsburskiego w RP

ul. Wiślna 9, Lok. 5 | 31-007 Kraków

www.cmp.luteranie.pl

Książka wydana dzięki dotacji Martin Luther Bund.

© Kościół Ewangelicko-Augsburski w RP, Warszawa 2024

Wydanie pierwsze

DRUK I OPRAWA

Drukarnia „Augustana” | www.augustana.com.pl